

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы

**Кыргыз Республикасынын
ТӨЛӨМ ТЕҢДЕМИ**

2017-жыл үчүн

2018-жылдын май айы

Бишкек

РЕДАКЦИЈАЛЫК
КЕҢЕШ:

Төрага: Жениш Н.
Кеңештин мүчөлөрү: А. Айдарова
А. Каракожаев
Н. Садыкова
Жооптуу катчы: А. Султаналиева

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми

"Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми" Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан даярдалган. Төлөм теңдемин түзүүнүн мыйзамдык негизинен болуп Кыргыз Республикасынын 2016-жылдын 16-декабрындагы N206 "Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө" мыйзамы саналат. Басылмада тышкы секторду өнүктүрүүдөгү акыркы тенденциялар чагылдырылат жана төлөм теңдеми, тышкы соода, эл аралык камдар, тышкы карыз жана эл аралык инвестициялык позициялар боюнча статистикалык маалыматтар, ошондой эле төлөм теңдемин түзүүнүн ыкмасы жана маалыматтык базасы камтылат. Басылма жылына 4 жолу – январь, май, июль, октябрь айларында мамлекеттик, расмий жана англис тилдеринде чыгарылып турат.

Бул басылмада:

- *реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөө үчүн колдонулуучу базалык мезгил кайра каралып чыккан;*
- *Төлөм теңдеми боюнча колдонмонун 6-басылмасынын методологиясынын негизинде түзүлгөн Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин аналитикалык формасынын алдын ала версиясы берилген.*

Басылманын маалыматтарын жаңыртуунун акыркы күнү: 2018-жылдын 20-майы.

Шарттуу белгилер:

- ... маалыматтардын жок экендигин билдирет;
- көрсөткүчтөр 0 (нөлгө) барабар же мааниге ээ эмес экендигин билдирет;
- жылдар же айлар ортосундагы мезгил аралыгын (мисалы 1994 - 1996-жылдар же январь - июнь айлары) билдирет, бул жерде чектүү даталар аралыгындагы жылдар жана айлар камтылган.

Цифраларды тегеректөөдөн улам, акыркы саптарда суммаларды чыгарууда дал келбестиктер болушу мүмкүн.

Басылмада пайдаланылуучу эсепке алуу ыкмаларынын же буга чейин колдонулуп келген маалыматтардын өзгөртүлүшү ыктымалдыгына байланыштуу, мурда келтирилген маалыматтар корректировкаланышы мүмкүн жана ага ылайык 10 жылды камтыган мезгил аралыгы "ачык" деп эсептелинет.

Басылмага байланыштуу суроолор боюнча:

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын
Финансы статистикасы жана маалымдоо башкармалыгынын
Төлөм теңдеми жана тышкы карызды тейлөө бөлүмүнө
Бишкек шаары, Чүй проспекти, 168 дареги боюнча,
(+996 312) 66-90-07, 66-90-06 телефондору
(+996 312) 61-52-85; 61-07-30 факсы аркылуу кайрылсаңыздар болот.
Электрондук почта: asultanalieva@nbkg.kg

Уюштуруучусу – Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы
Басылма Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 605 номеринде каттоодон өткөн.

© Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, 2018-жыл.

Басылманы кайрадан басып чыгаруу Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксаты менен жүзөгө ашырылат, ал эми андан шилтеме келтирүүдө булагын көрсөтүү зарыл.

"М-Махiма" басма үйүндө басылып чыгарылды.

Тел.: (+996 312) 90 04 35

(+996 312) 90 29 07

e-mail: office@maxima.kg

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын башка басылмалары

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету

Басылма Улуттук банктын өткөн жыл үчүн толук отчету болуп саналат. Ал өзүнө республиканын экономикалык өнүгүшү жана акча-кредит саясаты, финансылык отчетту, Улуттук банк жөнүндө жалпы маалыматтарды, статистикалык тиркемелерди камтыйт. Мамлекеттик, расмий англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени

Бул маалыматтык басылма Кыргыз Республикасынын негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрү, экономика сектору боюнча статистикалык маалыматтарды камтыйт. Ай сайын мамлекеттик, расмий жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Акча-кредит саясаты жөнүндө отчет

Акча-кредит саясаты жагында иштин негизги багыттары жөнүндө коомчулукка туруктуу негизде маалымдап туруу басылманын максаты болуп саналат. Басылмада, тышкы чөйрөнүн өнүгүшүнө жана өлкөдөгү макроэкономикалык абалга талдап-иликтөөлөр, инфляциянын динамикасы жана факторлору жөнүндө маалымат, инфляцияны болжолдоолору, Кыргыз Республикасынын, ошондой эле соода боюнча негизги өнөктөш-өлкөлөрдүн экономикасынын реалдуу жана тышкы секторлорунун өнүгүшү сунушталат. Чейрек сайын электрондук түрдө мамлекеттик, расмий жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын финансы секторунун туруктуулугу жөнүндө отчет

Бул отчет финансылык туруктуулукка таасир этүүчү тышкы жана ички экономикалык факторлор боюнча Улуттук банктын жалпы баа берүүсүн, банктардын жана башка финансылык ортомчулук институттарынын абалын, ошондой эле Кыргызстандын финансы рынокторунун күндөлүк абалын жана финансы секторунун туруктуулугун талдап-иликтөөнү чагылдырат. Жылына эки жолу мамлекеттик, расмий жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары

Республиканын коммерциялык банктарын жана коомчулукту Улуттук банктын ченемдик актылары жана банктын иши жөнүндөгү расмий маалыматтар менен камсыз кылуу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын банктык мыйзамдарын кеңири жайылтуу үчүн Улуттук банктын ченемдик актыларын расмий жарыялоо, бул басылманын негизги максаты болуп саналат. Басылма айына бир жолу мамлекеттик жана расмий тилдеринде жарыяланып турат.

Басылмалар буйруу менен бекитилген тизмеге ылайык таркатылат жана Улуттук банктын www.nbkg.kg дарегиндеги расмий интернет-сайтында "Басылмалар" бөлүгүндө жайгаштырылат.

Кыскартылган сөздөрдүн тизмеси

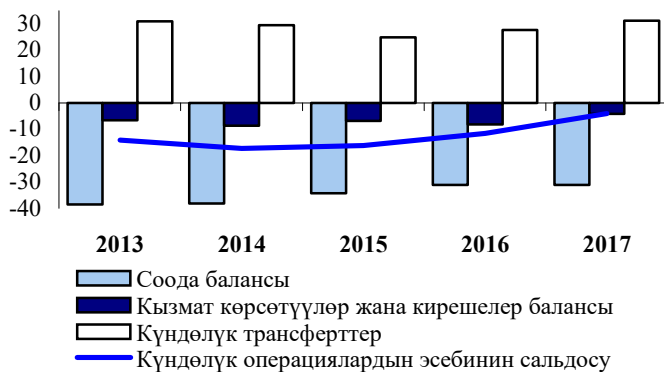
АКЖО	акча-кредитти жөнгө салуу органдары
АКШ	Америка Кошмо Штаттары
АКУ (SDR)	Атайы карыз алышуу укугу
БАЭ	Бириккен Араб Эмираттары
БФКУ	банктык эмес финансы-кредит уюмдары
ДТК	дүң тышкы карыз
ЕАЭБ	Евразия экономикалык бирлиги
ЖТК	жалпы тышкы карыз
Жеке ТК	жеке тышкы карыз
ИДӨ	ички дүң өнүм
КБ	коммерциялык банктар
КМШ	Көз карандысыз мамлекеттердин шериктештиги
КР	Кыргыз Республикасы
МТК	мамлекеттик тышкы карыз
НЭАК	номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу
РЭАК	реалдуу эффективдүү алмашуу курсу
СИФ (CIF)	импортёр-өлкөнүн чек арасындагы баа (cost, insurance, freight)
ТИМ	Тышкы иштер министрлиги
ТЭИТН	Тышкы экономикалык ишкердиктин товардык номенклатурасы
УСК	Улуттук статистика комитети
у.с.	ушул сыяктуу
ФМ	Финансы министрлиги
ФОВ (FOB)	экспортёр-өлкөнүн чек арасындагы баа (free on board)
ЭВФ	Эл аралык валюта фондусу
ЭССК	Эл аралык стандарттык соода классификациясы

Төлөм тендемнин күндөлүк абалы	7
Кыргыз Республикасынын тышкы карызы	33
Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы	39
I тиркеме. Таблицаалар жана графиктер	41
I.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм тендеми (нейтралдуу берүүдө).....	42
I.2-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү	50
I.3-таблица. ЭССКнын бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү	50
I.4-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү	51
I.5-таблица. ЭССКнын бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү	51
I.6-таблица. Экспорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү	52
I.7-таблица. Экспорттун географиялык бөлүштүрүлүшү	52
I.8-таблица. Импорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү	53
I.9-таблица. Импорттун географиялык бөлүштүрүлүшү	53
I.10-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту	54
I.11-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту	56
I.12-таблица. Баа индекстери жана экспорттун физикалык көлөмү	58
I.13-таблица. Баа индекстери жана импорттун физикалык көлөмү	59
Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү	60
I.14-таблица. Россияга товарлардын экспорту	60
I.15-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту	61
I.16-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту	62
I.17-таблица. Беларусияга товарлардын экспорту	63
I.18-таблица. Швейцарияга товарлардын экспорту	64
I.19-таблица. Кытайга товарлардын экспорту	65
I.20-таблица. Түркияга товарлардын экспорту	66
I.21-таблица. БАЭге товарлардын экспорту	67
I.22-таблица. Улуу Британияга товарлардын экспорту	68
Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү	69
I.23-таблица. Россиядан товарлардын импорту	69
I.24-таблица. Казакстандан товарлардын импорту	70
I.25-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту	71
I.26-таблица. Украинадан товарлардын импорту	72
I.27-таблица. Беларусиядан товарлардын импорту	73
I.28-таблица. Кытайдан товарлардын импорту	74
I.29-таблица. АКШдан товарлардын импорту	75
I.30-таблица. Германиядан товарлардын импорту	76
I.31-таблица. Түркиядан товарлардын импорту	77
I.32-таблица. Япониядан товарлардын импорту	78
I.33-таблица. Корея Республикасынан товарлардын импорту	79
I.34-таблица. Нидерланддан товарлардын импорту	80
I.1-график. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери	81
I.35-таблица. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери	82
I.36-таблица. Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү	84
I.37-таблица. Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары	85
I.38-таблица. Эл аралык камдар	85
I.39-таблица. Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестицияларынын балансы	86
II тиркеме. Кыргыз Республикасынын төлөм тендемин түзүү ыкмасы	87
III тиркеме. Төлөм тендемнин “Кыдыруулар” статьясына баа берүүнүн ыкмасы	96
IV тиркеме. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөө ыкмасы	97
V тиркеме. Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы	101
VI тиркеме. Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөөчү коэффициенттерди эсептөө ыкмасы	104
VII тиркеме. Эл аралык инвестициялык позицияларды түзүү ыкмасы	106
VIII тиркеме. Экономиканын ачыктыгын жана тышкы сооданын концентрациялануусун эсептөө ыкмасы	108

ТӨЛӨМ ТЕНДЕМИНИН КҮНДӨЛҮК АБАЛЫ

1-график. Күндөлүк операциялар эсеби

(ИДӨгө карата пайыздарда)

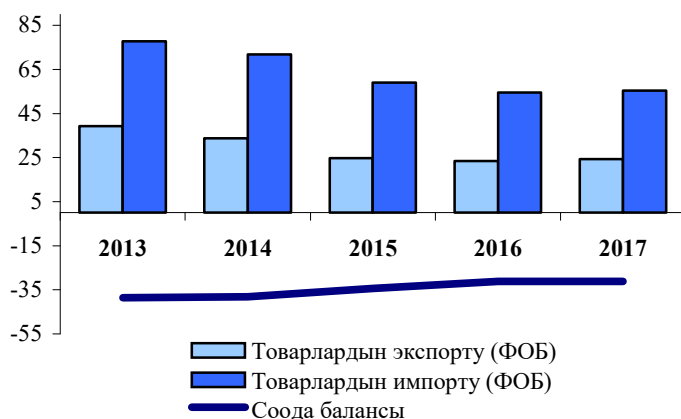
2017-жылдын жыйынтыгы боюнча күндөлүк операциялар¹ эсебинин тартыштыгы төмөндөп, ички дүң өнүмгө² карата 4,1 пайыз деңгээлде терс сальдодо же 306,4 млн АКШ долларында түптөлгөн. Анын төмөндөшү акча которуулар көлөмүнүн өсүшүнүн жана күндөлүк операциялар эсебинин башка статьяларынын терс сальдосунун соода балансынын тартыштыгынын өсүшүнүн алкагында төмөндөөсүнүн жыйынтыгынан болгон.

СООДА ТЕНДЕМИ

2017-жылы тышкы сооданын негизги көрсөткүчтөрү товарлар импортунун экспортко салыштырганда нарктык көлөмүнүн алдыга оозгон өсүшү шартында түптөлгөн, бул терс соода балансынын артышын шарттаган.

2-график. Кыргыз Республикасынын соода балансы

(ИДӨгө карата пайыздарда)

Кыргыз Республикасынын соода тендемнин¹ ФОб баасында терс сальдосу 2 355,2 млн АКШ долларын түзгөн. 2017-жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда тартыштыктын 10,2 пайызга өсүшү товарлар импортунун экспортна салыштырганда алдыга озгон көбөйүшү менен шартталган. Мында, ИДӨгө карата көрсөткүчтүн катышы отчеттук мезгилде 31,1 пайызды түзгөн.

Тышкы соода жүгүртүү ФОб баасында 2016-жылга салыштырганда 12,8 пайызга көбөйүп, 6 036,0 млн АКШ доллар деңгээлине түптөлгөн.

Өлкөнүн товар жүгүртүүсүнүн ИДӨгө карата катышы катары эсептелинген экономиканын ачыктыгынын көрсөткүчү 2016-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө карата 1,7 пайыздык пунктка көбөйүп, 79,2 пайызды түзгөн. Көбөйүү тышкы соода жүгүртүүнүн ИДӨ көлөмүнүн доллар эквивалентинде көбөйүшүнө салыштырганда кыйла өсүшүнөн улам болгон.

¹ Эгер башка шилтеме келтирилбесе, бул жерде жана текст боюнча мындан ары маалыматтар, ЕАЭСке кирген өлкөлөр менен өз ара соодага талдалма изилдөөлөр боюнча УСКнын кошумча баа берүүлөрүн жана Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен көрсөтүлгөн.

² Бул жерде жана мындан ары ИДӨгө карата катыш көрсөткүчтөрү акыркы төрт чейректи камтыган өзгөрүлмөлүү жылдык маалыматтардын негизинде эсептелинген.

1-таблица. Экономиканын ачыктыгы

	2013	2014	2015	2016	2017
Товарлардын экспорту, млн АКШ долларында	2 058,2	1 891,6	1 482,9	1 573,2	1 790,8
Товарлардын экспорту (ФОВ), млн АКШ долларында	5 613,6	5 290,2	3 859,8	3 744,4	4 195,6
Экономиканын ачыктыгы, пайыздар	106,4	97,5	81,8	77,5	79,2

Тышкы соода операцияларынын товардык диверсификациясын мүнөздөгөн товарлар экспортунун жана импортунун товардык концентрацияланышынын³ көрсөткүчтөрүнө ылайык, 2017-жылы экспорттун товардык концентрацияланышы көрсөткүчүнүн 6,1 пайыздык пунктка азайышы байкалган, бул өлкөнүн экспортундагы алтындын салыштырма салмагынын төмөндөшү менен шартталган. Импорттун товардык ассортиментинин бир аз төмөндөшү импорттун товардык концентрацияланышы көрсөткүчүнүн 1,2 пайыздык пунктка көбөйүшүнө алып келген.

2-таблица. Сооданын товардык концентрациялануусу*

(пайыздарда)

	2013	2014	2015	2016	2017
Товарлардын экспорту	42,2	44,4	45,6	46,9	40,7
Товарлардын экспорту	14,4	14,1	12,2	9,4	10,6

* УСКнын маалымат базасында Улуттук банктын эсептөөлөрү, УСКнын жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда.

Товарлардын ФОВ баасындагы экспорту 2016-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө салыштырганда 14,5 пайызга көбөйүү менен 1 840,4 млн АКШ доллар көлөмүндө түптөлгөн. Отчеттук мезгил ичинде **алтынды эске албаганда экспорт** 2016-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнө салыштырганда 25,8 пайызга көбөйүү менен 1 140,0 млн АКШ долларын түзгөн.

Алтынды жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда экспорт 25,1 пайызга көбөйүп, 1090,4 млн АКШ долларын түзгөн.

³ Өлкөнүн экспорттолуучу же импорттолуучу товарларынын спектри канчалык деңгээлде кенири экендигин көрсөтүп турат. Концентрация коэффициентинин көбөйүшү өлкөлөрдүн санынын (продукция түрүнүн) азайышын же айрым өлкөлөрдүн үлүшүнүн (продукция түрүнүн) жалпы көлөмүндө көбөйүшүн билдирет.

3-таблица. Товарлардын негизги түрлөрүнүн экспорту

(млн АКШ долларында)

Товарлардын аталыштары	2013	2014	2015	2016	2017	экспортко карата пайыздарда, 2017	алтынды эске албаганда, экспортко карата пайыздарда, 2017
Бардыгы болуп экспорт¹	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 607,9	1 840,4	100,0	–
Алтын	736,8	716,9	665,4	701,6	700,4	38,1	–
Металл кендери жана металл сыныктары	35,7	58,9	37,0	183,7	173,3	9,4	15,2
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	109,4	100,6	96,8	73,2	139,1	7,6	12,2
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	110,5	87,0	68,1	93,1	78,8	4,3	6,9
Бут кийим	4,0	6,7	26,5	21,4	51,9	2,8	4,5
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	54,4	36,7	30,6	30,7	42,5	2,3	3,7
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	33,4	30,3	26,4	15,8	42,1	2,3	3,7
Авиакеросин ²	117,7	92,3	62,0	35,6	39,1	2,1	3,4
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	28,4	25,3	11,0	14,9	27,4	1,5	2,4
Пахта	19,9	24,1	20,0	20,8	24,7	1,3	2,2
Электр тогу	20,5	0,2	–	0,1	24,6	1,3	2,2
Тамеки затынан турган сигареттер	3,3	16,2	18,3	12,5	22,1	1,2	1,9
Чоюн жана болот	36,2	18,0	5,3	16,0	17,1	0,9	1,5
Сыр жана быштак	2,5	2,1	2,7	5,0	16,4	0,9	1,4
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	30,7	17,8	25,5	40,1	14,9	0,8	1,3
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	12,0	20,6	24,5	12,1	14,5	0,8	1,3
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	3,3	2,5	2,2	7,7	12,2	0,7	1,1
Башка товарлар	1 474,4	1 226,7	496,8	323,7	399,3	21,7	35,0
Бардыгы болуп, алтынды эске албаганда экспорт	2 096,4	1 765,8	953,6	906,3	1 140,0	–	100,0
Бардыгы болуп, алтынды жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда экспорт	1 321,4	1 179,6	817,6	871,6	1 090,4		

Эскертүү: УСК нын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

² Борттук запастарды ташып чыгаруу.

2017-жылы Кыргыз Республикасынын чогуу алгандагы экспортунун динамикасына **өнөр жай өндүрүшүнүн жана айыл чарба** продукциясын ташып чыгаруу көлөмүнүн көбөйүшү негизги таасирди тийгизген. Товарлардын ушул категориялары боюнча 2017-жылы иштетүү өндүрүшүнүн продукциясын (негизги металлдарды өндүрүү жана текстиль өндүрүшү) жана мал чарбачылыгы продукциясын өндүрүү көлөмүнүн өсүшү менен шартталган нарктык көлөмүнүн көбөйүшү белгиленген.

Металлургия өндүрүшүнүн товарлар экспортунун түзүмүндө эң эле маанилүү товардык топтон болуп алтын калган. Мында, негизги металлдарды жана даяр металл буюмдарын жасап чыгаруу көлөмүнүн 3,7 пайызга⁴ көбөйүшүнө карабастан, алтынды экспорттук берүүлөр 0,2 пайызга төмөндөп, 700,4 млн АКШ долларын түзгөн. Алтынды экспорттук берүүлөрүнүн бир аз азайы-

⁴ "Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы (2017-жылдын январь-декабрь айлары)", КР УСК.

шы берүүлөрдүн айкын көлөмүнүн орточо баанын 0,3 пайызга⁵ төмөндөгөн шартта, 0,1 пайызга көбөйүшүнөн улам жүргөн. Калган позициялардын арасында баалуу металлдардын рудасын жана концентраттарын экспортунун нарктык көлөмүнүн (8,9 млн АКШ долларына) баа фактору менен шартталган өсүшү эң эле байкаларлык болгон.

4-таблица. Металлургия өндүрүшүнүн негизги экспорттук продукциясы*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2013	2014	2015	2016	2017
Алтын	<i>t</i>	16,9	18,0	17,6	17,4	17,4
	<i>млн АКШ доллары</i>	736,8	716,9	665,4	701,6	700,4
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	<i>миң t</i>	62,2	126,2	10,1	98,8	73,1
	<i>млн АКШ доллары</i>	18,9	40,5	19,1	135,7	144,6
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары ¹	<i>миң t</i>	14,5	112,4	197,8	22,3	15,5
	<i>млн АКШ доллары</i>	11,6	11,4	12,6	27,5	19,4
Чоюн жана болот	<i>миң t</i>	39,7	25,5	7,2	17,6	29,5
	<i>млн АКШ доллары</i>	36,2	18,0	5,3	16,0	17,1
Металл сыныктары, кара металл калдыктары	<i>миң t</i>	61,0	99,8	88,1	42,2	98,0
	<i>млн АКШ доллары</i>	5,0	6,3	4,8	2,1	8,9
Күмүш, платина жана платина топторуна кирген башка металлдар	<i>t</i>	4,6	5,2	5,6	7,6	10,5
	<i>млн АКШ доллары</i>	3,3	3,1	3,0	4,2	5,7

* УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде, УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен, ошондой эле Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуусуз

¹ Күлдү жана төмөн нарктагы металлдарды камтыган калдыктарды берүүнүн көлөмү 2015-жылы натуралдык мааниде экспорттоодо негизги үлүштү ээлеген.

2017-жылы айыл чарба продукциясын дүң чыгаруу көлөмүнүн өсүшү мал чарбачылыгы продукциясынын сыяктуу эле, өсүмдүк өстүрүү продукциясынын көбөйүшү менен шартталган⁶. Муну менен бирге эле, айыл чарба продукциясынын экспортунун көлөмүндө ар түрдүү багыттагы динамика байкалган: сыр жана быштакты, сүт, каймак жана сүт азыктарын, жемиш жана жаңгактарды, тирүү малды, пахтаны сунуштоо өсүшкө ээ болгон, ал эми жашылчаларды берүүнүн нарктык көлөмү 15,4 пайызга төмөндөгөн.

⁵ 2017-жылы алтындын 1 трой унциясы үчүн орточо дүйнөлүк баа 1 257,9 АКШ долларын түзгөн, бул 2016-жылдын баа деңгээлинен 0,6 пайызга жогору; булагы: Reuters.

⁶ "Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы (2017-жылдын январь-декабрь айлары)", КР УСК.

5-таблица. Айыл чарбасынын негизги экспорттук продукциясы*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2013	2014	2015	2016	2017
Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар	миң т	244,8	204,1	310,4	176,4	150,0
	млн АКШ доллары	110,5	87,0	68,1	93,1	78,8
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	миң т	92,5	67,0	36,7	22,1	36,5
	млн АКШ доллары	54,4	36,7	30,6	30,7	42,5
Пахта	миң т	15,5	18,6	16,1	15,8	16,1
	млн АКШ доллары	19,9	24,1	20,0	20,8	24,7
Сыр жана быштак	миң т	0,7	0,6	1,3	2,1	6,3
	млн АКШ доллары	2,5	2,1	2,7	5,0	16,4
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	миң т	12,8	24,8	48,6	17,7	19,9
	млн АКШ доллары	12,0	20,6	24,5	12,1	14,5
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	миң т	0,6	0,5	0,6	2,0	3,0
	млн АКШ доллары	3,3	2,5	2,2	7,7	12,2
Тирүү мал ¹	миң даана	481,9	18,9	12,1	7,5	24,7
	млн АКШ доллары	10,7	8,2	4,8	1,7	8,4
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	миң т	1,6	1,8	1,4	1,8	2,5
	млн АКШ доллары	3,1	2,0	1,8	2,9	8,1
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	миң т	4,7	4,1	3,7	2,0	2,9
	млн АКШ доллары	4,8	4,0	5,5	4,9	5,1

* УСКнын FOB баасындагы маалыматтарынын негизинде, УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен, ошондой эле Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуусуз

¹ 2013-жылы нак маанидеги экспорттун олуттуу көлөмү Казакстанга бал аарыларынын берүүлөрүнүн өсүшүнө байланыштуу келип чыккан.

Өлкөнүн текстиль өндүрүшүндө, кийим-кече жана бут кийим, булгаары жана башка булгаары буюмдарын өндүрүшүндө чыгаруу көлөмү 11,4 пайызга өскөн, бул эң башкысы кийим-кече өндүрүш көлөмүнүн өсүшү менен шартталган⁷. 2017-жылы экспорттун нарктык көлөмүнүн жогорулашы көбүнесе, берүүлөрдүн айкын көлөмүнүн өсүшү факторунун эсебинен жүргөн. Натыйжада, кийим-кечени жана ага тиешелүүлөрдү экспорттоо 1,9 эсеге көбөйүп, 139,1 млн АКШ долларын түзгөн. Өсүштүн үчтөн экисинен көбүрөөгү "трикотаждан тигилген же токулган эркектер жана балдар үчүн кийим-кече" (өсүш 20,0 млн АКШ долларына) жана "трикотаждан тигилген же токулган аялдар жана кыздар үчүн кийим-кече" (өсүш 34,1 млн АКШ долларына) товардык позицияларын ташып чыгаруу көлөмүнүн көбөйүшү менен шартталган.

⁷ "Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы (2017-жылдын январь-декабрь айлары)", КР УСК.

6-таблица. Тигүү өндүрүшүнүн негизги экспорттук продукциясы*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2013	2014	2015	2016	2017
Кийим-кече жана аларга тиешелүү буюмдар, бардыгы болуп	<i>млн АКШ доллары</i>	109,4	100,6	96,8	73,2	139,1
Аялдар жана кыздар үчүн токулган же согулган кийим-кечелер	<i>млн даана</i> <i>млн АКШ доллары</i>	5,6	8,9	7,9	7,5	32,5
Трикотаждан тигилген же токулган эр адамдар жана балдар үчүн кийим-кече	<i>млн даана</i> <i>млн АКШ доллары</i>	6,7	11,5	5,5	8,8	12,1
Текстиль кездемелеринен даярдалган, трикотаж же трикотаж эмес кийим-кечелерге тиешелүү буюмдар	— <i>млн АКШ доллары</i>	2,5	4,9	5,2	3,8	11,1
Эр адамдар жана балдар үчүн трикотаждан тигилген же токулган буюмдар	<i>млн даана</i> <i>млн АКШ доллары</i>	8,3	9,7	7,5	1,7	2,1
Токулган же токулбаган, согулган же согулбаган кийим-кечелерге тиешелүү буюмдар	— <i>млн АКШ доллары</i>	14,3	12,5	2,2	0,5	6,0
Трикотаждан тигилген же токулган аялдар жана кыздар үчүн кийим-кече	<i>млн даана</i> <i>млн АКШ доллары</i>	56,0	79,1	33,4	2,1	1,8
Текстиль кездемелеринен даярдалгандарды кошпогондо, кийим-кече буюмдары; баш кийимдер	— <i>млн АКШ доллары</i>	69,3	58,6	34,5	9,6	6,0
		1,2	1,0	0,3	0,7	0,6

* УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде, УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен, ошондой эле Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуусуз

2017-жылы экспорттун географиялык бөлүштүрүлүшү Евразия экономикалык бирлигине (ЕАЭБ) кирбеген өлкөлөрдүн салыштырма салмагынын (68,3 пайызга чейин) бир аз төмөндөшү менен мүнөздөлгөн. Алтындын экспортунун төмөндөшүнө карабастан, бир жыл мурдагыдай эле Швейцария маанилүү өнөктөштөн болгон, анын үлүшү Евразия экономикалык бирлигине кирбеген өлкөлөргө экспорттоонун жалпы көлөмүндө 40,0 пайызды түзгөн. Кароого алынып жаткан мезгил ичинде Евразия экономикалык бирлигине кирбеген өлкөлөрдүн ичинен Кыргыз Республикасынын башка ири өнөктөштөрүнөн болуп Улуу Британия, Өзбекстан, Түркия жана Кытай болгон. Бул өлкөлөргө негизинен, иштетүү өнөр жай товарларын, энергия продукттарын, баалуу металлдар кендери менен аралашмаларын жана айыл чарба продукциясын берүү жүзөгө ашырылып келген.

Евразия экономикалык бирлигине кирген өлкөлөргө товарлар экспорту 568,0 млн АКШ долларын түзгөн, бул алардын товарлар экспортунун жалпы көлөмүндө салыштырма салмагынын 31,7 пайызга чейин көбөйүшүнө алып келген. Кыргыз Республикасынын Евразия экономикалык бирлигине кирген өлкөлөргө экспорттоолуучу товарлардын арасында айыл чарба жана иштетүү өнөр жай продукциясы басымдуулук кылат. ЕАЭБге кирген өлкөлөргө экспорттун жалпы көлөмүндө тиешелүүлүгүнө жараша 48,5 жана 50,0 пайыз туура келген.

7-таблица. Товарлардын айрым түрлөрүнүн экспортунун географиялык түзүмү*

(млн АКШ долларында)

Аталышы	Өлкөлөр	2013	2014	2015	2016	2017	жыйынтыгында, пайыздарда 2017 ¹
Алтын	Бардыгы болуп алардын ичинен	736,8	716,9	665,4	701,6	700,4	
	Швейцария	510,7	573,0	559,3	644,0	484,7	69,2
	Улуу Британия	—	—	—	31,3	186,8	26,7
	БАЭ	206,5	130,8	85,6	25,7	28,6	4,1
Металл кендери жана металл сыныктары	Бардыгы болуп алардын ичинен	35,7	58,9	37,0	183,7	173,3	
	Казакстан	17,4	38,4	20,9	111,2	108,7	62,7
	Кытай	1,1	2,9	0,8	42,7	35,0	20,2
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	Бардыгы болуп алардын ичинен	109,4	100,6	96,8	96,0	139,1	
	Россия	3,8	1,9	41,9	40,4	107,5	77,3
	Казакстан	105,2	98,0	54,6	31,3	30,0	21,6
Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар	Бардыгы болуп алардын ичинен	110,5	87,0	68,1	93,1	78,8	
	Россия	4,5	4,0	7,6	21,5	23,0	29,2
	Түркия	50,6	43,3	24,4	30,4	17,1	21,7
	Казакстан	32,7	22,4	15,3	24,9	12,1	15,4
	Сербия	3,5	4,9	6,5	4,1	5,6	7,1
Бут кийим	Бардыгы болуп алардын ичинен	4,0	6,7	26,5	21,4	51,9	
	Россия	—	—	15,9	16,1	38,7	74,6
	Казакстан	4,0	6,0	10,5	5,2	13,1	25,3
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	Бардыгы болуп алардын ичинен	54,4	36,7	30,6	30,7	42,5	
	Россия	0,7	1,3	11,1	15,0	26,5	62,2
	Казакстан	41,8	19,0	8,4	11,9	6,9	16,1
	Иран	2,7	4,7	3,0	0,8	2,2	5,2
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	Бардыгы болуп алардын ичинен	33,4	30,3	26,4	15,8	42,1	
	Бельгия	5,0	7,8	9,3	3,6	10,2	24,2
	Өзбекстан	6,9	7,4	5,6	5,8	8,6	19,2
	Беларусь	12,2	6,1	3,4	2,6	8,1	20,4
	Казакстан	0,9	0,8	0,6	2,3	2,0	4,7
Авиакеросин	Бардыгы болуп алардын ичинен	117,7	92,3	62,0	35,6	39,1	
	Түркия	21,2	22,8	20,4	17,6	21,3	54,5
	Кытай	8,8	7,6	5,9	5,6	7,0	17,9
	Россия	53,1	44,1	28,7	2,9	2,7	6,9
	БАЭ	7,3	3,0	1,2	0,7	1,4	3,7
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	Бардыгы болуп алардын ичинен	28,4	25,3	11,0	14,9	27,4	
	Казакстан	13,9	10,5	5,2	9,0	17,0	62,2
	Өзбекстан	1,7	9,2	2,8	2,4	4,9	17,8
	Россия	12,8	2,2	—	0,3	2,3	8,3
	Тажикстан	0,1	3,5	3,0	3,2	3,2	11,7
Тамеки затынан турган сигареттер	Бардыгы болуп алардын ичинен	3,3	16,2	18,3	12,5	22,1	
	Кытай	—	—	1,2	9,9	21,5	97,1
	Ирак	2,9	15,5	15,1	2,6	0,2	1,1
Чоюн жана болот	Бардыгы болуп алардын ичинен	36,2	18,0	5,3	16,0	17,1	
	Өзбекстан	30,2	10,3	3,8	14,8	16,1	94,2
	Россия	—	—	—	—	0,6	3,7
	Казакстан	3,1	6,6	1,4	1,1	0,3	1,9

* УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде, УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен, ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуусуз

¹ ар бир товардык позициянын жыйынтыгына карата пайыздарда.

Товарлардын ФОБ баасындагы **импорту** 2017-жылдын жыйынтыгы боюнча 4195,6 млн АКШ долларын түзгөн жана 2016-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 12,0 пайызга ашкан.

"Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары" бөлүгүнүн товарларын ташып келүү өзгөн арымда көбөйгөн. Чогуу алгандагы импортто ушул товардык топтун үлүшү 23,5 пайыздык пунктка чейин өсүп, 1053,8 млн АКШ долларына жеткен. Эң жогорку арымдагы өсүш (87,1 млн АКШ долларына) жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелердин импорту боюнча катталган. Бүтүндөй алганда алгылыктуу динамика берүүнүн нарктык көлөмүнүн 15 млн АКШ долларына төмөндөшү белгиленген "чоюн жана болот" статьясын эске албаганда, топтун бардык ири товардык позициялары боюнча байкалган.

8-таблица. "Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары"*

		2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп	<i>млн АКШ доллары</i>	1 049,3	946,8	781,6	831,7	1 053,8
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	<i>млн кв.м</i>	175,6	155,6	292,3	712,8	732,3
	<i>млн АКШ доллары</i>	74,4	75,2	101,8	200,3	287,4
Чоюн жана болот	<i>миң т</i>	333,2	363,2	355,2	363,0	425,5
	<i>млн АКШ доллары</i>	278,4	287,3	243,4	203,4	188,4
Резина дөңгөлөктөрү	<i>миң даана</i>	1 288,6	1 300,1	739,5	856,9	1 682,8
	<i>млн АКШ доллары</i>	82,7	59,1	32,0	35,3	45,6
Карапа буюмдары	<i>миң т</i>	9,4	8,4	4,1	24,9	37,1
	<i>млн АКШ доллары</i>	14,5	12,7	6,1	18,1	38,6
Кагаз жана картон	<i>миң т</i>	32,6	40,5	39,1	24,3	24,5
	<i>млн АКШ доллары</i>	46,3	50,9	38,5	32,2	32,3
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	<i>миң т</i>	52,4	21,0	10,8	12,8	8,4
	<i>млн АКШ доллары</i>	110,1	38,7	20,7	17,7	28,1
Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	<i>миң т</i>	5,9	7,0	6,9	6,9	8,8
	<i>млн АКШ доллары</i>	21,1	23,8	22,3	20,3	27,0
Сырдалбаган керамика плиткалары	<i>млн кв.м</i>	0,1	0,3	0,2	0,4	4,3
	<i>млн АКШ доллары</i>	1,2	2,1	2,5	2,5	23,0
Трикотаж же согулган кездемелер	<i>миң т</i>	0,8	1,5	3,1	8,6	8,2
	<i>млн АКШ доллары</i>	1,8	3,5	7,6	22,3	20,6
Текстиль жиби	<i>миң т</i>	4,5	5,3	4,2	5,0	7,2
	<i>млн АКШ доллары</i>	9,0	8,9	6,9	11,4	20,5
Ашкана жана башка тиричилик буюмдары жана алардын тетиктери	<i>миң т</i>	1,7	1,9	1,2	1,3	23,9
	<i>млн АКШ доллары</i>	6,6	6,8	4,2	2,6	18,5
Тапталган жана калыбына келтирилген жыгач	<i>млн куб.м</i>	0,2	0,1	5,4	2,0	1,1
	<i>млн АКШ доллары</i>	42,6	37,6	19,8	15,4	17,3
Жыгач-булалуу плита	<i>млн кв.м</i>	6,4	7,8	3,9	4,1	7,5
	<i>млн АКШ доллары</i>	17,1	18,5	12,2	11,1	16,5
Башка товарлар	<i>млн АКШ доллары</i>	343,5	321,6	263,5	239,3	290,1

* УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

Отчеттук мезгил ичинде "машиналар жана транспорттук жабдуулар" тобунун товарларынын импорту 93,3 млн АКШ долларына азайып, 809,5 млн АКШ долларын түзгөн. 58,0 млн АКШ доллар суммасында кыйла азайышы "адамдарды ташуу үчүн каралган жеңил автоунаалар жана транспорттук каражаттар" товардык позиция боюнча катталган. Товардык позициянын нарктык көлөмүнүн кыскарышы орточо контракттык баалары азайган шартта, физикалык көлөмүнүн өсүшүнөн улам жүргөн. Мында, топтун башка товарларынын арасында көрсөтүлгөн топтун ири позицияларынын – электрдик линиялык телефондук же телеграфтык аппараттарынын импортунун көбөйүшүн (өсүш 37,5 млн АКШ долларына) белгилей кетүү зарыл, ал берүүлөрдүн айкын маанисинде көбөйгөн шартта баалардын түшүүсү менен шартталган.

9-таблица. "Машиналар жана транспорттук жабдуулар" тобу боюнча негизги товарлар*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп	<i>млн АКШ доллары</i>	1 494,6	1 493,9	809,0	902,8	809,5
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	<i>млн даана</i>	1,8	1,8	2,7	1,3	3,7
	<i>млн АКШ доллары</i>	63,9	56,9	59,9	58,2	95,6
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	—					
	<i>млн АКШ доллары</i>	63,7	49,1	45,4	44,4	43,0
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	<i>миң даана</i>	2,6	2,9	2,5	1,7	3,9
	<i>млн АКШ доллары</i>	47,1	66,3	40,4	92,7	34,7
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	<i>миң даана</i>	5,0	1,6	3,9	0,4	0,8
	<i>млн АКШ доллары</i>	110,2	59,8	68,3	30,2	29,6
Жарандык курулуш үчүн машиналардын жана жабдуулардын башка категорияда камтылбаган тетиктери	—					
	<i>млн АКШ доллары</i>	28,0	29,4	26,6	23,5	29,3
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	<i>миң даана</i>	404,9	278,3	294,5	302,6	220,0
	<i>млн АКШ доллары</i>	24,9	19,1	23,3	18,1	26,4
Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель	<i>миң т</i>	5,8	5,6	3,9	4,7	9,2
	<i>млн АКШ доллары</i>	32,1	23,1	15,5	22,6	23,9
Транспорт каражаттары үчүн ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар	<i>миң даана</i>	10,0	13,3	8,5	9,8	15,6
	<i>млн АКШ доллары</i>	15,1	10,6	13,6	17,1	20,3
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	<i>миң даана</i>	0,8	0,6	1,2	0,2	0,4
	<i>млн АКШ доллары</i>	39,5	25,7	21,0	15,0	14,5
Турмуш-тиричилик муздаткычтары жана тоңдургучтары	<i>миң даана</i>	70,3	50,5	33,5	57,9	109,3
	<i>млн АКШ доллары</i>	15,6	11,9	7,3	9,4	12,2
Чыңалуусу 1000 вольттон жогору электр чынжырларын кошуу үчүн электр жабдуулары	—					
	<i>млн АКШ доллары</i>	15,0	7,0	1,5	9,3	8,3
Башка товарлар	<i>млн АКШ доллары</i>	1 039,6	1 134,9	486,2	562,4	471,5

* УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

2017-жылы "ар түрдүү даяр буюмдар" бөлүгүнүн товарларын ташып келүү 71,0 млн АКШ долларга көбөйүп, 804,1 млн АКШ долларын түзгөн. Наркынын өсүшү "бут кийим" жана "басма материалдар" статьялары боюнча импорттун көбөйүшүнөн улам келип чыккан, алардын импортунун нарктык көлөмү тиешелүүлүгүнө жараша 43,0 жана 7,9 млн АКШ долларына көбөйгөн. Бөлүктүн башка товардык позициялары боюнча импорттун нарктык көлөмүндө бир аз өзгөрүүлөр жүргөн.

10-таблица. "Ар түрдүү даяр буюмдар" тобу боюнча негизги товарлар*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп	млн АКШ доллары	537,7	476,5	450,6	733,0	804,1
Бут кийим	—	—	—	—	—	—
	млн АКШ доллары	72,4	50,0	94,8	258,3	301,3
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	—	—	—	—	—	—
	млн АКШ доллары	231,4	190,5	141,6	261,4	264,0
Асынмалары бар жана аларсыз баштыктар	млн даана	2,7	2,1	3,9	11,3	11,2
	млн АКШ доллары	3,4	3,1	6,3	18,3	21,3
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же тангактоо үчүн буюмдар	—	—	—	—	—	—
	млн АКШ доллары	18,9	18,1	13,8	18,2	18,5
Ымыркайлар үчүн коляскалар, оюнчуктар жана спорт товарлары	—	—	—	—	—	—
	млн АКШ доллары	11,6	9,2	20,2	16,1	16,0
Басып чыгаруучу материалдар	—	—	—	—	—	—
	млн АКШ доллары	15,0	13,1	22,6	7,3	15,1
Башка категорияда камтылбаган, гигиенанын майда буюмдары	—	—	—	—	—	—
	млн АКШ доллары	0,9	1,2	2,6	3,7	11,2
Жана башка жолдо жүрүү буюмдары, баштыктар, чемодандар, контейнерлер	млн даана	1,7	1,3	2,3	4,4	5,8
	млн АКШ доллары	2,8	2,1	2,2	5,5	8,7
Башка категорияда камтылбаган, пластмассадан жасалган буюмдар	—	—	—	—	—	—
	млн АКШ доллары	12,2	12,9	10,2	7,4	8,1
Жана башка медициналык инструменттер жана аспаптар	млн даана	11,1	13,6	10,7	19,8	13,9
	млн АКШ доллары	7,5	6,9	5,8	5,0	7,7
Башка товарлар	млн АКШ доллары	161,6	169,3	130,7	131,8	132,2

* УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

Дизель отунун (94,4 млн АКШ долларына) жана бензинди (40,0 млн АКШ долларына) берүү көлөмүнүн көбөйтүү мунай заттарын импорттоо наркынын 586,0 млн АКШ долларына чейин өсүшүн камсыздаган. Бүтүндөй алганда мунай заттарын берүүнү 22,6 пайызга нарктык көбөйтүү импорттук баалардын айкын көлөмүнүн 8,8 пайызга төмөндөшүнүн алкагында 34,4 пайызга өсүшү менен шартталган.

11-таблица. Мунай заттардын импорту*

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2013	2014	2015	2016	2017	жыйын-
							тыгында, пайыздарда, 2017 ¹
Мунай заттар, бардыгы болуп	<i>миң т</i>	1 599,1	1 446,7	1 620,1	1 555,3	1 418,6	100,0
	<i>млн АКШ доллары</i>	1 180,4	1 044,0	806,6	463,3	568,0	100,0
Дизель отуну	<i>миң т</i>	587,4	509,7	429,7	347,5	541,4	38,2
	<i>млн АКШ доллары</i>	444,9	368,8	228,3	131,3	225,2	39,7
Автоунаа бензини	<i>миң т</i>	840,4	618,2	716,9	719,5	628,9	44,3
	<i>млн АКШ доллары</i>	571,5	457,7	355,3	180,3	220,5	38,8
Авиакеросин	<i>миң т</i>	125,9	95,7	88,5	181,2	80,0	5,6
	<i>млн АКШ доллары</i>	115,3	82,8	52,0	56,6	54,3	9,6
Майлоочу материалдар	<i>миң т</i>	16,8	16,0	121,6	13,9	16,1	1,1
	<i>млн АКШ доллары</i>	32,4	30,4	85,0	18,6	22,4	3,9
Мазут	<i>миң т</i>	9,4	148,0	205,7	223,5	76,2	5,4
	<i>млн АКШ доллары</i>	4,7	66,2	66,9	57,4	17,8	3,1
Иштетиле элек мунай	<i>миң т</i>	1,0	4,9	1,3	14,7	1,3	0,1
	<i>млн АКШ доллары</i>	0,6	2,8	0,7	4,4	0,5	0,1
Жана башка мунай заттар	<i>миң т</i>	18,1	54,3	56,5	54,9	74,7	5,3
	<i>млн АКШ доллары</i>	10,9	35,2	18,3	14,7	27,4	4,8

* УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

Импортту географиялык бөлүштүрүүдө Евразия экономикалык бирлигине кирбеген өлкөлөрдүн үлүшү 2017-жылдын жыйынтыгы боюнча 58,6 пайызды түзгөн, ал 2016-жылга салыштырганда бир аз төмөндөгөн. Импорттун ири көлөмү Кытайга (ЕАЭБге кирбеген өлкөлөрдөн импорттун жалпы көлөмүнүн 57,0 пайызы), Түркияга (8,5 пайыз), Өзбекстанга (6,2 пайыз) жана АКШга (5,9 пайыз) туура келет. ЕАЭБге кирбеген өлкөлөрдөн ташып келинген товарлар түзүмүндө негизги салыштырма салмакты кездемелер, кийим-кече, бут кийим, электрдик телефон аппараттары жана автоунаалар ээлейт.

Отчеттук жылы ЕАЭБге кирген өлкөлөрдөн берүүлөрдүн үлүшү көбөйүп, 41,4 пайызды түзгөн. ЕАЭБге кирген өлкөлөрдөн импорттун товардык түзүмүндө алдыңкы ролду мурдагыдай эле отун-энергетикалык товарлар ээлейт, алардын негизги көлөмү Россия Федерациясынан келип түшөт. Энергия продукцияларынан тышкары, Кыргыз Республикасына керектөө багытындагы товарлардын кеңири тизмеги сунушталып турат.

12-таблица. Товарлардын айрым түрлөрүнүн импортунун географиялык түзүмү*

(млн АКШ долларында)

		2013	2014	2015	2016	2017	жыйын- тыгында, пайыздарда, 2017 ¹
Мунай заттары	Бардыгы болуп	1 201,3	1 061,1	806,6	463,3	568,0	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	1 171,2	1 029,6	725,2	384,0	488,0	85,9
	Казакстан	8,4	9,9	63,3	64,6	62,3	11,0
	Бельгия	9,7	8,1	4,9	4,7	4,7	0,8
	Германия	3,7	3,1	3,5	2,0	2,2	0,4
Бут кийим	Бардыгы болуп	72,4	50,0	94,8	258,3	301,3	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Кытай	52,6	34,2	78,6	243,0	273,1	90,6
	Түркия	7,9	7,4	8,6	10,1	16,8	5,6
	Өзбекстан	3,7	3,0	2,7	3,2	4,9	1,6
	Россия	5,0	3,2	3,2	0,3	2,6	0,8
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	Бардыгы болуп	74,4	75,2	101,8	200,3	287,4	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Кытай	68,8	68,9	97,1	196,3	284,6	99,0
	Түркия	4,5	5,3	3,5	3,1	1,9	0,7
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	Бардыгы болуп	231,4	190,5	141,6	261,4	264,0	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Кытай	189,1	146,5	95,2	182,3	146,0	55,3
	Түркия	33,6	33,4	36,5	64,0	80,3	30,4
	Өзбекстан	0,3	0,9	0,6	3,9	17,0	6,4
	Индия	1,3	1,7	1,7	2,3	2,8	1,1
Чоюн жана болот	Бардыгы болуп	278,4	287,3	243,4	203,4	188,4	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	127,1	118,4	119,3	115,8	107,1	56,8
	Казакстан	50,3	53,7	44,4	41,0	49,2	26,1
	Кытай	88,3	106,4	74,6	42,3	24,8	13,2
	Корея	1,9	1,5	1,7	1,3	4,0	2,1
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	Бардыгы болуп	172,5	180,9	153,1	114,8	158,0	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	24,1	19,2	24,1	17,0	16,6	10,5
	Индия	16,4	14,9	11,5	13,2	16,2	10,3
	Германия	14,0	15,3	6,9	10,4	10,3	6,5
	Словения	8,0	9,7	7,2	8,0	9,7	6,1
	Венгрия	9,3	11,1	6,0	8,0	6,0	3,8
Автоунаалар	Бардыгы болуп	702,6	800,9	206,7	189,5	144,7	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Кытай	87,0	67,8	43,0	44,8	34,0	23,5
	Япония	214,3	324,7	24,3	5,2	7,1	15,8
	Германия	123,5	135,3	26,1	2,7	7,7	13,9
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	Бардыгы болуп	63,9	56,9	59,9	58,2	95,6	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Кытай	56,7	51,4	49,2	48,1	82,8	86,6
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	Бардыгы болуп	106,0	102,2	75,1	80,2	83,8	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	44,8	44,2	27,4	22,7	33,2	39,6
	Казакстан	5,7	4,7	15,8	35,2	25,6	30,6
	Франция	5,6	7,1	4,2	4,3	5,5	6,6
	Польша	4,8	3,9	3,0	2,3	3,0	3,6
	Кытай	11,1	5,7	6,1	3,7	2,4	2,9
Тамеки затынан турган сигареттер	Бардыгы болуп	67,4	77,9	48,2	48,3	73,0	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Казакстан	48,9	51,7	28,9	20,4	38,1	52,2
	Россия	14,2	22,1	12,6	12,6	7,1	9,7
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	Бардыгы болуп	90,8	81,7	64,2	56,9	65,1	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	47,2	44,3	35,3	30,9	38,9	59,7
	Казакстан	6,4	6,3	7,4	10,5	13,0	20,0

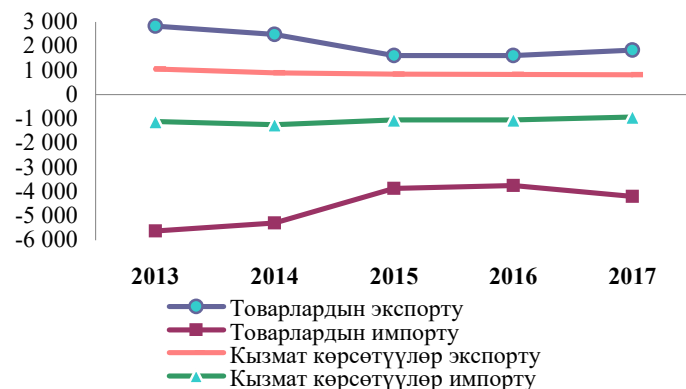
¹ ар бир товардык позициянын жыйынтыгына карата пайыздарда

ЭЛ АРАЛЫК КЫЗМАТ КӨРСӨТҮҮЛӨР

Кызмат көрсөтүүлөр импортунун алардын экспортуна салыштырганда озгон кыскаруу тенденциясы кызмат көрсөтүүлөр балансынын тартыштыгынын төмөндөшүн шарттаган.

3-график. Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр боюнча тышкы соода *

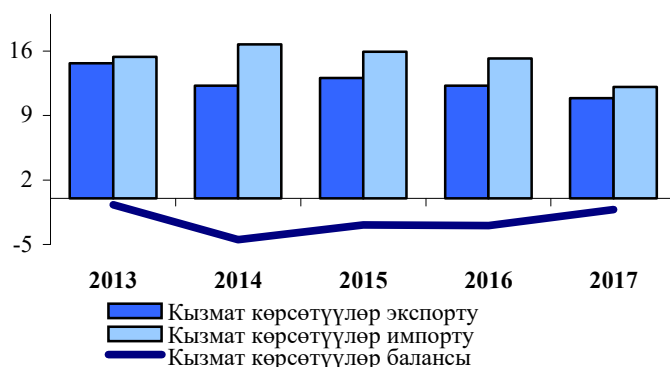
(млн АКШ долларында)

* УСКнын маалыматтарынын негизинде, УСКнын жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен

4-график. Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы

(ИДӨгө карата пайыздарда)

2016-жылдагы 28,6 млн АКШ доллар өлчөмүндө терс маанинин ордуна 136,2 млн АКШ доллар өлчөмүндө алгылыктуу түптөлгөн, бул чет өлкөлүк жарандардын Кыргыз Республикасына кыдыруулары менен байланыштуу кызмат көрсөтүүлөр экспортуна салыштырганда, резиденттерге алардын чет өлкөдө болуу учурунда сунушталган кызмат көрсөтүүлөрдүн (импорт) бир кыйла кыскаруусунан улам болгон.

Отчеттук мезгил ичинде транспорттук кызмат көрсөтүүлөр сальдосу терс түптөлүп, 225,9 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2016-жылдын көрсөткүчүнө салыштырганда 5,6 пайызга аз. Мында, транспорттук кызмат көрсөтүүлөр экспортунун 24,4 пайызга өсүшү (автоунаа жана темир жол транспортунун кызмат көрсөтүүлөрүнүн артышынын эсебинен) байкалган, ошол эле учурда импорт боюнча операциялар көлөмү 6,6 пайызга (темир жол транспортунун кызмат көрсөтүүлөрүнүн эсебинен) көбөйгөн.

Отчеттук мезгил ичинде ишкердик кызмат көрсөтүүлөрүнүн таза экспорту терс түптөлгөн жана 30,4 млн АКШ долларын түзгөн, ал эми 2016-жылы аталган көрсөткүч 11,4 млн АКШ доллар өлчөмүндө оң сальдодо түптөлгөн. Отчеттук мезгилде консультациялык кызмат көрсөтүү-

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча эл аралык кызмат көрсөтүүлөр жүгүртүүсү 7,7 пайызга төмөндөп, 1739,6 млн АКШ долларын түзгөн.

Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы 2017-жылдын жыйынтыгы боюнча терс түптөлүп, 2016-жылдагы 203,5 млн АКШ доллар өлчөмүндөгү терс сальдонун ордуна 92,0 млн АКШ долларын түзгөн. Мында, кызмат көрсөтүүлөр импорту 12,3 пайызга төмөндөгөн, ал эми Кыргыз Республикасынын резиденттери тарабынан резидент эместерге сунушталган кызмат көрсөтүүлөр көлөмү 2,1 пайызга кыскарган.

Отчеттук мезгил ичинде **кызмат көрсөтүүлөр экспорту** 823,8 млн АКШ долларын түзгөн, бул товарлардын экспорт көлөмүнүн 44,8 пайызына туура келет. **Кызмат көрсөтүүлөр импорту** 915,8 млн АКШ доллар өлчөмүндө түптөлгөн, бул товарлар импортунун 21,8 пайызын түзгөн.

2017-жылы кыдыруулар, транспорттук жана ишкердик кызмат көрсөтүүлөр аныктоочу статьялардан болгон, аларга чогуу алганда эл аралык кызмат көрсөтүүлөр жүгүртүүсүнүн 84,4 пайызы туура келет.

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча "кыдыруулар" статьясынын сальдосу

лөрдүн импортунун өсүшү ишкердик кызмат көрсөтүүлөр балансынын өзгөрүүсүнө таасир эткен негизги факторунан болгон.

КИРЕШЕЛЕР

Отчеттук мезгилде "кирешелер" статьясынын динамикасы эң башкысы, резидент эместерге төлөөгө эсептелген тике инвестициялар боюнча кирешелер көлөмүнүн өзгөрүүсү менен аныкталган.

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча "кирешелер" статьясынын сальдосу 225,0 млн АКШ доллар өлчөмүндө терс түптөлгөн, бул 2016-жылдын ушул эле көрсөткүчүнөн 36,7 пайызга аз. Мындай тенденция, бөлүштүрүлгөн пайда көлөмүнүн 136,1 млн АКШ долларынан 18,7 млн АКШ долларына чейин кыскарышынан улам, тике чет өлкө инвесторлордун Кыргыз Республикасындагы инвестициялык ишинен түшкөн кирешелеринин төмөндөшү менен шартталган. Ишканалардын кайра инвестицияланган кирешелер көлөмү 140,4 млн АКШ долларынан 117,9 млн АКШ долларына чейин кыскарган.

Отчеттук мезгилде буга чейин алынган кредиттер боюнча пайыздарды төлөө көлөмү 11,8 пайызга көбөйүп, 75,6 млн АКШ долларын түзгөн. Бүтүндөй алганда, бул "башка инвестициялар боюнча кирешелер" статьясынын тартыштыгынын 3,0 пайызга (64,6 млн АКШ долларына чейин) көбөйүшүнө өбөлгө түзгөн.

ТРАНСФЕРТТЕР

"Күндөлүк трансферттер" статьясы боюнча келип түшүүлөр көлөмү көбөйгөн, бул эмгек мигранттардын акча которууларынын таза агылып кирүүлөрүнүн өсүшүнөн улам болгон.

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча күндөлүк трансферттердин оң теңдеми 2016-жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 24,3 пайызга көбөйүү менен 2 365,8 млн АКШ долларын түзгөн. Жеке трансферттер (башка секторлор) күндөлүк трансферттер эсебине негизги таасирди тийгизген.

Жеке трансферттердин түзүмүндө мурдагыдай эле, иштеп жаткандардын акча которуулары аныктоочу ролду ээлейт, жеке трансферттердин келип түшүүлөрүнүн дүң көлөмүндө алардын салыштырма салмагы 98,8 пайызды түзөт. Отчеттук мезгилде акча которуулардын таза агылып кирүүсүнүн көбөйүүсү алардын дүң агылып кирүүсүнүн 24,6 пайызга көбөйүүсү менен шартталган, ал эми акча которуулардын агылып чыгуусу 26,5 пайызга өскөн.

13-таблица. Иштеп жаткандардын акчалай которууларынын түзүмү*

(млн АКШ долларында)

	2013	2014	2015	2016	2017
1.1. Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	2 101,3	1 993,4	1 478,3	1 796,5	2 231,5
1.1.1. Түшүүлөр	2 469,0	2 424,0	1 822,1	2 158,0	2 688,8
алардын ичинен:					
Акча которуу системалары боюнча түшүүлөр	2 268,2	2 235,9	1 683,6	1 991,3	2 482,4
Жеке адамдардын банк аркылуу түшкөн трансферттери ¹	6,5	4,8	2,9	2,4	2,3
Почта аркылуу калктын акча которуулары	3,4	2,2	1,2	0,9	1,1
Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрү ²	191,0	181,2	134,4	163,4	203,1
1.1.2. Агылып чыгуу	-367,7	-430,6	-343,8	-361,5	-457,3

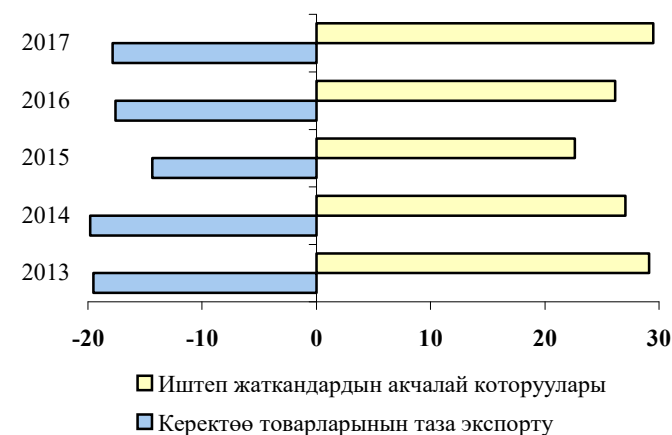
* Кошумча баа берүүлөрдү эске алганда, Улуттук банктын маалыматтары боюнча

¹ 3000 АКШ долларынан ашпаган өлчөмдөгү которуулар эске алынган.

² Эмгек мигранттарынын нак формада ишке ашырылган которууларынын бөлүгүн кошумча эсептөө үчүн 10% өлчөмүндө кошумча баа берүүнүн коэффициенти колдонулат.

5-график. Акча которуулардын жана керектөө товарларынын таза экспортунун сальдосу

(ИДӨгө карата пайыздарда)

негизги булагынан болуп акча которуулар калууда. Акча которуулар сальдосу, мурдагыдай эле керектөө товарларынын таза экспортунун ордун жабат, ал өз кезегинде, 1357,2 млн АКШ доллар өлчөмүндө терс мааниде түптөлгөн.

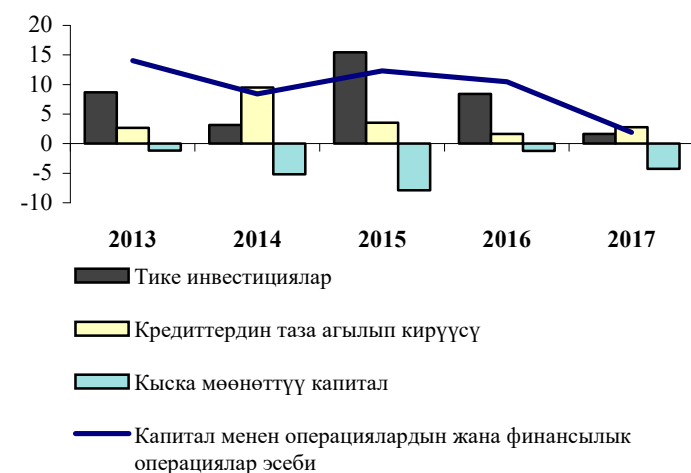
2017-жылдын жыйынтыгы боюнча мамлекеттик башкаруу секторунун күндөлүк трансфертеринин сальдосу 26,8 пайызга көбөйүү менен 106,3 млн АКШ доллар өлчөмүндө оң түптөлгөн. Расмий трансферттердин келип түшүүлөрүнүн өсүшү мамлекеттик сектор тарабынан алынган акча гранттарынын көлөмүнүн көбөйүшүнөн улам жүргөн.

КАПИТАЛ МЕНЕН ОПЕРАЦИЯЛАР ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК ОПЕРАЦИЯЛАР ЭСЕБИ

Отчеттук мезгилде капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсебинин оң сальдосунун азайышы байкалган, ал тике жана башка инвестициялар боюнча таза агылып кирүүнүн төмөндөшү менен шартталган.

6-график. Капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби

(ИДӨгө карата пайыздарда)

Эмгек мигранттардын республикага акча каражаттарды которуунун негизги ыкмасы катары которуулар системасы калууда⁸. 2017-жылы которуулар системасы аркылуу келип түшкөн каражаттардын таза көлөмү 2 030,5 млн АКШ долларын⁹ түзгөн, бул 2016-жылдын көрсөткүчүнөн 24,2 пайызга көп. Отчеттук мезгилдин жыйынтыгы боюнча акча которуулардын негизги үлүшү Россия Федерациясынан (98,1 пайыз) келип түшкөн. Кыргыз Республикасынан жөнөтүлгөн которуулар түзүмүндө басымдуу салыштырма салмак да Россия Федерациясына туура келет (98,8 пайыз).

Соода тартыштыгын каржылоонун

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби 143,1 млн АКШ доллар өлчөмүндө оң сальдодо түптөлгөн, бул 2016-жылдын көрсөткүчүнөн 80,0 пайызга төмөн.

Капитал менен операциялар эсебинин сальдосу 131,9 млн АКШ доллар өлчөмүндө оң түптөлгөн жана 2016-жылга салыштырганда 17,2 пайызга көбөйгөн, бул эң башкысы мамлекеттик инвестициялар программасынын алкагында келип түшкөн гранттардын өсүшү менен шартталган.

⁸ Anelik, Blizko, Contact, Migom, MoneyGram, Western Union, Unistream, Золотая Корона, Лидер, Быстрая почта, Аллюр жана башка которуу системалары жана "Кыргызпочтасы" мамлекеттик ишканасы аркылуу которуулар.

⁹ Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүсүз.

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча **финансылык эсеп** 2016-жылга салыштырганда 98,1 пайызга төмөндөө менен 11,2 млн АКШ доллар өлчөмүндө оң сальдодо түптөлгөн. Финансылык эсептин калыптанышына "тике инвестициялар" жана "башка инвестициялар" статьялары боюнча агылып кирүү көлөмдөрүнүн кыскарышы негизги таасирди тийгизген.

Отчеттук мезгил ичинде "тике инвестициялар" статьясы боюнча сальдо алгылыктуу түптөлүп, 123,1 млн АКШ долларын түзгөн¹⁰, бул 2016-жылдын көрсөткүчүнөн 78,7 пайызга аз. Төмөндөө эң башкысы, ишканалардын акционердик капиталына тике инвестициялоонун таза агылып кирүүсүнүн 69,0 пайызга кыскарышы менен шартталган.

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча **"башка инвестициялар"** статьясы боюнча сальдо 89,7 млн АКШ доллар өлчөмүндө терс түптөлгөн, ал эми 2016-жылы 26,5 млн АКШ доллар өлчөмүндө сальдонун алгылыктуу мааниси байкалган. Бул статьянын терс сальдосунун калыптанышына Кыргыз Республикасынын резиденттеринин чет өлкө активдеринин жана милдеттенмелеринин артышы таасир эткен.

2017-жылы резиденттердин чет өлкөдөгү активдери 287,4 млн АКШ долларына көбөйгөн. Отчеттук мезгилде резиденттердин башка активдери 301,4 млн АКШ долларына көбөйгөн, ошол эле учурда 2016-жылдын натыйжалары боюнча алардын 167,0 млн АКШ долларына төмөндөшү байкалган. Ошондой эле резидент эместердин Кыргыз Республикасынын резиденттери алдында дебитордук карыз көлөмүнүн 125,9 млн АКШ долларына чейин көбөйүшү байкалган. 2017-жылдын декабрь айынын акырына карата абал боюнча чогуу алгандагы дебитордук карыздын дүң көлөмүнүн 80 пайыздан ашыгы иштетүү өнөр жай жана электр энергиясы жана газ менен камсыздоо, кесипкөй, илимий жана техникалык иш чөйрөсүндө алектенген ишканаларга, ошондой эле дүң жана чекене соода мекемелерине туура келген.

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча резидент эместердин алдындагы милдеттенмелер 197,7 млн АКШ долларга чейин көбөйгөн, бул эң башкысы кредиттер боюнча милдеттенмелердин өсүшү менен байланыштуу болгон. Мамлекеттик секторго кредиттердин таза агылып кирүүсү 228,9 млн АКШ долларын түзгөн, ал 2016-жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 10,9 пайызга кыскарган. Муну менен бирге эле, отчеттук мезгилде жеке секторго келип түшкөн кредиттердин таза көлөмү олуттуу төмөндөп, 18,6 млн АКШ долларын түзгөн, бул отчеттук мезгилде алынган кредиттер көлөмүнө салыштырганда, буга чейин алынган кредиттердин негизги суммасы боюнча төлөөлөрдүн озгон төмөндөөсүнөн улам жүргөн. Натыйжада, отчеттук мезгилде кредиттердин таза агылып кирүүсү оң сальдодо түптөлүп, 210,3 млн АКШ долларын түзгөн.

Отчеттук мезгилде резидент-ишканалардын кредитордук карызынын көлөмү бир аз (0,5 млн АКШ долларына) көбөйгөн, ал эми 2016-жылы 57,4 млн АКШ доллар өлчөмүндө өсүш байкалган. Бүтүндөй алганда кредитордук карыздын жалпы көлөмүндө басымдуу салыштырма салмакты пайдалуу кендерди казып алуу, иштетүү өнөр жай, дүң жана чекене соода чөйрөсүндө иш алып барган ишканалар ээлейт, аларга чогуу алгандагы карыздын жалпы суммасынын 70,0 пайызга жакыны туура келет.

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча **төлөм тендемнин жалпы сальдосу** 147,2 млн АКШ доллар өлчөмүндө алгылыктуу түптөлгөн.

¹⁰ Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен.

Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен **"Каталар жана калтырып кетүүлөр"** статьясынын балансы 310,5 млн АКШ доллар өлчөмүндө алгылыктуу түптөлгөн. Эл аралык камдык активдер көлөмү¹¹ 2017-жылдын акырына карата 1 970,7 млн АКШ долларын түзгөн, бул келечектеги товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун 4,0 айын¹² жабат.

¹¹ ЭВФтин методологиясына ылайык эл аралык камдык активдерге конвертацияланган валюталарда гана активдер киргизилет.

¹² Маалымат иретинде: дүң эл аралык камдар көлөмү келечектеги товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун 4,4 айын жабат

**14-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми
(аналитикалык түрдө берүү)**

(млн АКШ долларында)

	2013	2014	2015	2016	2017
Күндөлүк операциялар эсеби	-1 016,1	-1 269,4	-1 058,6	-792,0	-306,4
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-2 831,1	-3 138,0	-2 428,7	-2 340,0	-2 447,2
Соода балансы*	-2 780,4	-2 807,5	-2 240,8	-2 136,5	-2 355,2
Экспорт (ФОб)	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 607,9	1 840,4
ЕАЭБ	789,0	725,7	410,2	447,2	568,0
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары	2 044,2	1 757,0	1 208,8	1 160,7	1 272,4
Импорт (ФОб)	5 613,6	5 290,2	3 859,8	3 744,4	4 195,6
ЕАЭБ	2 526,9	2 334,7	1 919,8	1 519,8	1 731,8
ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары	3 086,7	2 955,5	1 940,0	2 224,6	2 463,8
Кызмат көрсөтүүлөр балансы	-50,7	-330,5	-187,9	-203,5	-92,0
Көрсөтүлгөн кызматтар	1 058,6	900,5	853,2	841,0	823,8
Алынган кызматтар	-1 109,2	-1 231,1	-1 041,1	-1 044,5	-915,8
Кирешелер	-423,0	-307,1	-257,9	-355,6	-225,0
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	-348,1	-223,2	-191,0	-276,6	-143,9
Портфельдик инвестициялар боюнча кирешелер	—	—	0,9	—	—
Башка инвестициялар боюнча кирешелер	-53,0	-60,6	-49,1	-62,7	-64,6
Кредиттер боюнча пайыздар (график)	-70,0	-78,6	-66,5	-67,6	-75,6
Эмгекке төлөөлөр	-21,8	-23,3	-18,7	-16,3	-16,5
Күндөлүк трансферттер	2 238,0	2 175,8	1 628,1	1 903,6	2 365,8
Капитал менен операциялар жана финансы операциялар эсеби	1 013,0	617,8	804,8	717,1	143,1
Капитал менен операциялар эсеби	280,3	65,8	79,1	112,6	131,9
Капиталдык трансферттер	280,3	65,8	79,1	112,6	131,9
Финансылык эсеп	732,7	552,0	725,7	604,5	11,2
Тике инвестициялар	626,1	232,9	1 009,1	579,0	123,1
Портфельдик инвестициялар	4,8	0,1	-129,0	-7,2	-24,9
Финансылык деривативдер	-0,1	-0,5	5,3	6,3	2,8
Башка инвестициялар	101,9	319,6	-159,7	26,5	-89,7
Активдер ("-" көбөйүү)	-224,0	-472,5	-410,2	-108,7	-287,4
Коммерциялык банктар	-81,5	-21,7	-157,1	92,1	-5,5
Жана башка активдер	-142,5	-450,8	-253,0	-200,8	-281,9
Милдеттенмелер ("+" көбөйүү)	325,9	792,1	250,5	135,2	197,7
Коммерциялык банктар	24,7	22,0	17,4	-33,7	-13,2
Кредиттер	191,6	699,1	232,6	111,5	210,3
Мамлекеттик секторго кредиттер	177,8	442,6	260,5	256,8	228,9
Алынган	413,2	497,6	331,9	370,5	353,2
Амортизация (график)	-235,4	-55,1	-71,3	-113,6	-124,3
Жеке секторго кредиттер	13,8	256,5	-28,0	-145,4	-18,6
Алынган	441,0	612,2	521,6	342,2	303,5
Амортизация (график)	-427,2	-355,7	-549,6	-487,6	-322,2
Жана башка милдеттенмелер	109,6	71,0	0,6	57,4	0,5
Каталар жана калтырып кетүүлөр	104,3	413,6	212,4	413,4	310,5
Жалпы баланс	101,2	-238,0	-41,4	338,5	147,2
Каржылоо	-101,2	238,0	41,4	-338,5	-147,2
Улуттук банктын камдары ("-" көбөйүү)	-90,5	256,5	56,4	-325,7	-140,6
ЭВФтин кредиттери	-17,4	-20,1	-15,4	-13,2	-12,7
Өзгөчө каржылоо	6,8	1,6	0,5	0,4	6,1
Жана башка каржылоо	—	—	—	—	—

* "Алып сатарлардын" соодасын, Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен

2016				2017				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-217,0	-319,5	-112,7	-142,7	-92,9	-166,9	-60,9	14,3	Күндөлүк операциялар эсеби
-447,7	-776,5	-583,5	-532,4	-427,2	-688,1	-749,7	-582,2	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
-401,0	-722,1	-557,7	-455,7	-385,3	-651,3	-754,7	-563,8	Соода балансы*
352,1	293,1	451,9	510,8	434,5	401,3	445,9	558,7	Экспорт (ФОБ)
140,4	80,8	117,1	108,8	157,9	130,2	165,0	114,9	ЕАЭБ
211,7	212,3	334,7	402,0	276,6	271,1	280,9	443,8	ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары
753,1	1 015,2	1 009,5	966,5	819,9	1 052,6	1 200,6	1 122,5	Импорт (ФОБ)
348,9	387,0	378,8	405,1	338,6	428,1	507,9	457,2	ЕАЭБ
404,2	628,3	630,7	561,4	481,3	624,5	692,7	665,3	ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары
-46,6	-54,3	-25,9	-76,7	-41,9	-36,8	5,1	-18,4	Кызмат көрсөтүүлөр балансы
157,4	201,1	269,8	212,7	160,2	190,3	260,2	213,0	Көрсөтүлгөн кызматтар
-204,0	-255,5	-295,6	-289,4	-202,1	-227,1	-255,2	-231,4	Алынган кызматтар
-72,3	-47,7	-117,0	-118,6	-58,0	-120,8	-34,9	-11,3	Кирешелер
-47,1	-31,8	-100,6	-97,0	-44,9	-89,5	-18,3	8,8	Тике инвестициялар боюнча кирешелер
—	—	—	—	—	—	—	—	Портфельдик инвестициялар боюнча кирешелер
-21,0	-11,9	-12,0	-17,8	-9,5	-27,6	-12,8	-14,6	Башка инвестициялар боюнча кирешелер
-20,5	-15,0	-18,2	-13,9	-16,2	-24,1	-18,5	-16,7	Кредиттер боюнча пайыздар (график)
-4,2	-4,0	-4,3	-3,8	-3,6	-3,7	-3,8	-5,5	Эмгекке төлөөлөр
303,0	504,6	587,8	508,2	392,3	642,0	723,7	607,8	Күндөлүк трансферттер
469,8	119,2	-71,9	200,0	83,1	-32,9	102,7	-9,8	Капитал менен операциялар жана финансы операциялар эсеби
48,5	20,0	20,7	23,3	49,9	25,8	30,2	26,0	Капитал менен операциялар эсеби
48,5	20,0	20,7	23,3	49,9	25,8	30,2	26,0	Капиталдык трансферттер
421,2	99,1	-92,6	176,7	33,2	-58,7	72,5	-35,8	Финансылык эсеп
134,8	122,5	79,8	241,9	-48,4	184,0	52,7	-65,1	Тике инвестициялар
-1,2	0,4	-0,8	-5,7	-5,0	-10,0	-10,0	—	Портфельдик инвестициялар
2,9	1,9	0,3	1,2	0,6	0,4	0,8	1,0	Финансылык деривативдер
284,7	-25,7	-171,9	-60,7	86,1	-233,1	29,0	28,3	Башка инвестициялар
349,6	-176,0	-36,2	-246,1	20,4	-144,7	-54,3	-108,7	Активдер (“-” көбөйүү)
75,7	15,4	-46,4	47,4	29,2	47,3	-50,6	-31,4	Коммерциялык банктар
273,8	-191,4	10,3	-293,5	-8,8	-192,0	-3,7	-77,3	Жана башка активдер
-64,8	150,3	-135,8	185,4	65,7	-88,4	83,4	137,0	Милдеттенмелер (“+” көбөйүү)
-1,6	-22,8	-7,5	-1,8	-8,6	-5,8	-5,6	6,9	Коммерциялык банктар
-47,0	100,5	-61,7	119,7	39,4	-50,1	60,5	160,6	Кредиттер
-0,4	137,4	-12,2	131,9	36,0	25,5	67,8	99,7	Мамлекеттик секторго кредиттер
51,8	155,3	11,1	152,3	89,7	47,9	90,6	125,0	Алынган
-52,2	-17,9	-23,2	-20,3	-53,7	-22,4	-22,8	-25,3	Амортизация (график)
-46,6	-36,9	-49,6	-12,3	3,4	-75,6	-7,3	60,9	Жеке секторго кредиттер
47,0	126,0	89,3	79,9	29,4	84,5	74,7	115,0	Алынган
-93,6	-162,9	-138,9	-92,2	-26,1	-160,1	-82,0	-54,1	Амортизация (график)
-16,3	72,6	-66,5	67,6	35,0	-32,4	28,5	-30,5	Жана башка милдеттенмелер
-15,3	262,8	164,5	1,5	-21,2	265,2	21,6	44,9	Каталар жана калтырып кетүүлөр
237,5	62,4	-20,1	58,8	-31,0	65,4	63,5	49,4	Жалпы баланс
-237,5	-62,4	20,1	-58,8	31,0	-65,4	-63,5	-49,4	Каржылоо
-237,6	-55,6	20,0	-52,5	25,0	-59,0	-63,5	-43,1	Улуттук банктын камдары (“-” көбөйүү)
—	-6,8	—	-6,4	—	-6,3	—	-6,3	ЭВФтин кредиттери
0,1	0,1	0,1	0,1	6,1	—	—	—	Өзгөчө каржылоо
—	—	—	—	—	—	—	—	Жана башка каржылоо

Төлөм теңдеми боюнча колдонмонун (6-басылма) жана эл аралык инвестициялык позициянын сунуш-көрсөтмөлөрүнө ылайык методологияга өтүү

Учурда Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемнин статистикасы, Улуттук банк тарабынан Эл аралык валюта фондунун төлөм теңдеми боюнча колдонмосунун (5-басылмасы) талаптарына ылайык түзүлөт. Муну менен бирге эле, тышкы сектордун статистикасынын методологиясы жаңы эл аралык стандарттарга ылайык келишин камсыз кылуу максатында, Улуттук банк ЭВФтин жаңы методологиясынын төлөм теңдемнин статистикасын түзүү – Төлөм теңдеми боюнча колдонмого (6-басылма) өтүү жагында иштерди жүргүзүүдө.

Бул кыстырмада Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми (аналитикалык маалымат), ошондой эле Төлөм теңдеми боюнча колдонмонун (6-басылма) сунуш-көрсөтмөлөрүнө ылайык түзүлгөн Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы берилген.

Колдонмонун 6-басылмасы буга чейинки 5-басылмага ылайык түзүлгөндүктөн, жаңы методологияга негизденген төлөм теңдемнин статистикалык маалыматтары, бүтүндөй алганда, колдонмонун 5-басылмасына ылайык түзүлгөн маалыматтарга дал келет. Мында, 6-басылмада төлөм теңдемнин айрым статьяларын кайра топтоштуруу зарылчылыгы келип чыккандыктан, төлөм теңдемнин эсептеринин мааниси өзгөргөн.

Колдонмонун 5-басылмасына салыштырмалуу 6-басылмада операцияларды эсепке алуу системасындагы негизги өзгөрүүлөр 1-таблицада келтирилген.

1-таблица. Төлөм теңдемде операцияларды чагылдыруу

	Төлөм теңдемнин колдонмосунун 5-басылмасы	Төлөм теңдемнин колдонмосунун 6-басылмасы
Негизги статьялардын аталыштары	1. Күндөлүк операциялар эсеби - Товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө - Кирешелер - Күндөлүк трансферттер 2. Капитал менен операциялардын жана финансылык операциялар эсеби - Капитал менен операциялар эсеби - Финансылык эсеп	1. Күндөлүк операциялар эсеби - Товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө - Баштапкы кирешелер - Экинчи кирешелер 2. Капитал менен операциялар эсеби 3. Финансылык эсеп

	Төлөм теңдемнин колдонмосунун 5-басылмасы		Төлөм теңдемнин колдонмосунун 6-басылмасы	
	<i>Кредит</i>	<i>Дебет</i>	<i>Кредит</i>	<i>Дебет</i>
Күндөлүк операциялар эсеби жана капитал менен операциялар эсеби	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту, алууга киреше, алууга трансферттер жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдердин чыгарылышы	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импорту, төлөөгө киреше, төлөөгө трансферттер жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдердин сатылып алынышы	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту, баштапкы алууга киреше, экинчи алууга киреше жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдердин чыгарылышы	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импорту, баштапкы төлөөгө киреше, экинчи төлөөгө киреше жана өндүрүлбөгөн финансылык эмес активдердин сатылып алынышы
Өткөрүүлөрдө белгилерди колдонуу	Кредит боюнча чагылдырылган операциялар, "плюс" (+) белгиси менен белгиленет	Дебет боюнча чагылдырылган операциялар "минус" (-) белгиси менен белгиленет	Кредит боюнча чагылдырылган операциялар, "плюс" (+) белгиси менен белгиленет	Дебет боюнча чагылдырылган операциялар, "плюс" (+) белгиси менен белгиленет
Сальдо аныктамасы	Жыйынтык сальдо = кредит + дебет		Жыйынтык сальдо = кредит - дебет	
Финансылык эсеп	<i>Агылып кирүү</i>	<i>Агылып чыгуу</i>	<i>Финансылык активдерди таза сатып алуу</i>	<i>Милдеттенмелерди таза кабыл алуу</i>
Өткөрүүлөр боюнча операцияларды чагылдыруу	Активдердин азаюусу, милдеттенмелердин көбөйүүсү	Активдердин көбөйүүсү, милдеттенмелердин азаюусу	Активдердин азаюусун алып салуу менен активдерди сатып алуу (финансылык активдердин таза өзгөрүүсү)	Милдеттенмелердин азаюусун алып салуу менен милдеттенмелерди кабыл алуу (финансылык милдеттенмелердин таза өзгөрүүсү)
Өткөрүүлөрдө белгилерди колдонуу	Активдер: "минус" (-) белгиси – көбөйүү, "плюс" (+) белгиси – азаюу Милдеттенмелер: "плюс" (+) белгиси – көбөйүү, "минус" (-) белгиси – азаюу	Активдер: "минус" (-) белгиси – азаюу Милдеттенмелер: "плюс" (+) белгиси – көбөйүү, "минус" (-) белгиси – азаюу	Активдер: "плюс" (+) белгиси – көбөйүү, "минус" (-) белгиси – азаюу Милдеттенмелер: "плюс" (+) белгиси – көбөйүү, "минус" (-) белгиси – азаюу	Активдер: "плюс" (+) белгиси – азаюу Милдеттенмелер: "плюс" (+) белгиси – көбөйүү, "минус" (-) белгиси – азаюу
Сальдонун аныктамасы	Финансылык эсептин жыйынтык сальдосу = активдердин өзгөрүүсү + милдеттенмелердин өзгөрүүсү		таза кредиттөө (+)/таза карыз алуу (-) = активдердин өзгөрүүсү - милдеттенмелердин өзгөрүүсү	

Төлөм теңдеми боюнча колдонмонун (6-басылманын) методологиясына ылайык Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемнин эсептери боюнча өзгөрүүлөрдүн тизмеги

Товарлар

Төлөм теңдеми боюнча колдонмонун (6-басылманын) методологиялык талаптарына ылайык, "Товарлар" статьясында аталган эсепти сунуштоо формасына, статьяларды кайра топтоштурууга жана финансы рынокторунда өзгөчө ролунан улам, айрым товарларды бөлүүгө тиешелүү олуттуу өзгөрүүлөр жүргөн. Ошентип, "Товарлар" статьясында төмөнкүдөй компоненттерди чагылдыруу

сунушталат: товарларды төлөм теңдеминин методологиясы боюнча экспорттоо/импорттоо, чет өлкөдө товарларды кайра сатуунун алкагында товарларды таза экспорттоо, монетардык эмес алтын.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин товарлар эсептерин Колдонмонун 6-басылмасынын талаптарына ылайык келтирүүдө төмөнкүдөй өзгөртүүлөр белгиленген:

- негизги компонент катары төмөнкүлөр чагылдырылат: товарларды экспорттоо/импорттоо жана монетардык эмес алтын;
- товарлар экспортунун курамында реэкспорт кошумча статья түрүндө өзүнчө бөлүп көрсөтүлөт;
- жүк ташуучулар тарабынан порттордо сатып алынуучу товарлар, товарларды экспорттоо/импорттоо статьясына камтылат, ал эми Колдонмонун 5-басылмасына ылайык мындай товарлар өзүнчө статья түрүндө көрсөтүлгөн;
- мигранттардын жеке буюмдары товарларды экспорттоо/импорттоо статьясына камтылбайт жана төлөм теңдеминин эсептеринде чагылдырылбайт, анткени жаңы түшүндүрмөгө ылайык, аталган түшүнүк операция катары классификацияланбайт;
- кайра иштеп чыгуу үчүн товарлар, ремонттон өткөрүлүүчү товарлар "Товарлар" статьясынан алынып салынат, бул Колдонмонун 6-басылмасына ылайык, резидент менен резидент эмес ортосунда товарга менчик укугу өткөрүлбөй тургандыгынан улам шартталган.

Кызмат көрсөтүүлөр

Төлөм теңдеминде эл аралык кызмат көрсөтүүлөрдү эсепке алуунун жалпы концепциясы олуттуу өзгөрүүлөргө дуушар болгон эмес. Жаңы методологияга ылайык негизги корректировкаларда бир катар көрсөткүчтөрдү эсепке алуу тартибин жана методологиясын тактоо, ошондой эле кызмат көрсөтүүлөр эсептерин Улуттук эсептер системасынын (УЭС, 2008) жана Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр статистикасы боюнча колдонмонун (БУУ, 2011) концептуалдык негиздерине ылайык келтирүү максатында, кызмат көрсөтүүлөр боюнча бөлүктөрдү жана айрым статьяларды кайра топтоштуруу же атоолорду кайра өзгөртүү камтылат.

Колдонмонун 6-басылмасынын методологиясына ылайык келтирүү максатында, Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин кызмат көрсөтүүлөр эсеби боюнча төмөнкүдөй корректировкалар жүргүзүлгөн:

- кызмат көрсөтүүлөр бөлүгүнө "Башка тараптарга таандык материалдык ресурстарды иштеп чыгуу боюнча кызмат көрсөтүүлөр" жаңы статьясы киргизилген. Башка тараптарга таандык материалдык ресурстарды иштеп чыгуу боюнча кызмат көрсөтүүлөргө ага таандык болбогон материалдык ресурстарды иштеп чыккан тарап алган төлөм гана кирет;
- почта жана курьердик байланыш кызмат көрсөтүүлөрү (мурда "Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү" статьясынын курамында чагылдырылуучу) "Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр" статьясына киргизилген;
- "Курулуш кызмат көрсөтүүлөрү" статьясы "Курулуш" статьясына өзгөртүлгөн, бул эн башкысы, аталган статьяда курулуш иши жүргүзүлүп жаткан өлкөдө курулушту жүзөгө ашырып жаткан резидент эмес-ишкана тарабынан сатылып алынган курулуш иштери сыяктуу эле, товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү да эсепке алуу фактысын чагылдырат. Курулуш чет өлкөдөгү курулуш жана Кыргыз Республикасындагы курулуш болуп бөлүнөт;
- "Роялти жана лицензиялык төлөмдөр" статьясы (мурда "Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр" статьясынын курамында чагылдырылуучу) Колдонмонун 6-басылмасынын методологиясына ылайык кайра өзгөртүлүп, "Башка категорияларга тиешелүү болбогон интеллектуалдык менчикти пайдалануу үчүн төлөм" деген аталыштагы өзүнчө статьяны түшүндүрөт;
- Телекоммуникациялык (мурда "Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү" статьясында чагылдырылуучу) кызмат көрсөтүүлөр мурда өзүнчө статья болгон компьютердик жана маалыматтык кызмат көрсөтүүлөр менен биригүүчү жаңы статьяга киргизилген.

Баштапкы кирешелер

Тышкы экономикалык иш эсептери менен улуттук эсептер ортосунда макулдашылгандыгын камсыз кылуу үчүн "Кирешелер" статьясы жана анын компоненттери улуттук эсептер

системасынын (УЭС, 2008) "Баштапкы кирешелер эсеби" статьясына ылайык келтирилген. Финансылык инструменттердин функционалдык жана инструменталдык классификациялар менен аны байланыштырууга мүмкүн кылган инвестициялык кирешени кылдат бөлүштүрүү киргизилген. Бүтүндөй алганда, статьянын көрсөткүчтөрүн Колдонмонун 5-басылмасынын методологиясы боюнча түзүлгөн маалыматтарга салыштырууга болот.

Экинчилик кирешелер

Бүтүндөй алганда, төлөм тендеминде күндөлүк трансферттерди эсепке алуунун концептуалдык негиздери олуттуу деле өзгөрүүлөргө дуушар болгон эмес жана Төлөм тендеми боюнча колдонмонун (5-басылма) методологиясы менен улантуучулукту сактап калган. Төлөм тендеми боюнча колдонмонун (6-басылма) методологиялык талаптарына ылайык, "Күндөлүк трансферттер" эсеби "Экинчилик кирешелерге" өзгөртүп түзүлгөн. Күндөлүк трансферттердин түрлөрүнүн кыйла кеңири классификациясы каралган, экинчилик кирешелер эсебинин айрым кичи статьяларынын айрым аныктамалары жана эсепке алуу тартиби такталган жана чектелген.

Финансылык эсеп

Төлөм тендеми боюнча колдонмонун (6-басылма) талаптарына ылайык финансылык эсепти түзүүнүн негизги принциптери жалпысынан өзгөргөн эмес. Жаңы методологияда тике инвестициялар жөнүндө түшүнүктөр такталган, алар "ОЭСР тике чет өлкө инвестицияларды базалык аныктоо" төртүнчү басылмасына ылайык келтирилген. Атап айтканда, контролдоого жана таасир этүүгө карата аныктама, инвестициялык иш ыргагын жана туунду ишканаларды эсепке алуу ыкмалары, ошондой эле активдер жана милдеттенмелер базасында маалыматтарды дүңүнөн жана багытталышы принцибине ылайык сунуштоо кайра каралып чыккан. Финансылык эсептин функционалдык жана инструменталдык категориялары кеңейтилген жана толукталган.

Төлөм тендеми боюнча колдонмонун (6-басылма) талаптарына ылайык келтирүүдө Кыргыз Республикасынын төлөм тендеминин финансылык эсебине төмөнкүдөй өзгөртүүлөр киргизилген (1-таблицада чагылдырылган финансылык эсеп бөлүгүндөгү тилкелердин аталышына жана белгилердин түшүндүрмөсүнө тиешелүү өзгөртүүлөрдөн тышкары):

- Төлөм тендеми боюнча колдонмонун (6-басылма) методологиясына ылайык тике инвестицияларда "Кайра инвестицияланган инструменттер" статьясынын аталышы баштапкы кирешелер эсеби боюнча корреспонденттик статья менен чектөө максатында, "Кирешелерди кайра инвестициялоо" статьясына өзгөртүп түзүлгөн;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочуларга түздөн-түз берилген кредиттер, ошондой эле Төлөм тендеми боюнча колдонмонун (6-басылма) талаптарына ылайык "Дебитордук жана кредитордук карыз" статьяларында эсепке алынуучу товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн кардарга төлөп берилген аванстар жана алдын ала төлөмдөр "Соода кредиттери жана аванстар" статьясында эске алынган. Ошондой эле, соода кредиттерине жана аванстарга же финансылык эсептин башка инструменттерине таандык болбогон башка карыз башка кредитордук/дебитордук карыз курамында чагылдырылган;
- тике инвестицияларга таандык болбогон капиталга катышкан башка инструменттер өзүнчө статья түрүндө башка инвестициялардын курамына киргизилет;
- мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыз милдеттенмени жоюуга чейин мурдагы инструмент боюнча чагылдырууну улантат, ал эми Төлөм тендеми боюнча колдонмонун (5-басылма) талабына ылайык буга чейинки милдеттенменин орду жабылып, анын ордуна жаңысы түзүлүшү жана мындай шарттуу операция "Башка активдер/башка милдеттенмелер" статьясы боюнча чагылдырылуусу болжолдонууда.

Жогоруда көрсөтүлгөн өзгөртүүлөр менен бирге, Улуттук банк төлөм тендеминин эсептерин статистикалык эсепке алууну андан ары тактоо жана өркүндөтүү боюнча ишти төлөм тендеми боюнча колдонмонун (6-басылма) методологиялык талаптарына ылайык улантат.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми: аналитикалык түрдө берүү

(млн АКШ доллары)

	2013	2014	2015	2016	2017	2016	
						I	II
Күндөлүк операциялар эсеби	-1 010,4	-1 301,3	-1 052,4	-792,2	-339,4	-235,7	-299,5
Соода балансы*	-2 773,5	-2 823,5	-2 220,0	-2 136,3	-2 382,1	-419,7	-702,0
Экспорт	2 757,1	2 380,1	1 571,4	1 572,6	1 775,8	326,0	293,0
Төлөм теңдеми методологиясына ылайык экспорт	-3 510,3	-3 540,4	-2 885,3	-2 837,9	-3 082,4	-519,0	-824,5
анын ичинде <i>Резкспорт</i>	254,1	203,5	107,2	47,8	77,7	6,8	7,5
Монстардык эмес алтын	736,8	716,9	665,4	701,6	700,4	99,3	122,5
Импорт	5 530,6	5 203,5	3 791,4	3 708,9	4 157,8	745,6	995,0
Кызмат көрсөтүүлөр балансы	-50,7	-346,1	-202,1	-203,5	-92,0	-46,6	-54,3
Экспорт	1 058,6	900,8	853,6	841,0	823,8	157,4	201,1
Импорт	1 109,2	1 246,8	1 055,7	1 044,5	915,8	204,0	255,5
Башка тараптарга тиешелүү товарларды иштеп чыгуу кызматтары	0,0	-15,2	-11,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Транспорттук кызматтар	-358,5	-450,8	-257,7	-240,5	-227,7	-38,6	-66,6
Сапарлар	179,2	32,6	26,4	-28,6	136,2	-12,3	-6,2
Курулуш	42,3	53,1	37,2	45,8	8,2	3,3	8,8
Башка категорияларда камтылбаган, интеллектуалдык менчикти пайдалануу үчүн төлөм	-3,7	-3,6	-4,6	-4,9	-4,5	-1,7	-1,1
Телекоммуникациялык компьютердик жана маалыматтык кызматтар	1,0	-7,5	17,3	37,4	15,7	7,6	11,7
Башка кызматтар	89,0	45,3	-9,0	-139,5	-78,3	-161,8	6,7
Баштапкы кирешелер балансы	-424,2	-307,5	-258,4	-356,0	-231,1	-72,4	-47,8
Эмгекке төлөөлөр (нетто)	-21,8	-23,3	-18,7	-16,3	-16,5	-4,2	-4,0
Инвестициялык кирешелери	-402,4	-284,2	-239,7	-339,7	-214,5	-68,2	-43,8
Алууга кирешелер	40,1	33,7	29,2	20,4	32,0	1,9	5,4
Төлөөгө кирешелер	442,5	317,9	268,9	360,1	246,5	70,1	49,2
Экинчи кирешелердин балансы	2 238,0	2 175,8	1 628,1	1 903,6	2 365,8	303,0	504,6
Алууга	2 610,7	2 610,3	1 976,8	2 271,8	2 834,8	376,3	598,9
Төлөөгө	372,7	434,6	348,7	368,2	469,0	73,3	94,3
Капитал менен операциялар эсебинин балансы	280,3	65,8	79,1	112,6	131,9	48,5	20,0
Алууга	309,0	90,5	97,5	129,4	145,9	51,8	24,5
Төлөөгө	28,6	24,7	18,4	16,8	14,0	3,3	4,5
Камдык активдерден тышкары, финансылык эсептин сальдосу (таза кредиттөө (+) / таза карыз алуу (-))	-715,1	-531,0	-710,8	-591,7	-4,6	-421,3	-92,4
Тике инвестициялар**	-619,1	-230,4	-1 009,1	-579,0	-123,1	-134,8	-122,5
Финансылык активдерди таза сатып алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)	-7,0	112,6	135,0	40,3	-29,3	-17,5	54,4
Капиталда катышуу (реинвестирилген кирешелерден тышкары)	0,0	115,0	132,6	36,9	-29,3	-17,9	54,8
<i>Реинвестирилген кирешелер</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Карыздык инструменттер	-7,0	-2,5	2,4	3,3	0,0	0,4	-0,4
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)	612,0	343,0	1 144,1	619,2	93,8	117,3	176,9
Капиталда катышуу (реинвестирилген кирешелерден тышкары)	162,3	354,9	889,8	445,6	212,4	67,6	140,1
<i>Реинвестирилген кирешелер</i>	144,3	213,3	185,8	140,4	117,9	12,9	20,4
Карыздык инструменттер	449,7	-11,9	254,2	173,7	-118,6	49,7	36,8
Портфельдик инвестициялар	-4,8	-0,1	129,0	7,2	24,9	1,2	-0,4
Финансылык активдерди таза сатып алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)	-6,2	0,0	130,0	5,0	25,0	0,0	0,0
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)	-1,4	0,1	1,0	-2,2	0,0	-1,2	0,4
Туунду финансылык инструменттер (нетто)	0,1	0,5	-5,3	-6,3	-2,8	-2,9	-1,9
Башка инвестициялар	-91,4	-301,0	174,6	-13,7	96,3	-284,8	32,4
Финансылык активдерди таза сатып алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)	223,9	472,5	410,2	108,7	287,4	-349,6	176,0
Нак валюта жана депозиттер	52,2	46,3	353,5	98,4	-132,6	-156,1	42,0
Ссуда жана насыялар	0,1	0,0	4,9	2,9	-7,3	2,1	-0,5
Соода кредиттери жана аванстар	28,7	184,0	26,2	174,3	125,9	-82,6	134,9
Башка дебитордук карыздар	142,9	242,2	25,6	-167,0	301,4	-113,0	-0,4
Милдеттенмелерди таза кабыл алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)	315,3	773,5	235,6	122,4	191,0	-64,7	143,6
Нак валюта жана депозиттер	24,7	21,1	18,2	-33,5	-11,4	-1,4	-22,8
Ссуда жана насыялар	181,0	681,4	216,7	98,5	201,9	-47,1	93,8
Соода кредиттери жана аванстар	109,6	71,0	0,6	57,4	0,5	-16,3	72,6
Башка дебитордук карыздар	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Каталар жана калтырып кетүүлөр	81,6	653,9	206,2	413,7	343,4	3,4	242,7
Камдык активдердин өзгөрүүсү ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)	66,6	-50,7	-56,4	325,7	140,6	237,6	55,6

* УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин) жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен

** Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен

2016		2017				
III	IV	I	II	III	IV	
-116,9	-140,1	-106,6	-166,4	-64,0	-2,3	Күндөлүк операциялар эсеби
-561,7	-453,0	-393,0	-650,7	-757,9	-580,5	Соода балансы*
447,5	506,1	403,7	399,2	441,7	531,3	Экспорт
-785,5	-709,0	-543,5	-812,4	-906,4	-820,2	Төлөм теңдеми методологиясына ылайык экспорт
28,2	5,3	12,4	22,8	19,6	22,8	анын ичинде Рэкспорт
223,8	256,0	150,5	161,6	148,5	239,7	Монетардык эмес алтын
1 009,2	959,0	796,6	1 049,9	1 199,5	1 111,7	Импорт
-25,9	-76,7	-41,9	-36,8	5,1	-18,4	Кызмат көрсөтүүлөр балансы
269,8	212,7	160,2	190,3	260,2	213,0	Экспорт
295,6	289,4	202,1	227,1	255,2	231,4	Импорт
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Башка тараптарга тиешелүү товарларды иштеп чыгуу кызматтары
-70,2	-65,1	-50,0	-67,4	-59,6	-50,7	Транспорттук кызматтар
22,1	-32,3	5,9	33,1	68,2	28,9	Сапарлар
17,5	16,2	1,8	0,2	2,2	3,9	Курулуш
-1,8	-0,3	-1,3	-1,3	-0,9	-1,1	Башка категорияларда камтылбаган, интеллектуалдык менчикти пайдалануу үчүн төлөм
10,6	7,4	4,7	3,4	6,3	1,4	Телекоммуникациялык компьютердик жана маалыматтык кызматтар
-32,5	48,1	-37,8	-10,0	-53,1	22,6	Башка кызматтар
-117,1	-118,7	-64,1	-120,8	-34,9	-11,3	Баштапкы кирешелер балансы
-4,3	-3,8	-3,6	-3,7	-3,8	-5,5	Эмгекке төлөөлөр (нетто)
-112,7	-114,9	-60,5	-117,1	-31,1	-5,9	Инвестициялык кирешелери
8,5	4,6	8,4	7,3	9,6	6,6	Алууга кирешелер
121,3	119,5	68,8	124,5	40,7	12,5	Төлөөгө кирешелер
587,8	508,2	392,3	642,0	723,7	607,8	Экинчи кирешелердин балансы
685,7	610,8	485,1	749,5	853,4	746,8	Алууга
98,0	102,6	92,8	107,5	129,7	139,0	Төлөөгө
20,7	23,3	49,9	25,8	30,2	26,0	Капитал менен операциялар эсебинин балансы
25,9	27,2	53,1	29,5	33,8	29,5	Алууга
5,1	3,9	3,2	3,7	3,6	3,6	Төлөөгө
92,5	-170,5	-39,3	65,1	-72,5	42,1	Камдык активдерден тышкары, финансылык эсептин сальдосу (таза кредиттөө (+) / таза карыз алуу (-))
-79,8	-241,9	48,4	-184,0	-52,7	65,1	Тике инвестициялар**
2,6	0,7	1,0	-29,5	-0,8	0,0	Финансылык активдерди таза сатып алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)
0,0	0,0	1,0	-29,5	-0,8	0,0	Капиталда катышуу (реинвестицияланган кирешелерден тышкары)
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Реинвестицияланган кирешелер
2,6	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	Карыздык инструменттер
82,4	242,6	-47,4	154,4	51,9	-65,1	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)
82,9	155,0	78,4	100,3	19,8	13,9	Капиталда катышуу (реинвестицияланган кирешелерден тышкары)
12,6	94,5	42,3	85,8	11,1	-21,2	Реинвестицияланган кирешелер
-0,4	87,6	-125,8	54,1	32,1	-79,0	Карыздык инструменттер
0,8	5,7	5,0	10,0	10,0	0,0	Портфельдик инвестициялар
0,0	5,0	5,0	10,0	10,0	0,0	Финансылык активдерди таза сатып алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)
-0,8	-0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)
-0,3	-1,2	-0,6	-0,4	-0,8	-1,0	Туунду финансылык инструменттер (нетто)
171,8	66,9	-92,2	239,5	-29,0	-22,0	Башка инвестициялар
36,2	246,1	-20,4	144,7	54,3	108,7	Финансылык активдерди таза сатып алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)
154,9	57,7	-19,4	35,2	-261,9	113,5	Нак валюта жана депозиттер
1,4	-0,1	-0,5	-4,4	-2,4	0,0	Ссуда жана насыялар
-67,9	190,0	1,8	112,2	16,1	-4,2	Соода кредиттери жана аванстар
-52,1	-1,5	-2,3	1,8	302,7	-0,7	Башка дебитордук карыздар
-135,7	179,2	71,8	-94,7	83,4	130,7	Милдеттенмелерди таза кабыл алуу ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)
-13,5	4,2	-7,1	-5,8	-5,3	6,9	Нак валюта жана депозиттер
-55,6	107,4	43,9	-56,5	60,2	154,2	Ссуда жана насыялар
-66,5	67,6	35,0	-32,4	28,5	-30,5	Соода кредиттери жана аванстар
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Башка дебитордук карыздар
168,7	-1,1	-7,5	264,6	24,7	61,5	Каталар жана калтырып кетүүлөр
-20,0	52,5	-25,0	59,0	63,5	43,1	Камдык активдердин өзгөрүүсү ("+" – өсүш, "-" – төмөндөө)

Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясы

(млн АКШ доллары)

	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
	карата калдык	карата калдык	карата калдык	карата калдык	карата калдык
А. Активдер	3 640,3	3 854,5	4 121,5	4 584,8	5 055,3
Чет өлкөгө тике инвестициялар	332,3	533,3	629,3	689,3	690,0
Капиталга катышуу инструменттери	316,4	519,7	618,6	681,9	690,0
Карыздык инструменттер	15,8	13,6	10,7	7,3	0,0
Портфельдик инвестициялар	25,1	25,1	155,1	160,1	185,0
Туунду финансылык инструменттер	0,5	5,4	46,9	20,0	5,6
Башка инвестициялар	1 280,5	1 650,8	1 822,4	1 942,2	2 204,0
Нак акчалар жана депозиттер	429,5	467,5	798,9	904,0	797,5
Депозиттик уюмдар	386,0	387,3	521,7	434,8	453,1
Башка секторлор	43,5	80,2	277,2	469,2	344,4
Кредиттер	5,7	112,9	95,5	52,1	345,6
Депозиттик уюмдар	1,4	8,9	12,2	13,4	3,9
Башка секторлор	4,2	104,0	83,3	38,7	341,7
Соода кредиттери жана аванстар	608,9	752,7	617,6	790,1	854,9
Жана башка активдер	236,4	317,6	310,3	196,0	205,9
Камдык активдер	2 001,9	1 639,9	1 467,9	1 773,3	1 970,7
Монетардык алтын	139,8	152,7	144,0	170,6	289,6
АКУ (SDR)	198,0	180,9	184,4	183,5	168,8
Жана башка камдык активдер	1 664,1	1 306,3	1 139,5	1 419,2	1 512,2
Б. Милдеттенмелер	8 766,7	9 690,4	10 883,1	11 514,8	11 938,8
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар*	3 335,8	3 666,9	4 748,4	5 352,9	5 536,2
Капиталга катышуу инструменттери	1 929,4	2 287,1	3 144,9	3 574,0	3 799,6
Карыздык инструменттер	1 406,4	1 379,8	1 603,5	1 778,9	1 736,5
Портфельдик инвестициялар	10,0	8,1	4,7	6,8	4,0
Туунду финансылык инструменттер	0,0	5,6	35,7	17,3	5,7
Башка инвестициялар	5 420,9	6 009,9	6 094,3	6 137,8	6 392,9
Нак акчалар жана депозиттер	108,1	125,0	134,2	111,0	116,7
Кредиттер	4 581,7	5 097,1	5 182,6	5 157,3	5 420,9
АКЖО (Акча-кредитти жөнгө салуу органдары)	80,6	56,6	38,8	24,8	13,3
Мамлекеттик башкаруу сектору	3 078,1	3 380,5	3 562,3	3 718,0	4 067,3
Депозиттик уюмдар	159,2	123,2	210,4	163,8	169,2
Башка секторлор	1 263,8	1 536,8	1 371,2	1 250,8	1 171,2
Соода кредиттери жана аванстар	600,6	665,0	660,0	755,9	734,9
Бөлүштүрүлгөн АКУ (SDR)	130,5	122,8	117,4	113,6	120,4
С. Таза эл аралык инвестициялык позиция (А-Б)	-5 126,4	-5 835,9	-6 761,6	-6 930,0	-6 883,5

* Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен

РЕАЛДУУ ЭФФЕКТИВДҮҮ АЛМАШУУ КУРСУ

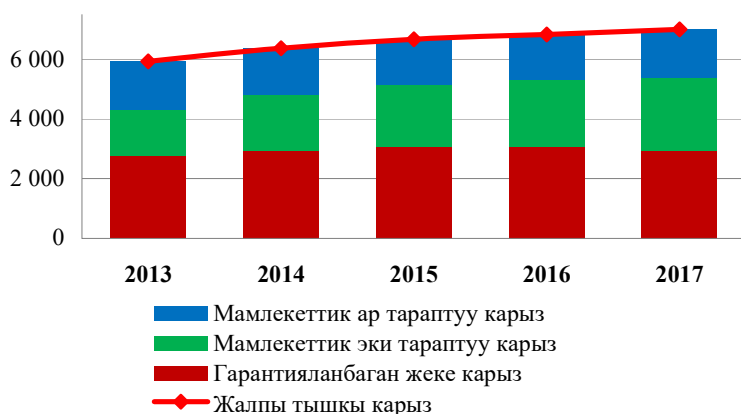
Сомдун номиналдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси 2017-жылдан баштап 0,5 пайызга төмөндөп, отчеттук жылдын акырына карата 112,2 түзгөн. Төмөндөө, 2017-жылдын акырында 2016-жылдын акырына карата орточо курска салыштырганда сомдун еврого карата (11,5 пайызга), орус рублине карата (6,9 пайызга), кытай юанына карата (5,4 пайызга), казак теңгесине карата (0,8 пайызга) жана АКШ долларына карата (0,5 пайызга) нарксызданышы¹³ менен шартталган. Муну менен бирге эле, кыргыз сомунун түрк лирасына карата 10,1 пайызга жана белорус рублине карата 1,8 пайызга бекемделиши байкалган.

Кыргыз Республикасында жана соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдө инфляциянын орточо деңгээли 4,5 пайыз өлчөмүндө түптөлгөн. Сомдун номиналдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин төмөндөшү реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин өзгөрүүсүн шарттаган, ал 2016-жылдын декабрынан тартып 0,5 пайызга төмөндөп, 2017-жылдын декабрь айынын акырына карата 112,6 түзгөн.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ТЫШКЫ КАРЫЗЫ

7-график. Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*

(млн АКШ долларында)

* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

карыздын 41,7 пайызын) түзгөн.

2017-жылдын акырына карата абал боюнча Кыргыз Республикасын төмөнкүдөй негизги карыздык көрсөткүчтөр мүнөздөшөт:

- ИДӨгө карата номиналдык жалпы тышкы карыз¹⁶ – 92,5 пайыз;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата номиналдык жалпы тышкы карыз – 263,6 пайыз.

2017-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча номиналдуу тышкы карыздын¹⁴ (алынган жана төлөнбөгөн) жалпы көлөмү 7 002,6 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2016-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 2,5 пайызга жогору. Карыздын көрсөтүлгөн көлөмүнөн мамлекеттик жана жеке сектордун карызын түшүнүүгө болот:

- мамлекеттик тышкы карыз 4 080,6 млн АКШ долларына жеткен, бул жалпы тышкы карыздын 58,3 пайызын түзөт;
- мамлекет тарабынан кепилденбеген жеке сектордун карызы¹⁵ 2 922,0 млн АКШ долларын (чогуу алгандагы

¹³ Сомдун номиналдык эки тараптуу алмашуу курсу боюнча маалыматтар келтирилген, индексти эсептөө үчүн базалык мезгил катары 2010-жыл колдонулат.

¹⁴ Расмий кредиторлор алдында мамлекеттик жана жеке секторлор тарабынан берилген кредиттер боюнча милдеттенмелер.

¹⁵ УСКнын маалыматтары боюнча.

¹⁶ Көрсөткүчтү эсептөө үчүн Улуттук банктын 2017-жылдын 31-декабрына карата курсу боюнча АКШ долларына кайра эсептелинген сомдогу ИДӨнүн жылдык мааниси колдонулган.

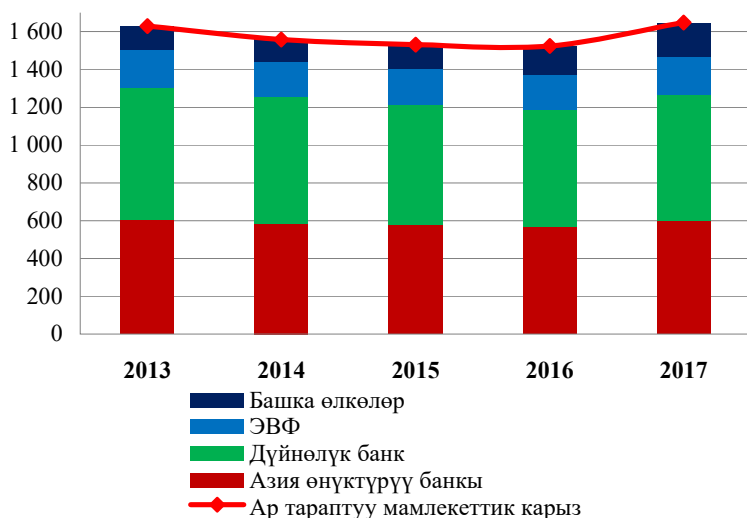
МАМЛЕКЕТТИК ТЫШКЫ КАРЫЗ

2017-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын көлөмү 2016-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнө салыштырганда 9,0 пайызга көбөйүп, 4 080,6 млн АКШ долларын түзгөн.

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын түзүмү 2017-жылдын акырына карата абал боюнча мамлекеттик тышкы карызынын жалпы көлөмүнүн тиешелүүлүгүнө жараша 40,4 жана 59,6 пайызын ээлеген ар тараптуу жана эки тараптуу кредиторлор алдындагы карызы менен берилген.

8-график. Кыргыз Республикасынын кредиторлорунун мамлекеттик ар тараптуу карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*

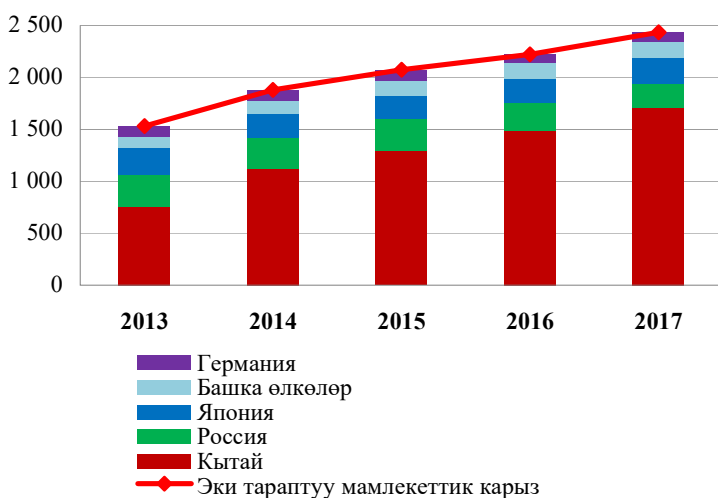
(млн АКШ долларында)

* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

9-график. Кыргыз Республикасынын кредиторлорунун мамлекеттик эки тараптуу карызынын бир мезгилдин акырына карата абал боюнча түзүмү*

(млн АКШ долларында)

* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

Ар тараптуу кредиторлордун алдындагы мамлекеттик тышкы карыздын номиналдык көлөмү 2017-жылдын жыйынтыгы боюнча 8,2 пайызга төмөндөп, 1 648,7 млн АКШ доллар көлөмүндө түптөлгөн. Дүйнөлүк банк, Азия өнүктүрүү банкы, Эл аралык валюта фонду, Ислам өнүктүрүү банкы, Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы сыяктуу эл аралык финансылык институттар Кыргыз Республикасынын ар тараптуу кредиторлорунан болуп саналат. Мында, кредиторлор боюнча ар тараптуу карыздын түзүмү акыркы беш жыл ичинде дээрлик өзгөргөн эмес: ар тараптуу кредиттер боюнча бүтүндөй карыз көлөмүнүн 89,0 пайызы Дүйнөлүк банк, Азия өнүктүрүү банкы жана Эл аралык валюта фондусунун алдындагы милдеттенмелерге туура келет.

2017-жылы эки тараптуу кредиторлордун алдындагы тышкы карыздын номиналдык көлөмү 9,6 пайызга көбөйүп, 2 431,9 млн АКШ долларын түзгөн.

Кытай, Япония жана Россия Кыргыз Республикасынын негизги эки тараптуу кредиторлорунан болуп саналат (чогуу алганда эки тараптуу карыз көлөмүнүн 90,0 пайызына жакын). Ар тараптуу жана эки тараптуу донорлордон келип түшкөн кредиттер, негизинен инфраструктуралык долбоорлорду каржылоого, энергетиканы,

финансылык системаны, айыл чарбаны өнүктүрүүгө жана түзүмдүк кайра өзгөрүүлөргө багытталган.

Мамлекеттик тышкы карыздын түзүмү финансылык шарттарга ылайык жеңилдетилген займдар берилген (төмөнкү пайыздык чендер жана төлөөнүн узак мөөнөтү)¹⁷, алардын көлөмү жалпы көлөмдүн 98,6 пайызын түзөт.

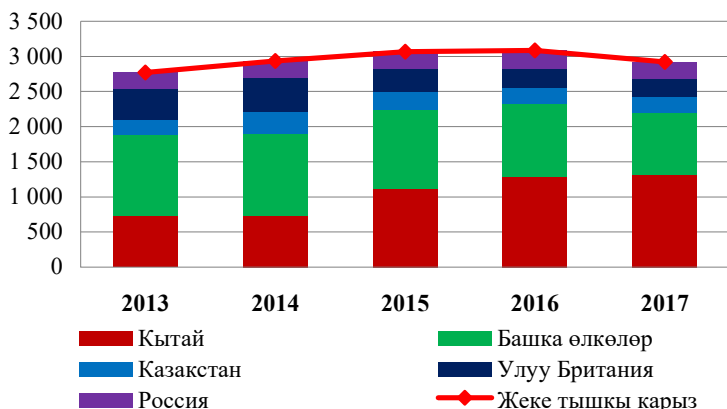
2017-жылдын акырына карата абал боюнча мамлекеттик тышкы карыз төмөнкү негизги карыздык көрсөткүчтөрдү мүнөздөйт:

- ИДӨгө карата номиналдык мамлекеттик тышкы карыз – 53,9 пайыз;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата номиналдык мамлекеттик тышкы карыз – 153,6 пайыз.

ЖЕКЕ ТЫШКЫ КАРЫЗ¹⁸

2017-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча мамлекет тарабынан гарантияланбаган жеке тышкы карыздын көлөмү 2016-жылдын акырына карата ушул эле көрсөткүчүнө салыштырганда 5,4 пайызга азаюу менен 2 922,0 млн АКШ долларын түзгөн.

10-график. Жеке тышкы карыздын өлкөлөр боюнча бөлүштүрүлүшү, 2017-жылдын 31-декабрына карата*
(млн АКШ доллары)

* УСК маалыматы боюнча

Кытай (1312,2 млн АКШ доллары), Улуу Британия (263,7 млн АКШ доллары), Россия (238,7 млн АКШ доллары) жана Казакстан (223,3 млн АКШ доллары) жеке сектордун ири кредиторлорунан болгон.

Жеке секторго тышкы кредиттердин дүң агылып кирүүсү (тике инвесторлордон алынган кредиттерди эске алуу менен) 499,4 млн АКШ долларын түзгөн, негизги карызды тейлөө боюнча төлөмдөр көлөмү 666,1 млн АКШ доллар деңгээлинде түптөлгөн.

2017-жылдын акырына карата абал боюнча жеке тышкы карыздын көрсөткүчтөрү төмөнкүчө болгон:

- ИДӨгө карата номиналдык жеке тышкы карыз – 38,6 пайыз;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата номиналдык жеке тышкы карыз – 110,0 пайыз.

Жеке тышкы карыздын түзүмү дегенден улам, тике жана башка чет өлкө инвесторлордон алынган кредиттерди түшүнүүгө болот, алардын көлөмү тиешелүүлүгүнө жараша 1 581,7 млн АКШ долларын жана 1 340,3 млн АКШ долларын түзөт.

¹⁷ Кыргыз Республикасы үчүн займдын жеңилдетилиши кредитти берүү мөөнөтүнө, колдонулган пайыздык ченге жараша болот жана грант-элемент эсептөөсүнөн улам аныкталат, ал кеминде 35,0 пайызды түзүүгө тийиш.

¹⁸ Жеке тышкы карыз - бул, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн гарантиясы алдында эмес алынган кредиттер жана займдар түрүндөгү жеке сектордун (коммерциялык банктар, бантык эмес финансы-кредит уюмдар жана ишканалар) карызы. Аталган өлкөнүн резиденттеринин резидент эместердин алдындагы негизги сумманы пайыздар же пайызсыз төлөп берүү боюнча айкын кабыл алынган жана орду жабылбай калган карыздык милдеттенмелердин суммасын (кайсы болбосун ушул учурга) түшүндүрөт.

15-таблица. Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын кредиторлордун түрү боюнча түзүмү

(бир мезгилдин акырына карата абал боюнча)

	2013		2014		2015		2016		2017	
	млн АКШ карата	эсүй. карата	млн АКШ карата	эсүй. карата	млн АКШ карата	эсүй. карата	млн АКШ карата	эсүй. карата	млн АКШ карата	эсүй. карата
Жалпы тышкы карыз (I+II)	5 929,6	100,0	6 370,5	100,0	6 670,1	100,0	6 830,1	100,0	7 002,6	100,0
I. Мамлекеттик ж-а мамлекет тарабынан гарантияланган карыз	3 158,7	53,3	3 437,1	54,0	3 601,1	54,0	3 742,7	54,8	4 080,6	58,3
I.1 Көп тараптуу карыз¹	1 629,8	27,5	1 558,9	24,5	1 531,3	23,0	1 523,8	22,3	1 648,7	23,5
ЭВФ	202,7	3,4	185,2	2,9	188,2	2,8	188,0	2,8	200,3	2,9
Дүйнөлүк банк	697,1	11,8	671,5	10,5	639,3	9,6	618,2	9,1	666,8	9,5
Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы	40,0	0,7	40,6	0,6	41,0	0,6	42,5	0,6	49,7	0,7
Евразия өнүктүрүү банкы	0,0	—	0,4	—	3,5	0,1	5,5	0,1	11,3	0,2
Европа бирлиги	0,0	—	0,0	—	5,4	0,1	15,8	0,2	18,0	0,3
Азия өнүктүрүү банкы	607,1	10,2	583,6	9,2	575,4	8,6	567,9	8,3	600,8	8,6
Ислам өнүктүрүү банкы	64,0	1,1	59,0	0,9	59,5	0,9	64,6	0,9	76,9	1,1
Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фондусу	9,0	0,2	9,4	0,1	9,9	0,1	12,2	0,2	15,6	0,2
ОПЕК	3,9	0,1	4,0	0,1	4,5	0,1	4,8	0,1	4,7	0,1
Түндүк өнүктүрүү фонду	6,1	0,1	5,2	0,1	4,6	0,1	4,3	0,1	4,7	0,1
I.2 Эки тараптуу карыз	1 528,9	25,8	1 878,2	29,5	2 069,7	31,0	2 219,0	32,5	2 431,9	34,7
I.2.1 ЕАЭБ өлкөлөрү	300,0	5,1	300,0	4,7	300,0	4,5	270,0	4,0	240,0	3,4
Россия ²	300,0	5,1	300,0	4,7	300,0	4,5	270,0	4,0	240,0	3,4
I.2.2 ЕАЭБ өлкөлөрүнөн тышкары	1 228,9	20,7	1 578,2	24,8	1 769,7	26,5	1 949,0	28,5	2 191,9	31,3
Түркия	70,5	1,2	90,0	1,4	97,0	1,5	97,0	1,4	97,0	1,4
Япония ²	263,1	4,4	229,4	3,6	229,0	3,4	236,0	3,5	243,6	3,5
Германия ²	98,4	1,7	102,4	1,6	100,1	1,5	81,7	1,2	92,6	1,3
Кытай	758,4	12,8	1 115,9	17,5	1 296,4	19,4	1 482,8	21,7	1 701,2	24,3
Франция ²	6,1	0,1	5,4	0,1	4,8	0,1	4,7	0,1	5,3	0,1
Кувейт фонду	9,3	0,2	8,6	0,1	9,7	0,1	8,6	0,1	7,5	0,1
Корея Республикасы	17,4	0,3	16,7	0,3	15,6	0,2	15,1	0,2	17,0	0,2
Дания ²	3,3	0,1	3,3	0,1	3,2	—	3,1	—	3,0	—
Сауд Аравиясы	1,3	—	3,9	0,1	7,4	0,1	11,2	0,2	15,5	0,2
БАЭ	1,1	—	2,6	—	6,4	0,1	8,8	0,1	9,1	0,1
I.3 Мамлекет тарабынан гарантияланган карыз	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. Гарантияланбаган карыз	2 770,9	46,7	2 933,4	46,0	3 069,0	46,0	3 087,4	45,2	2 922,0	41,7

¹ эл аралык финансы институттарын кошо алганда, көп тараптуу негизде иш алып баруучу кредиторлор.

² Париж Клубуна катышуучу өлкөлөр.

16-таблица. Кыргыз Республикасынын тышкы карызы

	2013	2014	2015	2016	2017
Бир мезгилдин акырына карата ДТК (млн АКШ доллары)	6 832,6	7 394,6	7 702,4	7 920,7	8 133,5
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК (млн АКШ доллары)	5 929,6	6 370,5	6 670,1	6 830,1	7 002,6
Бир мезгилдин акырына ИДӨгө карата (пайыздар) ¹	83,4	94,4	119,5	99,3	92,5
Бир мезгилдин акырына карата товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортунан карата ЖТК (пайыздар) ²	152,4	188,3	269,8	278,9	262,8
ЖТК боюнча төлөмдөр графиги (млн АКШ доллары) ³	795,9	911,7	1 044,0	786,9	860,8
ЖТКны иш жүзүндө тейлөө (млн АКШ доллары)	789,8	910,1	1 043,6	786,5	855,9
Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөр экспортунан карата ЖТКны тейлөө коэффициенттери (пайыздар)					
- график боюнча	20,5	26,9	42,2	32,1	32,3
- иш жүзүндө тейленгени	20,3	26,9	42,2	32,1	32,1
Бир мезгилдин акырына карата МТК (млн АКШ доллары)	3 158,7	3 437,1	3 601,1	3 742,7	4 080,6
Бир мезгилдин акырына ИДӨгө карата МТК (пайыздар) ¹	44,4	50,9	64,5	54,4	53,9
Бир мезгилдин акырында товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортунан карата МТК (пайыздар) ²	81,2	101,6	145,7	152,8	153,2
МТК боюнча төлөмдөр графиги ³ (млн АКШ доллары)	100,6	116,7	130,0	144,8	157,4
МТКнын айкын тейлениши (млн АКШ доллары)	95,1	115,5	130,0	144,8	157,4
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортунан карата МТКны тейлөө коэффициенттери (пайыздар)					
- график боюнча	2,6	3,5	5,3	5,9	5,9
- иш жүзүндө тейленгени	2,4	3,4	5,3	5,9	5,9
Бир мезгилдин акырына карата Жеке ТК (млн АКШ доллары)	2 770,9	2 933,4	3 069,0	3 087,4	2 922,0
Бир мезгилдин акырында карата Жеке ТК ИДӨгө карата (пайыздар)	39,0	43,5	55,0	44,9	38,6
Товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортунан карата Жеке ТКны тейлөө коэффициенттери (пайыздар)	71,2	75,4	124,1	126,1	109,7
Жеке ТКны иш жүзүндө тейлөө (млн АКШ доллары)	694,7	794,6	913,6	641,6	698,5
Жеке ТКны иш жүзүндө тейлөө коэффициенттери					
Жеке ТКны тейлөө коэффициенттери товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортунан карата (пайыздар)	17,9	23,5	37,0	26,2	26,2

¹ Көрсөткүчтөр, акыркы төрт чейректи камтыган өзгөрүлмөлүү жылдык ИДӨ маалыматтарынын негизинде келтирилген. ИДӨнүн доллар эквиваленти чейректин акырына карата курс боюнча эсептелинген.

² Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөрдүн жылдык экспортунан карата. 2017-жыл ичинде маалымат өзгөрүлмөлүү жылдык маалыматтардын негизинде келтирилген.

³ Пайыздардын жана негизги суммалардын төлөмдөрүн камтыйт.

17-таблица. Кыргыз Республикасынын жеке тышкы карызынын географиялык түзүмү
(млн АКШ долларында)

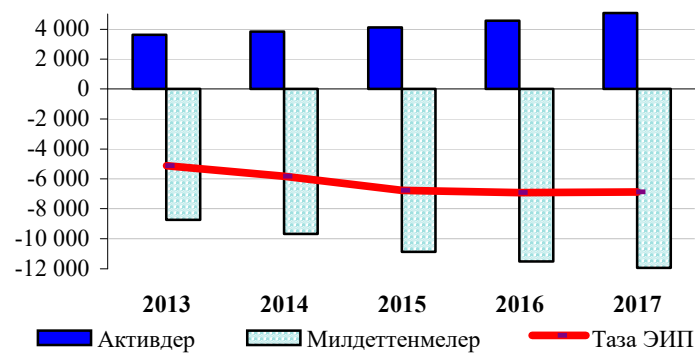
	2013		2014		2015		2016		2017*	
	млн АКШ долл.	жый. карама	млн АКШ долл.	жый. карама	млн АКШ долл.	жый. карама	млн АКШ долл.	жый. карама	млн АКШ долл.	жый. карама
Бардыгы болуп	2 770,9	100,0	2 933,4	100,0	3 069,0	100,0	3 087,4	100,0	2 922,0	100,0
Кытай	739,5	26,7	727,5	24,8	1 128,2	36,8	1 287,9	41,7	1 312,2	44,9
Россия	240,9	8,7	241,4	8,2	250,9	8,2	272,0	8,8	238,7	8,2
Казакстан	220,9	8,0	312,7	10,7	259,0	8,4	226,0	7,3	223,3	7,6
Түркия	45,6	1,6	69,9	2,4	141,2	4,6	107,3	3,5	109,5	3,7
Австралия	131,6	4,7	127,4	4,3	100,7	3,3	102,6	3,3	107,8	3,7
Кипр	100,2	3,6	100,6	3,4	105,3	3,4	84,1	2,7	90,0	3,1
Нидерланд	62,9	2,3	119,6	4,1	121,2	3,9	89,7	2,9	81,3	2,8
Белиз	69,4	2,5	69,3	2,4	65,2	2,1	63,5	2,1	0,0	0,0
АКШ	64,1	2,3	72,0	2,5	61,4	2,0	60,5	2,0	65,0	2,2
Люксембург	141,6	5,1	167,3	5,7	104,3	3,4	54,5	1,8	61,4	2,1
Швейцария	94,1	3,4	0,0	0,0	50,5	1,6	51,4	1,7	48,2	1,6
Германия	40,8	1,5	47,7	1,6	47,2	1,5	39,8	1,3	54,1	1,9
Канада	47,8	1,7	37,8	1,3	37,9	1,2	37,9	1,2	38,9	1,3
Улуу Британия	428,8	15,5	474,0	16,2	320,4	10,4	263,7	8,5	263,7	9,0
Жана башка өлкөлөр	342,7	12,4	366,3	12,5	275,8	9,0	346,4	11,2	228,0	7,8

Эскертүү: УСКнын маалыматтары боюнча
* алдын ала алынган маалыматтар

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЭЛ АРАЛЫК ИНВЕСТИЦИЯЛЫК ПОЗИЦИЯСЫ

11-график. ЭИП динамикасы

(млн АКШ долларында, жылдын акырына карата)

2017-жылдын жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын таза эл аралык инвестициялык позициясы 6 883,6 млн АКШ доллар деңгээлинде терс калыптанган, бул өлкөнүн тышкы дүйнө алдында милдеттенмелеринин колдо болгон чет өлкө активдеринен артышы менен шартталган.

2017-жылдын акырына карата өлкөнүн чет өлкө активдери 5 055,3 млн АКШ доллар өлчөмүндө түптөлгөн, бул 2016-жылдын ушул эле көрсөткүчүнөн 10,4 пайызга жогору. Мындай тенденция,

эң башкысы, тышкы экономикалык операциялардын натыйжасында келип чыккан өзгөрүүлөр жана валюталык курстардын өзгөрүүлөрү менен шартталган.

Активдердин түзүмүндө "тике инвестициялар" статьясы боюнча запастардын 1,2 пайызга же 8,1 млн АКШ долларына бир аз өсүшү белгиленген. Отчеттук мезгилде "башка инвестициялар" боюнча активдер 13,5 пайызга же 261,9 млн АКШ долларына өскөн.

"Башка инвестициялар" түзүмүндө башка сектордун кредиттери түрүндө активдер боюнча операциялардын эсебинен 302,5 млн АКШ долларына абсолюттук мааниде өсүшү байкалган. Дебитордук карыз түрүндөгү активдер 8,2 пайызга же 64,9 млн АКШ долларына көбөйгөн.

Улуттук банктын камдык активдери 2017-жылы 1970,7 млн АКШ долларына чейин көбөйгөн, бул эң башкысы операциялардын эсебинен камсыз кылынган.

Тышкы милдеттенмелер көлөмү 2017-жылдын акырына карата 11 938,9 млн АКШ долларын түзгөн, бул 2016-жылдын ушул эле көрсөткүчүнөн 3,7 пайызга жогору. Ишке ашырылган операциялардын жана валюталык курстардын натыйжасында жүргөн өзгөрүүлөр өсүштүн негизги факторунан болгон. Милдеттенмелер түзүмүндө тике жана башка чет өлкө инвестициялар боюнча эң жогорку көбөйүү белгиленген.

Резидент эместердин алдында "башка инвестициялар" боюнча милдеттенмелер 2017-жылдын акырына карата ишке ашырылган операциялардын эсебинен 4,2 пайызга көбөйгөн жана 6 393,0 млн АКШ долларын түзгөн. "Башка инвестициялар" түзүмүндө эң көп өзгөрүүлөр мамлекеттик сектордун кредиттери боюнча жүргөн. Алсак, отчеттук жылдын жыйынтыгы боюнча мамлекеттик башкаруу секторунун милдеттенмелери көбүнесе, тартылган жаңы кредиттердин эсебинен 4 067,3 млн АКШ долларына¹⁹ чейин көбөйгөн.

2017-жылы "тике инвестициялар" статьясы боюнча милдеттенмелер ишке ашырылган операциялардын жана башка өзгөрүүлөрдүн натыйжасында 3,6 пайызга көбөйүп, жылдын акырына карата 5 536,2 млн АКШ долларын түзгөн.

¹⁹ Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан алынган ЭВФтин кредиттерин эске албаганда.

18-таблица. Кыргыз Республикасынын 2013-жылдан тартып 2017-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча эл аралык инвестицияларынын балансы
(млн АКШ долларында)

	31.12.13 карата калдык	31.12.14 карата калдык	31.12.15 карата калдык	31.12.16 карата калдык	31.12.17 карата калдык
А. Активдер	3 624,5	3 840,9	4 110,8	4 577,4	5 055,3
Чет өлкөгө тике инвестициялар	316,4	519,7	618,6	681,9	690,0
Портфельдик инвестициялар	25,1	25,1	155,1	160,1	185,0
Акционердик капитал	—	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	25,1	25,1	155,1	160,1	185,0
Финансы деривативдери	0,5	5,4	46,9	20,0	5,6
Башка инвестициялар	1 280,5	1 650,8	1 822,4	1 942,2	2 204,0
Нак акчалар жана депозиттер	429,5	467,5	798,9	904,0	797,5
Кредиттер	5,7	112,9	95,5	52,1	345,6
АКЖО	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Банктар	1,4	8,9	12,2	13,4	3,9
Башка секторлор	4,2	104,0	83,3	38,7	341,7
Соодалык кредиттер	608,9	752,7	617,6	790,1	854,9
Башка активдер	236,4	317,6	310,3	196,0	205,9
Камдык активдер	2 001,9	1 639,9	1 467,9	1 773,3	1 970,7
Монетардык алтын	139,8	152,7	144,0	170,6	289,6
АКУ (SDR)	198,0	180,9	184,4	183,5	168,8
ЭВФтеги камдык позиция	—	—	—	—	—
Чет өлкө валютасы	1 664,1	1 306,3	1 139,5	1 419,2	1 512,2
Б. Милдеттенмелер	8 750,8	9 676,8	10 871,3	11 507,4	11 938,9
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар ¹	3 319,9	3 653,3	4 737,7	5 345,5	5 536,2
Портфельдик инвестициялар	10,0	8,1	3,5	6,8	4,0
Акционердик капиталга	4,7	3,2	3,0	2,8	—
Карыздык баалуу кагаздар	5,4	4,9	0,5	4,0	4,0
Финансы деривативдери	—	5,6	35,7	17,3	5,7
Башка инвестициялар	5 420,9	6 009,9	6 094,3	6 137,8	6 393,0
Накталай акчалар жана депозиттер	108,1	125,0	134,2	111,0	116,7
Кредиттер	4 581,7	5 097,1	5 182,6	5 157,3	5 420,9
АКЖО	80,6	56,6	38,8	24,8	13,3
Мамлекеттик башкаруу сектору	3 078,1	3 380,5	3 562,3	3 718,0	4 067,3
Банктар	159,2	200,2	263,4	213,3	196,0
Башка секторлор	1 263,8	1 459,9	1 318,2	1 201,3	1 144,3
Соодалык кредиттер	600,6	665,0	660,0	755,9	735,0
Башка милдеттенмелер ²	130,5	122,8	117,4	113,6	120,4
В. Эл аралык таза инвестициялык позиция (А-Б)	-5 126,4	-5 835,9	-6 760,4	-6 930,0	-6 883,6

¹ Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен.

² Мында өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (SDR) бөлүштүрүү камтылат, ушундан улам Кыргыз Республикасынын милдеттенмеси 2009-жылдын үчүнчү чейрегинде 132,2 млн АКШ долларына көбөйгөн.

I тиркеме. Таблицалар жана графиктер

**I.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми
(нейтралдуу берүүдө)**
(млн АКШ долларында)

	2013	2014	2015	2016	2017
Күндөлүк операциялардын эсеби	-1 016,1	-1 269,4	-1 058,6	-792,0	-306,4
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-2 831,1	-3 138,1	-2 428,7	-2 340,0	-2 447,2
Товарлар*	-2 780,4	-2 807,5	-2 240,8	-2 136,5	-2 355,2
Товарлардын экспорту (ФОБ)	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 607,9	1 840,4
экспорт	1 857,5	1 530,9	953,6	906,3	1 140,0
порттордон сатылып алынган товарлар	—	—	—	—	—
монетардык эмес алтын	736,8	716,9	665,4	701,6	700,4
камтуу чөйрөсүнө оңдоолор	238,9	234,9	—	—	—
кайра иштетүү үчүн товарлар	—	—	—	—	—
Товарлардын импорту (ФОБ)	-5 613,6	-5 290,2	-3 859,8	-3 744,4	-4 195,6
импорт (СИФ)	-6 054,2	-5 722,2	-4 152,6	-4 000,2	-4 490,0
нарк боюнча оңдоолор	456,2	442,2	294,0	255,9	294,4
порттордон сатылып алынган товарлар	-15,6	-10,2	-1,3	-0,1	—
камтуу чөйрөсүнө оңдоолор	—	—	—	—	—
кайра иштетүү үчүн товарлар	—	—	—	—	—
Кызмат көрсөтүүлөр	-50,7	-330,5	-187,9	-203,5	-92,0
экспорт	1 058,6	900,5	853,2	841,0	823,8
импорт	-1 109,2	-1 231,1	-1 041,1	-1 044,5	-915,8
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	-358,0	-450,4	-257,2	-239,4	-225,9
экспорт	184,2	158,5	188,7	165,9	206,4
импорт	-542,2	-608,9	-445,9	-405,3	-432,2
Темир жол транспорту	-317,9	-360,3	-266,4	-235,0	-251,8
экспорт	35,2	31,8	46,1	28,8	38,1
импорт	-353,1	-392,0	-312,5	-263,8	-289,8
Аба транспорту	45,0	-12,8	27,3	29,6	25,2
экспорт	131,2	98,8	99,7	107,7	102,7
импорт	-86,2	-111,6	-72,4	-78,1	-77,5
Автоунаа	-59,2	-60,7	-5,0	-27,3	-8,1
экспорт	9,7	6,3	36,8	23,1	46,9
импорт	-68,9	-67,0	-41,8	-50,4	-55,0
Транспорттун башка түрлөрү	-25,9	-16,7	-13,1	-6,7	8,7
экспорт	8,1	21,6	6,1	6,3	18,7
импорт	-34,0	-38,2	-19,2	-13,0	-10,0
Кыдыруулар	179,2	32,6	26,4	-28,6	136,2
экспорт	529,6	422,7	425,6	432,4	428,6
импорт	-350,3	-390,0	-399,2	-461,0	-292,3
Иш боюнча кыдыруулар	42,0	-25,0	-28,6	-58,4	29,3
экспорт	227,7	181,7	183,0	185,9	184,3
импорт	-185,7	-206,7	-211,6	-244,3	-154,9
Жеке кыдыруулар	137,2	57,6	55,0	29,8	106,9
экспорт	301,9	240,9	242,6	246,5	244,3
импорт	-164,7	-183,3	-187,6	-216,7	-137,4
Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү	8,3	3,7	26,2	42,5	24,0
экспорт	20,5	19,7	39,4	62,5	37,2
импорт	-12,1	-16,0	-13,1	-20,0	-13,3
Курулуш жагынан кызмат көрсөтүүлөр	42,3	53,1	37,2	45,8	8,2
экспорт	57,3	81,4	65,9	61,2	19,0
импорт	-15,0	-28,3	-28,7	-15,4	-10,8
Камсыздандыруу жагынан кызмат көрсөтүүлөр	-15,3	-12,4	-8,2	-8,3	-7,9
экспорт	0,4	0,6	0,1	0,1	0,3
импорт	-15,7	-13,0	-8,4	-8,5	-8,3
Экскурсиялык бюро кызматы	—	-0,1	—	—	—
экспорт	—	—	—	—	—
импорт	—	-0,1	—	—	—

* УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин) жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен

2016				2017				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-217,0	-319,6	-112,8	-142,7	-92,9	-166,9	-60,9	14,3	Күндөлүк операциялардын эсеби
-447,7	-776,5	-583,5	-532,4	-427,2	-688,1	-749,7	-582,2	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
-401,0	-722,2	-557,7	-455,7	-385,3	-651,3	-754,7	-563,8	Товарлар*
352,1	293,1	451,9	510,8	434,5	401,3	445,9	558,7	Товарлардын экспорту (ФОБ)
252,8	170,6	228,1	254,8	284,0	239,7	297,3	319,0	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	порттордон сатылып алынган товарлар
99,3	122,5	223,8	256,0	150,5	161,6	148,5	239,7	монетардык эмес алтын
—	—	—	—	—	—	—	—	камтуу чөйрөсүнө оңдоолор
—	—	—	—	—	—	—	—	кайра иштетүү үчүн товарлар
-753,1	-1 015,3	-1 009,5	-966,5	-819,9	-1 052,6	-1 200,6	-1 122,5	Товарлардын импорту (ФОБ)
-804,3	-1 086,5	-1 075,3	-1 034,1	-877,3	-1 125,7	-1 285,0	-1 202,0	импорт (СИФ)
51,3	71,3	65,7	67,6	57,5	73,1	84,4	79,4	нарк боюнча оңдоолор
-0,1	—	—	—	—	—	—	—	порттордон сатылып алынган товарлар
—	—	—	—	—	—	—	—	камтуу чөйрөсүнө оңдоолор
—	—	—	—	—	—	—	—	кайра иштетүү үчүн товарлар
-46,6	-54,3	-25,9	-76,7	-41,9	-36,8	5,1	-18,4	Кызмат көрсөтүүлөр
157,4	201,1	269,8	212,7	160,2	190,3	260,2	213,0	экспорт
-204,0	-255,5	-295,6	-289,4	-202,1	-227,1	-255,2	-231,4	импорт
-38,5	-66,5	-69,7	-64,6	-49,6	-67,0	-59,2	-50,1	Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр
35,1	42,9	45,6	42,3	39,6	36,1	66,2	64,4	экспорт
-73,6	-109,5	-115,3	-106,9	-89,2	-103,1	-125,3	-114,6	импорт
-43,7	-66,0	-61,9	-63,5	-50,5	-62,6	-73,4	-65,1	Темир жол транспорту
7,6	6,5	7,1	7,5	8,1	8,9	8,5	12,5	экспорт
-51,2	-72,5	-69,1	-71,0	-58,7	-71,6	-81,9	-77,6	импорт
9,5	5,2	6,3	8,6	4,3	1,3	14,3	5,3	Аба транспорту
23,5	28,0	30,4	25,8	22,3	19,4	36,5	24,5	экспорт
-14,0	-22,7	-24,1	-17,3	-18,0	-18,1	-22,2	-19,2	импорт
-4,5	-5,0	-12,0	-5,8	-7,2	-6,5	-0,1	5,7	Автоунаа
2,8	7,8	7,1	5,5	3,2	6,0	17,4	20,3	экспорт
-7,3	-12,8	-19,0	-11,3	-10,4	-12,6	-17,5	-14,5	импорт
0,1	-0,8	-2,1	-3,8	3,8	0,9	—	4,0	Транспорттун башка түрлөрү
1,2	0,6	1,0	3,5	6,0	1,8	3,8	7,1	экспорт
-1,1	-1,4	-3,1	-7,3	-2,2	-0,9	-3,7	-3,2	импорт
-12,3	-6,2	22,1	-32,3	5,9	33,1	68,2	28,9	Кыдыруулар
69,7	98,6	161,2	102,8	78,3	109,2	148,9	92,2	экспорт
-82,0	-104,9	-139,1	-135,1	-72,4	-76,1	-80,6	-63,2	импорт
-13,5	-13,2	-4,4	-27,4	-4,7	6,6	21,3	6,1	Иш боюнча кыдыруулар
30,0	42,4	69,3	44,2	33,7	47,0	64,0	39,6	экспорт
-43,4	-55,6	-73,7	-71,6	-38,4	-40,3	-42,7	-33,5	импорт
1,2	6,9	26,5	-4,9	10,6	26,5	47,0	22,8	Жеке кыдыруулар
39,7	56,2	91,9	58,6	44,6	62,3	84,8	52,5	экспорт
-38,5	-49,3	-65,4	-63,5	-34,0	-35,8	-37,9	-29,7	импорт
9,0	13,3	10,8	9,4	5,8	6,3	8,8	3,0	Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү
12,8	18,5	16,6	14,6	9,4	10,4	9,9	7,5	экспорт
-3,8	-5,3	-5,8	-5,2	-3,6	-4,2	-1,0	-4,5	импорт
3,3	8,8	17,5	16,2	1,8	0,2	2,2	3,9	Курулуш жагынан кызмат көрсөтүүлөр
7,3	12,1	20,9	20,9	5,1	1,9	4,6	7,3	экспорт
-4,0	-3,2	-3,5	-4,7	-3,3	-1,8	-2,4	-3,4	импорт
-2,2	-1,9	-1,9	-2,3	-2,0	-2,2	-2,3	-1,4	Камсыздандыруу жагынан кызмат көрсөтүүлөр
—	—	0,1	0,1	0,1	—	0,1	0,1	экспорт
-2,2	-1,9	-2,0	-2,3	-2,2	-2,3	-2,3	-1,5	импорт
—	—	—	—	—	—	—	—	Экскурсиялык бюро кызматы
—	—	—	—	—	—	—	—	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	импорт

I.1-таблица (уландысы)

	2013	2014	2015	2016	2017
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	-5,1	-9,7	-4,7	-10,7	-2,4
экспорт	6,7	2,6	14,7	5,0	26,3
импорт	-11,8	-12,3	-19,4	-15,8	-28,7
Компьютердик жана маалымат кызмат көрсөтүүлөр	-7,8	-11,7	-9,5	-6,3	-10,0
экспорт	1,5	1,3	3,3	3,4	2,7
импорт	-9,4	-13,0	-12,8	-9,7	-12,7
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	4,5	-5,8	-4,0	-4,0	-6,4
экспорт	15,4	6,9	7,6	8,1	8,2
импорт	-10,9	-12,7	-11,6	-12,1	-14,5
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	40,4	25,3	25,6	11,4	-30,4
экспорт	147,8	109,7	82,7	69,9	38,8
импорт	-107,4	-84,5	-57,0	-58,4	-69,2
анын ичинен Техникалык жардам	-20,7	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
Жана башка кызмат көрсөтүүлөр	60,8	44,7	-19,8	-5,9	22,6
экспорт	95,2	97,1	25,2	32,4	56,3
импорт	-34,4	-52,3	-45,0	-38,3	-33,7
Кирешелер	-423,0	-307,1	-257,9	-355,6	-225,0
Эмгекке төлөөлөр	-21,8	-23,3	-18,7	-16,3	-16,5
Инвестициялардан түшкөн кирешелер	-401,2	-283,8	-239,2	-339,3	-208,5
Тике инвестициялар	-348,1	-223,2	-191,0	-276,6	-143,9
Бөлүштүрүлгөн пайда	-203,9	-9,9	-5,3	-136,1	-18,7
Реинвестицияланган кирешелер	-144,3	-213,3	-185,8	-140,4	-117,9
Карыздан алынган кирешелер (пайыздар)	—	—	—	—	-7,2
Портфельдик инвестициялар	—	—	0,9	—	—
Башка инвестициялар	-53,0	-60,6	-49,1	-62,7	-64,6
Кредиттер боюнча пайыздар (график)	-70,0	-78,6	-66,5	-67,6	-75,6
АКЖО	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	-36,7	-41,5	-43,2	-48,0	-50,4
Банктар	1,7	-11,9	-24,3	-25,1	-15,2
Башка инвестициялар боюнча ж.б. кирешелер	16,9	18,0	17,4	4,9	11,1
Күндөлүк трансферттер	2 238,0	2 175,8	1 628,1	1 903,6	2 365,8
Мамлекеттик башкаруу сектору	84,1	133,7	113,2	83,8	106,3
Товардык гранттар	—	—	—	—	—
Техникалык жардам	—	—	—	—	—
Эл аралык уюмдарга төлөмдөр	-2,9	-2,6	-2,7	-6,1	-6,0
Акчалай гранттар	87,0	136,3	115,9	89,9	112,3
Башка секторлор	2 153,9	2 042,1	1 514,9	1 819,7	2 259,5
Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	2 101,3	1 993,4	1 478,3	1 796,5	2 231,5
Түшүүлөр	2 469,0	2 424,0	1 822,1	2 158,0	2 688,8
Агылып чыгуу	-367,7	-430,6	-343,8	-361,5	-457,3
Башка трансферттер	52,5	48,7	36,5	23,3	27,9
Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын эсеби	911,8	855,8	846,2	378,6	-4,1
Капитал менен операциялар эсеби	280,3	65,8	79,1	112,6	131,9
Капиталдык трансферттер	280,3	65,8	79,1	112,6	131,9
Мамлекеттик башкаруу сектору	269,6	60,6	53,3	99,0	130,8
Товарлар түрүндөгү гранттар	—	—	—	—	—
Техникалык жардам	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Башка трансферттер	60,6	40,6	33,3	49,0	80,8
Карыздарды жокко чыгаруу	188,9	—	—	30,0	30,0
Башка секторлор	10,8	5,1	25,7	13,5	1,1
Миграцияга байланыштуу трансферттер*	-17,0	-16,1	-10,0	-9,4	-9,3
Түшүүлөр	10,3	8,6	8,4	7,5	4,7
Агылып чыгуу	-27,3	-24,7	-18,4	-16,8	-13,9
Башка трансферттер	27,8	21,2	35,7	22,9	10,4

* Улуттук банктын баа берүүсүндөгү маалыматтар

2016				2017				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-6,2	-2,1	-1,5	-0,9	-1,0	-1,7	-3,1	3,4	Финансылык кызмат көрсөтүүлөр
0,4	1,4	1,2	1,9	1,3	8,7	5,5	10,9	экспорт
-6,7	-3,5	-2,8	-2,8	-2,3	-10,4	-8,6	-7,5	импорт
-1,5	-1,7	-0,7	-2,4	-1,5	-3,3	-3,0	-2,2	Компьютердик жана маалымат кызмат көрсөтүүлөр
0,3	0,2	2,1	0,8	0,7	0,4	0,7	0,9	экспорт
-1,8	-1,9	-2,9	-3,2	-2,3	-3,7	-3,6	-3,1	импорт
-1,9	-0,4	-2,8	1,1	-2,5	-3,0	-1,5	0,6	Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр
0,7	2,5	1,5	3,4	0,7	1,0	1,6	4,8	экспорт
-2,6	-2,9	-4,3	-2,3	-3,2	-3,9	-3,2	-4,2	импорт
9,6	6,2	0,2	-4,5	-4,8	-5,9	-7,1	-12,6	Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр
23,7	17,0	13,9	15,3	10,8	9,3	11,3	7,3	экспорт
-14,1	-10,8	-13,7	-19,9	-15,6	-15,2	-18,4	-19,9	импорт
-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	анын ичинен Техникалык жардам
-5,9	-3,8	0,3	3,5	6,0	6,6	2,0	8,0	Жана башка кызмат көрсөтүүлөр
7,4	7,8	6,7	10,6	14,1	13,1	11,6	17,5	экспорт
-13,3	-11,7	-6,4	-7,0	-8,1	-6,5	-9,6	-9,5	импорт
-72,3	-47,7	-117,0	-118,6	-58,0	-120,8	-34,9	-11,3	Кирешелер
-4,2	-4,0	-4,3	-3,8	-3,6	-3,7	-3,8	-5,5	Эмгекке төлөөлөр
-68,1	-43,7	-112,6	-114,8	-54,4	-117,1	-31,1	-5,9	Инвестициялардан түшкөн кирешелер
-47,1	-31,8	-100,6	-97,0	-44,9	-89,5	-18,3	8,8	Тике инвестициялар
-34,2	-11,4	-88,0	-2,5	-1,7	-2,9	-3,2	-11,0	Бөлүштүрүлгөн пайда
-12,9	-20,4	-12,6	-94,5	-42,3	-85,8	-11,1	21,2	Реинвестицияланган кирешелер
—	—	—	—	-0,9	-0,8	-4,0	-1,5	Карыздан алынган кирешелер (пайыздар)
—	—	—	—	—	—	—	—	Портфельдик инвестициялар
-21,0	-11,9	-12,0	-17,8	-9,5	-27,6	-12,8	-14,6	Башка инвестициялар
-20,5	-15,0	-18,2	-13,9	-16,2	-24,1	-18,5	-16,7	Кредиттер боюнча пайыздар (график)
—	—	—	—	—	—	—	—	АКЖО
-13,9	-10,1	-13,5	-10,6	-13,6	-10,7	-14,4	-11,7	Мамлекеттик башкаруу сектору
-7,2	-6,5	-6,0	-5,4	-4,3	-3,9	-3,4	-3,6	Банктар
-0,5	3,1	6,2	-3,9	6,7	-3,5	5,7	2,1	Башка инвестициялар боюнча ж.б. кирешелер
303,0	504,6	587,8	508,2	392,3	642,0	723,7	607,8	Күндөлүк трансферттер
40,1	3,2	4,9	35,6	-0,6	36,3	24,3	46,4	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	Товардык гранттар
—	—	—	—	—	—	—	—	Техникалык жардам
-1,3	-1,2	-1,5	-2,1	-1,6	-1,0	-2,6	-0,8	Эл аралык уюмдарга төлөмдөр
41,4	4,4	6,4	37,7	1,0	37,3	26,9	47,1	Акчалай гранттар
262,9	501,3	582,9	472,6	392,9	605,7	699,4	561,4	Башка секторлор
253,7	497,3	576,8	468,7	392,1	595,3	687,2	557,0	Иштеп жаткандардын акчалай которуулары
325,5	590,4	673,2	569,0	481,0	701,0	812,6	694,2	Түшүүлөр
-71,8	-93,1	-96,3	-100,3	-88,9	-105,7	-125,5	-137,2	Агылып чыгуу
9,2	4,0	6,0	4,0	0,8	10,5	12,2	4,4	Башка трансферттер
232,3	56,8	-51,8	141,2	114,1	-98,3	39,3	-59,2	Капитал менен операциялардын жана финансы операцияларынын эсеби
48,5	20,0	20,7	23,3	49,9	25,8	30,2	26,0	Капитал менен операциялар эсеби
48,5	20,0	20,7	23,3	49,9	25,8	30,2	26,0	Капиталдык трансферттер
42,6	16,1	15,7	24,6	50,6	27,9	27,0	25,3	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	Товарлар түрүндөгү гранттар
5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	Техникалык жардам
7,6	11,1	10,7	19,6	15,6	22,9	22,0	20,3	Башка трансферттер
30,0	—	—	—	30,0	—	—	—	Карыздарды жокко чыгаруу
5,9	3,9	5,0	-1,3	-0,7	-2,0	3,2	0,7	Башка секторлор
-1,7	-2,4	-3,4	-1,9	-1,6	-2,2	-2,0	-3,5	Миграцияга байланыштуу трансферттер*
1,7	2,1	1,8	2,0	1,6	1,5	1,6	—	Түшүүлөр
-3,3	-4,5	-5,1	-3,9	-3,2	-3,7	-3,6	-3,5	Агылып чыгуу
7,6	6,3	8,4	0,6	0,9	0,1	5,2	4,2	Башка трансферттер

I.1-таблица. (уландысы)

	2013	2014	2015	2016	2017
Финансылык эсеп	631,5	790,0	767,1	266,0	-136,0
Тике инвестициялар	626,1	232,9	1 009,1	579,0	123,1
Чет мамлекеттерге	—	-115,0	-132,6	-36,9	29,3
Кыргыз Республикасына	626,1	348,0	1 141,7	615,9	93,8
Түшүүлөр	964,5	680,0	1 424,8	750,5	456,2
Агылып чыгуу	-338,4	-479,1	-431,6	-198,1	-395,1
Акционердик капиталга	18,1	141,6	704,1	305,1	94,5
Түшүүлөр	58,6	11,5	592,2	250,7	79,8
Агылып чыгуу	-40,5	-17,0	-36,6	-9,1	-18,0
Реинвестицияланган кирешелер	144,3	213,3	185,8	140,4	117,9
Жана башка капитал	463,8	-7,0	251,8	170,3	-118,6
Түшүүлөр	761,7	455,2	646,8	359,3	258,5
Агылып чыгуу	-297,9	-462,2	-395,0	-189,0	-377,1
Портфельдик инвестициялар	4,8	—	-129,1	-7,2	-25,0
Активдер	6,2	—	-130,0	-5,0	-25,0
Акционердик капиталга	—	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	6,2	—	-130,0	-5,0	-25,0
Милдеттенмелер	-1,4	—	0,9	-2,2	—
Акционердик капиталга	-1,6	—	0,1	-1,2	—
Карыздык баалуу кагаздар	0,2	—	0,8	-1,0	—
Финансы деривативдери	-0,1	-0,5	5,3	6,3	2,8
Активдер	-0,1	-5,5	1,0	30,0	14,5
Милдеттенмелер	—	5,1	4,3	-23,7	-11,7
Башка инвестициялар	91,3	301,0	-174,6	13,7	-96,3
Активдер	-224,0	-472,5	-410,2	-108,7	-287,4
Накталай акчалар жана депозиттер	-52,3	-46,3	-353,5	-98,4	132,6
Банктар	-81,5	-21,7	-152,3	95,0	-12,8
Башка секторлор	29,2	-24,6	-201,3	-193,5	145,4
Соодалык кредиттер	-28,7	-184,0	-26,2	-174,3	-125,9
Башка секторлор	-28,7	-184,0	-26,2	-174,3	-125,9
Узак мөөнөттүү	-19,2	-123,3	-17,5	-116,8	-84,3
Кыска мөөнөттүү	-9,5	-60,7	-8,6	-57,5	-41,5
Жана башка активдери	-143,0	-242,2	-30,5	164,0	-294,1
АКЖО	-187,0	-124,6	-26,4	112,2	-1,3
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Милдеттенмелер	315,3	773,5	235,6	122,4	191,0
Накталай акчалар жана депозиттер	24,7	21,1	18,2	-33,5	-11,4
Банктар	24,7	21,1	18,2	-33,5	-11,4
Соодалык кредиттер	109,6	71,0	0,6	57,4	0,5
Башка секторлор	109,6	71,0	0,6	57,4	0,5
Узак мөөнөттүү	60,3	39,0	0,3	31,6	0,3
Кыска мөөнөттүү	49,3	31,9	0,3	25,8	0,2
Кредиттер	174,2	679,9	216,3	98,0	195,8
Алынган	854,2	1 118,8	872,2	741,0	666,1
АКЖО	—	—	—	—	—
Узак мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	413,2	497,6	331,9	370,5	353,2
Узак мөөнөттүү	413,2	497,6	331,9	370,5	353,2
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—

*Улуттук банктын 2014 жана 2015-жылдары үчүн баа берүүсүн эске алуу менен

2016				2017				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
183,8	36,7	-72,5	118,0	64,2	-124,1	9,1	-85,2	Финансылык эсеп
134,8	122,5	79,8	241,9	-48,4	184,0	52,7	-65,1	Тике инвестициялар
17,9	-54,8	—	—	-1,0	29,5	0,8	—	Чет мамлекеттерге
116,9	177,3	79,8	241,9	-47,4	154,4	51,9	-65,1	Кыргыз Республикасына
149,8	191,8	193,7	215,2	93,3	216,6	121,7	24,6	Түшүүлөр
-32,9	-14,5	-113,9	-36,8	-140,7	-62,2	-69,9	-122,4	Агылып чыгуу
54,7	119,7	70,2	60,5	36,1	14,5	8,7	35,2	Акционердик капиталга
60,3	121,9	69,4	-0,9	36,4	23,5	14,3	5,6	Түшүүлөр
-5,6	-2,2	0,9	-2,1	-0,3	-9,0	-5,6	-3,1	Агылып чыгуу
12,9	20,4	12,6	94,5	42,3	85,8	11,1	-21,2	Реинвестицияланган кирешелер
49,3	37,2	-3,0	86,9	-125,8	54,1	32,1	-79,0	Жана башка капитал
76,6	49,4	111,7	121,6	14,6	107,3	96,3	40,2	Түшүүлөр
-27,3	-12,3	-114,8	-34,7	-140,4	-53,2	-64,3	-119,2	Агылып чыгуу
-1,2	0,4	-0,8	-5,7	-5,0	-10,0	-10,0	—	Портфельдик инвестициялар
—	—	—	-5,0	-5,0	-10,0	-10,0	—	Активдер
—	—	—	—	—	—	—	—	Акционердик капиталга
—	—	—	-5,0	-5,0	-10,0	-10,0	—	Карыздык баалуу кагаздар
-1,2	0,4	-0,8	-0,7	—	—	—	—	Милдеттенмелер
-0,9	0,4	-0,4	-0,4	—	—	—	—	Акционердик капиталга
-0,3	—	-0,3	-0,3	—	—	—	—	Карыздык баалуу кагаздар
2,9	1,9	0,3	1,2	0,6	0,4	0,8	1,0	Финансы деривативдери
12,3	10,2	-0,2	7,7	2,4	4,4	6,6	1,2	Активдер
-9,4	-8,3	0,5	-6,4	-1,9	-3,9	-5,7	-0,2	Милдеттенмелер
284,8	-32,4	-171,8	-66,9	92,2	-239,5	29,0	22,0	Башка инвестициялар
349,6	-176,0	-36,2	-246,1	20,4	-144,7	-54,3	-108,7	Активдер
156,1	-42,0	-154,9	-57,7	19,4	-35,2	261,9	-113,5	Накталай акчалар жана депозиттер
77,9	14,9	-45,1	47,3	28,8	42,9	-53,1	-31,4	Банктар
78,2	-56,9	-109,8	-105,0	-9,4	-78,1	315,0	-82,1	Башка секторлор
82,6	-134,9	67,9	-190,0	-1,8	-112,2	-16,1	4,2	Соодалык кредиттер
82,6	-134,9	67,9	-190,0	-1,8	-112,2	-16,1	4,2	Башка секторлор
55,4	-90,4	45,5	-127,3	-1,2	-75,2	-10,8	2,8	Узак мөөнөттүү
27,3	-44,5	22,4	-62,7	-0,6	-37,0	-5,3	1,4	Кыска мөөнөттүү
110,8	0,9	50,8	1,6	2,8	2,6	-300,2	0,7	Жана башка активдери
111,4	-1,2	2,2	-0,1	2,7	-1,1	-3,0	—	АКЖО
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
-64,7	143,6	-135,7	179,2	71,8	-94,7	83,4	130,7	Милдеттенмелер
-1,4	-22,8	-13,5	4,2	-7,1	-5,8	-5,3	6,9	Накталай акчалар жана депозиттер
-1,4	-22,8	-13,5	4,2	-7,1	-5,8	-5,3	6,9	Банктар
-16,3	72,6	-66,5	67,6	35,0	-32,4	28,5	-30,5	Соодалык кредиттер
-16,3	72,6	-66,5	67,6	35,0	-32,4	28,5	-30,5	Башка секторлор
-8,9	40,0	-36,6	37,2	19,2	-17,8	15,7	-16,8	Узак мөөнөттүү
-7,3	32,7	-29,9	30,4	15,7	-14,6	12,8	-13,7	Кыска мөөнөттүү
-47,2	93,7	-55,7	107,3	37,9	-56,5	60,2	154,2	Кредиттер
104,1	281,4	107,4	248,2	121,2	132,4	169,6	243,0	Алынганы
—	—	—	—	—	—	—	—	АКЖО
—	—	—	—	—	—	—	—	Узак мөөнөттүү
51,8	155,3	11,1	152,3	89,7	47,9	90,6	125,0	Мамлекеттик башкаруу сектору
51,8	155,3	11,1	152,3	89,7	47,9	90,6	125,0	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү

I.1-таблица. (уландысы)

	2013	2014	2015	2016	2017
Банктар	62,7	136,3	122,4	88,0	107,6
Узак мөөнөттүү	61,7	127,4	103,7	59,7	98,2
Кыска мөөнөттүү	1,0	8,9	18,7	28,3	9,3
Башка секторлор	378,2	484,8	417,9	282,5	205,3
Узак мөөнөттүү	378,2	484,8	417,9	282,5	205,3
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Амортизация (график)	-680,0	-438,9	-655,9	-642,9	-470,3
АКЖО	-17,4	-20,1	-15,4	-13,2	-12,7
Узак мөөнөттүү	-17,4	-20,1	-15,4	-13,2	-12,7
Мамлекеттик башкаруу сектору	-235,4	-55,1	-71,3	-113,6	-124,3
Узак мөөнөттүү	-235,4	-55,1	-71,3	-113,6	-124,3
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Банктар	-61,9	-87,9	-168,9	-202,1	-125,7
Узак мөөнөттүү	-60,9	-79,9	-149,4	-173,6	-114,6
Кыска мөөнөттүү	-1,0	-8,0	-19,6	-28,5	-11,1
Башка секторлор	-365,3	-275,8	-400,2	-314,0	-207,6
Узак мөөнөттүү	-365,3	-275,8	-400,2	-314,0	-207,6
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар	6,8	1,6	0,5	0,4	6,1
Мамлекеттик башкаруу сектору	5,5	1,2	—	—	—
Башка секторлор	1,2	0,4	0,5	0,4	6,1
Башка милдеттенмелер*	—	—	—	—	—
АКЖО	—	—	—	—	—
Башка секторлор	—	—	—	—	—
Камдык активдер	-90,5	256,5	56,4	-325,7	-140,6
Монетардык алтын	-24,7	-13,4	-10,4	-14,0	-97,0
АКУ	-11,9	5,3	-11,0	-5,5	25,2
Чет өлкө валютасы	-53,9	264,6	77,8	-306,2	-68,9
Таза каталар жана калтырып кетүүлөр	104,3	413,6	212,4	413,5	310,5
Жалпы баланс	0,0	0,0	—	—	—

Эскертүү:

Узак мөөнөттүү инвестициялар - төлөө мөөнөтү контрактыга ылайык бир жылдан ашкан мөөнөттү түзгөн же деги эле макулдашылбаган финансылык активдерге салымдар

Кыска мөөнөттүү инвестициялар - алгач түзүлгөн контрактыга ылайык төлөө мөөнөтү бир жыл жана ага жетпеген мөөнөттү түзгөн же биринчи талап боюнча төлөнүп берилген финансылык активдерге салымдар

2016				2017				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
17,2	18,3	15,6	36,9	4,9	21,5	28,3	52,9	Банктар
11,9	18,3	8,6	20,9	2,9	21,5	24,0	49,9	Узак мөөнөттүү
5,3	—	7,0	16,0	2,0	—	4,3	3,0	Кыска мөөнөттүү
35,1	107,7	80,7	59,0	26,6	62,9	50,7	65,1	Башка секторлор
35,1	107,7	80,7	59,0	26,6	62,9	50,7	65,1	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
-151,3	-187,7	-163,1	-140,9	-83,4	-188,8	-109,4	-88,7	Амортизация (график)
—	-6,8	—	-6,4	—	-6,3	—	-6,3	АКЖО
—	-6,8	—	-6,4	—	-6,3	—	-6,3	Узак мөөнөттүү
-52,2	-17,9	-23,2	-20,3	-53,7	-22,4	-22,8	-25,3	Мамлекеттик башкаруу сектору
-52,2	-17,9	-23,2	-20,3	-53,7	-22,4	-22,8	-25,3	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
-48,9	-50,8	-32,8	-69,6	-35,0	-33,7	-27,4	-29,5	Банктар
-43,4	-50,8	-31,8	-47,6	-31,5	-33,7	-22,8	-26,6	Узак мөөнөттүү
-5,5	—	-1,0	-22,0	-3,5	—	-4,6	-3,0	Кыска мөөнөттүү
-50,2	-112,1	-107,0	-44,6	5,4	-126,4	-59,2	-27,5	Башка секторлор
-50,2	-112,1	-107,0	-44,6	5,4	-126,4	-59,2	-27,5	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
0,1	0,1	0,1	0,1	6,1	—	—	—	Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
0,1	0,1	0,1	0,1	6,1	—	—	—	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка милдеттенмелер*
—	—	—	—	—	—	—	—	АКЖО
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка секторлор
-237,6	-55,6	20,0	-52,5	25,0	-59,0	-63,5	-43,1	Камдык активдер
-3,6	-2,1	-4,0	-4,2	-11,6	-7,2	-53,9	-24,2	Монетардык алтын
3,1	-6,7	3,1	-5,1	3,0	8,9	3,1	10,3	АКУ
-237,1	-46,8	20,9	-43,2	33,6	-60,7	-12,7	-29,1	Чет өлкө валютасы
-15,3	262,8	164,5	1,5	-21,2	265,2	21,6	44,9	Таза каталар жана калтырып кетүүлөр
—	—	—	—	—	—	—	—	Жалпы баланс

I.2-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 607,9	1 840,4
Бардыгы болуп	1 790,5	1 649,9	1 482,9	1 573,2	1 790,8
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүктөр	30,7	33,0	71,6	27,0	55,7
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	170,0	128,0	101,6	126,6	129,5
Малдан же өсүмдүктөн алынган майлар жана тоң майлар	0,1	0,1	0,3	—	0,5
Тамак-аш азыктары, алкоголь жана алкогольсуз ичимдиктер, уксус, тамеки	43,7	59,3	48,1	33,4	50,5
Минерал продукциясы*	206,9	188,5	110,6	213,0	240,6
Химия жана аны менен байланыштуу тармактардын продукциялары	48,2	59,7	23,9	20,2	15,9
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	53,3	40,4	27,3	23,9	22,4
Тери чийки заттары, булгаары, накта мех, ат жабдыктары	11,6	8,9	12,2	9,1	11,9
Жыгач, андан жасалган буюмдар, көмүр, тыгындр (пробка)	0,9	0,2	0,1	0,1	0,8
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	9,3	7,1	5,1	5,8	4,6
Текстиль жана токулган буюмдар	140,5	136,8	129,4	101,5	169,8
Бут кийимдер, баш кийимдер, кол чатырлар, бүктөлүүчү тростгор, камчылар	4,7	7,4	26,8	22,0	52,4
Таштан, гипстен, цементтен, асбесттен, тунук минералдардан буюмдар	46,4	38,2	21,4	26,4	41,1
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	742,7	725,4	669,4	707,5	709,9
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	83,5	44,8	34,4	53,7	56,6
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	78,8	72,0	80,0	62,7	72,1
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	100,0	86,6	107,2	104,8	140,3
Оптика, сүрөт, кинематография аспаптары, өлчөө аппараттары	12,7	2,8	4,3	27,8	6,0
Өнөр жайынын атайы багыттагы жана башка продукциялары	0,5	4,9	0,7	3,5	5,2
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	6,2	5,5	8,0	3,8	4,6
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	—	0,3	0,3	0,5	0,3

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин), жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен. Көрсөтүлгөн кошумча баа берүү ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүлбөйт.

* энергия продукцияларын кошо алганда

I.3-таблица. ЭССКнын бөлүктөрү боюнча экспорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 607,9	1 840,4
Бардыгы болуп	1 790,5	1 649,9	1 482,9	1 573,2	1 790,8
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	218,1	177,5	186,2	701,6	702,8
Ар кандай даяр буюмдар	22,4	40,9	32,9	130,4	216,5
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	73,8	97,0	72,1	216,9	212,7
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	166,9	129,3	83,7	165,4	199,0
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	0,2	0,2	0,3	179,9	212,7
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	58,1	65,2	30,1	84,7	106,7
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. эле материалдар	184,2	125,4	75,3	49,0	87,1
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	178,7	147,6	186,9	26,3	24,2
Суусундуктар жана тамеки	151,3	149,8	150,0	19,0	28,5
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	736,8	716,9	665,4	—	0,5

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча (2016-жылга чейин), кошумча эсептөөлөрүн (2016-жылга чейин), жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөлөрдүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен. Көрсөтүлгөн кошумча баа берүүлөр ЭССКнын бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүлбөйт.

I.4-таблица. ТЭИТНдин бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп¹	6 069,8	5 732,5	4 153,9	4 000,4	4 490,0
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүктөр	115,6	124,6	81,4	37,4	95,5
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	214,5	193,4	154,7	161,6	175,1
Малдан же өсүмдүктөн алынган майлар жана тоң майлар	84,6	77,0	68,8	55,5	54,0
Тамак-аш азыктары, алкоголь жана алкогольсуз ичимдиктер, уксус, тамеки	447,4	449,0	318,1	275,7	324,4
Минерал продукциясы*	1 378,9	1 206,3	960,3	551,1	667,8
Химия жана аны менен байланыштуу тармактардын продукциялары	523,8	542,4	396,5	336,8	392,9
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	274,7	245,0	167,3	164,2	191,5
Тери чийки заттары, булгаары, накта мех, ат жабдыктары	14,2	8,6	16,4	37,1	44,4
Жыгач, андан жасалган буюмдар, көмүр, тыгындр (пробка)	152,2	148,1	76,2	74,1	71,4
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	97,5	103,4	77,8	51,3	66,4
Текстиль жана токулган буюмдар	370,7	334,8	304,5	550,3	674,8
Бут кийимдер, баш кийимдер, кол чатырлар, бүктөлүүчү тростгор, камчылар	77,2	54,7	97,4	261,6	307,2
Таштан, гипстен, цементтен, асбесттен, тунук минералдардан буюмдар	111,8	114,5	81,1	84,2	117,4
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	32,7	36,1	27,8	5,6	5,1
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	556,4	463,5	373,2	308,3	345,7
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	713,1	593,2	541,0	624,0	620,6
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	782,9	908,0	261,2	282,9	186,9
Оптика, сүрөт, кинематография аспаптары, өлчөө аппараттары	54,4	56,2	57,4	62,1	49,1
Өнөр жайынын атайы багыттагы жана башка продукциялары	1,9	5,4	15,1	2,8	7,3
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	65,4	68,1	77,6	73,4	92,5
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	—	0,2	—	0,4	—

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен.

* энергия продукцияларын кошо алганда

I.5-таблица. ЭССКнын бөлүктөрү боюнча импорттун бөлүштүрүлүшү

(млн АКШ долларында)

Бөлүктүн аталышы	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп¹	6 069,8	5 732,5	4 153,9	4 000,4	4 490,0
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	644,1	622,6	451,0	831,7	1 053,8
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	141,5	151,5	107,0	902,8	809,5
Ар кандай даяр буюмдар	141,1	123,0	72,1	733,0	804,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. эле материалдар	1 326,0	1 167,0	927,4	525,9	636,9
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	68,2	61,9	56,7	414,9	479,4
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	647,0	663,5	479,5	393,1	477,9
Суусундуктар жана тамеки	1 049,3	946,8	781,6	85,6	116,8
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	1 494,6	1 493,9	809,0	66,4	67,1
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	537,7	476,5	450,6	46,8	44,2
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	20,3	25,7	18,8	0,4	0,3

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен.

1.6-таблица. Экспорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү¹

(млн АКШ долларында)

	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 607,9	1 840,4
Керектөө товарлары	2 029,4	1 884,7	1 482,9	1 573,2	1 790,8
Чийки заттар	648,4	598,7	380,7	320,2	456,4
Аралык товарлары	92,6	132,9	67,1	177,4	166,8
Инвестициялык товарлар	1 018,8	924,8	812,9	870,3	924,5
Энергопродукциялар	102,8	99,1	138,6	156,3	155,9
Энергопродукциялар	166,8	129,3	83,7	49,0	87,1

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтары боюнча, Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча эсептөөлөрүн (2016-жылга чейин), жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөлөрдүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

1.7-таблица. Экспорттун географиялык бөлүштүрүлүшү¹

(млн АКШ долларында)

	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен	2 833,2	2 482,7	1 619,0	1 607,9	1 840,4
Бардыгы болуп	2 029,4	1 884,7	1 482,9	1 573,2	1 790,8
ЕАЭБ өлкөлөрү	789,0	725,7	410,2	447,2	568,0
Россия	171,5	139,8	166,8	178,4	275,5
Казакстан	604,8	579,2	237,6	265,5	283,9
Беларусь	12,6	6,5	5,6	3,3	8,6
Армения	0,1	—	0,1	—	—
ЕАЭБден тышкары өлкөлөр	1 240,4	1 159,1	1 072,8	1 126,0	1 222,8
Өзбекстан	165,5	120,1	112,1	125,1	146,3
Тажикстан	51,7	28,1	35,0	21,8	24,3
Украина	10,4	4,6	7,9	3,2	3,5
Швейцария	513,2	575,6	562,1	648,0	489,3
Улуу Британия	0,8	3,1	1,8	32,0	191,2
Франция	1,4	2,0	0,3	1,4	0,7
БАЭ	222,0	141,8	99,0	36,4	31,5
Кытай	35,9	32,8	36,2	80,1	97,5
Афганистан	12,5	23,2	9,0	8,2	2,5
Түркия	85,8	86,0	85,2	90,0	131,2
Канада	0,6	1,7	0,2	0,4	1,7
АКШ	4,4	2,5	1,1	0,4	1,0
ЕАЭБден тышкары башка өлкөлөр	136,4	137,7	122,8	79,0	102,1

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтары боюнча, Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча эсептөөлөрүн (2016-жылга чейин), жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөлөрдүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

I.8-таблица. Импорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү¹

(млн АКШ долларында)

	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп	6 069,8	5 732,5	4 153,9	4 000,4	4 490,0
Керектөө товарлары	2 056,6	2 057,6	1 318,5	1 527,4	1 806,0
Чийки заттар	174,7	185,2	160,1	142,6	119,6
Аралык товарлары	1 538,3	1 420,7	1 086,1	1 197,6	1 363,7
Инвестициялык товарлар	974,7	900,5	662,3	609,2	564,7
Энергия продукциялары	1 325,5	1 168,4	926,9	523,6	636,0

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтары боюнча, Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен.**I.9-таблица. Импорттун географиялык бөлүштүрүлүшү¹**

(млн АКШ долларында)

	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп	6 069,8	5 732,5	4 153,9	4 000,4	4 490,0
ЕАЭБ өлкөлөрү	2 727,8	2 518,0	2 065,1	1 625,9	1 858,9
Россия	2 040,3	1 851,9	1 460,2	1 049,4	1 181,0
Казакстан	569,9	574,4	553,1	531,0	592,8
Беларусь	116,7	91,4	51,4	44,7	83,2
Армения	0,9	0,1	0,3	0,9	1,8
ЕАЭБден тышкары өлкөлөр	3 342,0	3 214,5	2 088,8	2 374,5	2 631,1
Өзбекстан	96,9	106,5	56,2	67,2	163,6
Украина	158,1	115,0	89,4	39,9	38,9
Германия	232,9	234,0	89,3	62,4	67,5
Нидерланд	57,0	37,1	20,8	11,4	10,9
Швейцария	18,4	19,7	18,3	11,7	18,2
Япония	245,0	361,8	59,2	18,6	34,5
Корея	104,6	129,9	54,0	26,0	46,4
Иран	14,0	11,8	4,5	6,6	9,1
Кытай	1 452,8	1 200,2	1 049,5	1 468,4	1 500,1
Түркия	211,1	226,2	166,3	191,1	224,9
БАЭ	5,8	6,0	5,9	3,8	8,6
АКШ	222,9	234,6	122,1	153,6	155,3
Канада	17,0	11,8	11,4	10,5	6,2
ЕАЭБден тышкары башка өлкөлөр	505,5	519,6	341,8	303,2	346,9

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтары боюнча, Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен.

I.10-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн экспорту

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2014		2015	
		физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹			2 482,7		1 619,0
Бардыгы болуп			1 649,9		1 482,9
Тирүү мал	миң даана	18,9	8,2	12,1	4,8
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	миң т	24,8	20,6	48,6	24,5
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	миң т	0,5	2,5		2,2
Сыр жана быштак	миң т	0,6	2,1	1,3	2,7
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	миң т		87,0		68,1
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	миң т	67,0	36,7	36,7	30,6
Тамеки затынан турган сигареттер	млрд даана	0,6	16,2	1,0	18,3
Пахта	миң т	18,6	24,1	16,1	20,0
Металл сыныктары, кара металл калдыктары	миң т		6,3		4,8
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	миң т	112,4	11,4	197,8	12,6
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	миң т	126,2	40,5	10,1	19,1
Көмүр, кокс жана брикеттер	млн т		7,3		6,0
Авиакеросин	миң т	88,9	92,3	79,4	62,0
Электр тогу		0,1	0,2	0,0	—
Баштапкы формадагы пластмассалар	миң т	4,0	3,8	3,7	3,8
Портландцемент	миң т	136,4	12,9	23,1	1,7
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	млн кв.м	9,4	25,3	3,9	11,0
Чоюн жана болот	миң т	25,5	18,0	7,2	5,3
Ысытуу лампалары жана алардын тетиктери	млн даана	128,2	19,3	134,7	15,7
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	даана	150,0	17,8	96,0	25,5
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			30,3		26,4
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			100,6		96,8
Бут кийим			6,7		26,5
Монетардык эмес алтын	т	18,0	716,9	17,6	665,4

Эскертүү: УСКнын FOB баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча эсептөөлөрүн (2016-жылга чейин), жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөлөрдүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

2016		2017		өлч. бирдиги	Товарлардын аталыштары
физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары		
	1 607,9		1 840,4		Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен ¹
	1 573,2		1 790,8		Бардыгы болуп
7,5	1,7	24,7	8,4	миң даана	Тирүү мал
17,7	12,1	19,9	14,5	миң т	Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары
	7,7		12,2	миң т	Май жана сүтгөн алынган май, башка тоң майлар
2,1	5,0	6,3	16,4	миң т	Сыр жана быштак
	93,1		78,8	миң т	Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар
22,1	30,7	36,5	42,5	миң т	Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган
1,7	12,5	2,8	22,1	млрд даана	Тамеки затынан турган сигареттер
15,8	20,8	16,1	24,7	миң т	Пахта
	2,1		8,9	миң т	Металл сыныктары, кара металл калдыктары
22,3	27,5	15,5	19,4	миң т	Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары
98,8	135,7	73,1	144,6	миң т	Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары
	7,4		10,8	млн т	Көмүр, кокс жана брикеттер
55,5	35,6	57,0	39,1	миң т	Авиакеросин
0,2	0,1	1,2	24,6		Электр тогу
3,8	4,8	4,5	5,1	миң т	Баштапкы формадагы пластмассалар
64,7	4,0	146,2	6,2	миң т	Портландцемент
6,3	14,9	10,1	27,4	млн кв.м	Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек
17,6	16,0	45,5	17,1	миң т	Чоюн жана болот
71,1	8,3	54,6	5,7	млн даана	Ысытуу лампалары жана алардын тетиктери
116,0	40,1	77,0	14,9	даана	Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар
	15,8		42,1		Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
	73,2		139,1		Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар
	21,4		51,9		Бут кийим
17,4	701,6	17,4	700,4	т	Монетардык эмес алтын

I.11-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүнүн импорту

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2014		2015	
		физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп¹			5 732,5		4 153,9
Эт жана эт азыктары	миң т		98,7		63,9
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	миң т		14,0		8,8
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	миң т		—		0,3
Сыр жана быштак	миң т	0,6	2,6	0,7	2,2
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	миң т	449,9	100,4	340,4	63,2
Буудай жана угут уну	миң т	57,1	17,3	60,9	22,2
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	миң т	31,7	45,8	31,7	35,2
Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар	миң т		6,1		6,7
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	миң т	32,1	30,4	44,6	27,2
Кант, патока жана бал	миң т	83,4	58,7	70,9	40,8
Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар	миң т	11,7	25,3	10,2	17,6
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	миң т	26,2	81,7	22,1	64,2
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	миң т	11,2	48,2	9,4	25,6
Кант кошулган минерал суу жана алкоого суз суусундуктар	млн л	61,6	38,3	40,2	25,7
Сүрүлбөгөн же жакшы жонулбаган жыгач	миң куб.м	1,3	0,2	5,6	0,5
Көмүр, кокс жана брикеттер	млн т		46,1		41,3
Автоунаа бензини	миң т		457,7		355,3
Авиакеросин	миң т	95,7	82,8	88,5	52,0
Дизель отуну	миң т	509,7	368,8	429,7	228,3
Мазут	миң т	148,0	66,2	205,7	66,9
Майлоочу мунай майлары	миң т	25,0	33,2	121,6	85,0
Жаратылыш газы	млн куб.м	0,2	50,5	0,2	40,4
Өсүмдүк майы жана тоң майлар	миң т	49,8	54,6	58,0	51,2
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	миң т	68,5	33,2	56,3	26,1
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	миң т	45,4	102,2	41,6	75,1
Жер семирткичтер	млн т		0,2		42,1
Баштапкы формадагы пластмассалар	миң т	39,1	58,9	34,6	44,5
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	миң т		64,9		41,5
Резина дөңгөлөктөрү	миң даана		59,1		32,0
Жыгач-булалуу плита	млн кв.м	7,8	18,5	3,9	12,2
Кагаз жана картон	миң т	40,5	50,9	39,1	38,5
Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	миң т	7,0	23,8	6,9	22,3
Текстиль жиби	миң т	5,3	8,9	4,2	6,9
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	млн кв.м	155,6	75,2	292,3	101,8
Трикотаж же согулган кездемелер	миң т	1,5	3,5	3,1	7,6
Полго төшөлмөлөр	млн кв.м	7,4	17,8	4,1	13,2
Сырдалбаган керамика плиткалары	млн кв.м	0,3	2,1	0,2	2,5
Карапа буюмдары	миң т	8,4	12,7	4,1	6,1
Чоюн жана болот	миң т	363,2	287,3	355,2	243,4
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	миң т	21,0	38,7	10,8	20,7
Ашкана жана башка тиричилик буюмдары жана алардын тетиктери	миң т	1,9	6,8	1,2	4,2
Транспорт каражаттары үчүн ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар	миң даана	13,3	10,6	8,5	13,6
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	миң даана	278,3	19,1	294,5	23,3
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	млн даана	1,8	56,9	2,7	59,9
Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель		5,6	23,1	3,9	15,5
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	миң даана	2,9	66,3	2,5	40,4
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар			59,8		68,3
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			49,1		45,4
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар			190,5		141,6
Бут кийим			50,0		94,8

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ Жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөлөрдүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен.

2016		2017		өлч. бирдиги	Товарлардын аталыштары
физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары		
	4 000,4		4 490,0		Бардыгы болуп¹
	23,5		32,9	миң т	Эт жана эт азыктары
	5,4		27,2	миң т	Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары
	3,3		18,1	миң т	Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар
0,7	1,5	2,9	10,6	миң т	Сыр жана быштак
415,2	71,3	240,2	38,9	миң т	Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут
85,1	21,4	72,9	17,3	миң т	Буудай жана угут уну
28,5	28,7	57,2	44,2	миң т	Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар
	11,1		20,1	миң т	Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар
80,3	33,0	87,1	51,9	миң т	Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган
87,9	45,9	39,9	23,8	миң т	Кант, патока жана бал
11,8	17,3	18,7	19,8	миң т	Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар
21,8	56,9	29,7	65,1	миң т	Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар
7,7	18,6	14,0	26,1	миң т	Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары
36,2	14,5	74,5	26,6	млн л	Кант кошулган минерал суу жана алкоого суз суусундуктар
6,3	0,3	10,9	18,2	миң куб.м	Сүрүлбөгөн же жакшы жонулбаган жыгач
	15,8		21,1	млн т	Көмүр, кокс жана брикеттер
	180,3		220,5	миң т	Автоунаа бензини
181,2	56,6	80,0	54,3	миң т	Авиакеросин
347,5	131,3	541,4	225,2	миң т	Дизель отуну
223,5	57,4	76,2	17,8	миң т	Мазут
13,9	18,6	16,1	22,4	миң т	Майлоочу мунай майлары
0,3	40,3	0,3	41,7	млн куб.м	Жаратылыш газы
33,0	43,0	42,1	37,4	миң т	Өсүмдүк майы жана тоң майлар
76,9	24,0	43,0	28,0	миң т	Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат
42,1	80,2	62,6	83,8	миң т	Эфир майлары, жуугуч каражаттар
70,9	29,8	59,9	30,2	млн т	Жер семирткичтер
73,0	45,5	43,2	43,2	миң т	Баштапкы формадагы пластмассалар
	35,3		45,6	миң т	Баштапкы эмес формадагы пластмассалар
	35,3		45,6	миң даана	Резина дөңгөлөктөрү
4,1	11,1	7,5	16,5	млн кв.м	Жыгач-булалуу плита
24,3	32,2	24,5	32,3	миң т	Кагаз жана картон
6,9	20,3	8,8	27,0	миң т	Башка категорияларда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар
5,0	11,4	7,2	20,5	миң т	Текстиль жиби
712,8	200,3	732,3	287,4	млн кв.м	Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер
8,6	22,3	8,2	20,6	миң т	Трикотаж же согулган кездемелер
5,3	13,2	7,1	18,4	млн кв.м	Полго төшөлмөлөр
0,4	2,5	4,3	23,0	млн кв.м	Сырдалбаган керамика плиткалары
24,9	18,1	37,1	38,6	миң т	Карапа буюмдары
363,0	203,4	425,5	188,4	миң т	Чоюн жана болот
					Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар
12,8	17,7	8,4	28,1	миң т	Ашкана жана башка тиричилик буюмдары жана алардын тетиктери
1,3	2,6	23,9	18,5	миң т	Транспорт каражаттары үчүн ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар
9,8	17,1	71,7	20,4	миң даана	Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар
302,6	18,1	220,0	26,4	миң даана	Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары
1,3	58,2	3,7	95,6	млн даана	Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель
4,7	22,6	9,2	23,9		Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар
1,7	92,7	3,9	34,7	миң даана	Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар
	30,2		29,6		Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
	44,4		43,0		Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар
	261,4		264,0		Бут кийим
	258,3		301,3		

1.12-таблица. Баа индекстери жана экспорттун физикалык көлөмү

Товарлардын аталыштары	2017	2017	2016	Индекстер		
	млн АКШ долл.	млн АКШ долл.	млн АКШ долл.	баа	физ. көлөмү	наркы
	n1217*р1217	n1217*р1216	n1216*р1216			
	A	B	C			
Алтын	700,4	702,5	701,6	0,997	1,001	0,998
Металл кендери жана металл сыныктары	173,3	207,1	183,7	0,837	1,127	0,943
Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар	78,8	79,1	93,1	0,995	0,851	0,846
Таманы же сырты резинадан же синтетикалык материалдардан жасалган бут кийим	61,4	15,4	1,4	3,986	11,326	45,151
Аялдар жана кыздар үчүн токулган же согулган кийим-кечелер	57,2	100,8	23,1	0,568	4,355	2,473
Трикотаждан тигилген же токулган эр адамдар жана балдар үчүн кийим-кече	49,8	40,7	29,8	1,223	1,365	1,670
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	42,5	50,6	30,7	0,840	1,650	1,386
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	42,1	51,9	15,8	0,811	3,276	2,658
Авиакеросин	39,1	36,5	35,6	1,070	1,025	1,097
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	27,4	23,6	14,9	1,161	1,589	1,844
Пахта	24,7	21,2	20,8	1,164	1,022	1,189
Электр тогу	24,6	0,6	0,1	41,612	6,103	253,940
Тамеки затынан турган сигареттер	22,1	20,2	12,5	1,093	1,616	1,767
Чоюн жана болот	17,1	41,3	16,0	0,414	2,582	1,069
Сыр жана быштак	16,4	14,9	5,0	1,096	3,006	3,295
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	14,9	26,6	40,1	0,559	0,664	0,371
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	14,5	13,6	12,1	1,069	1,123	1,201
Май жана сүттөн алынган май башка тоң майлар жана майлар	12,2	11,3	7,7	1,078	1,480	1,596
Көмүр, кокс жана брикеттер	10,8	10,4	7,4	1,039	1,409	1,464
Эр адамдар жана балдар үчүн трикотаждан тигилген же токулган буюмдар	8,4	6,8	5,7	1,237	1,192	1,475
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	8,1	4,0	2,9	2,019	1,373	2,771
Портландцемент	6,2	9,0	4,0	0,685	2,261	1,549
Трикотаждан тигилген же токулган аялдар жана кыздар үчүн кийим-кече	6,0	8,1	9,6	0,742	0,837	0,622
Ысытуу лампалары жана алардын тетиктери	5,7	6,4	8,3	0,896	0,768	0,688
Жайлар үчүн электрдик жылытуу шаймандары	5,4	5,4	4,4	0,996	1,228	1,223
Баштапкы формадагы пластмассалар	5,1	5,6	4,8	0,924	1,169	1,079
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	5,1	7,0	4,9	0,718	1,428	1,025
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (млн АКШ долл.)	1 487,6	12 545,8	1 297,5	0,12	9,67	1,15
Жыйынтыгында, номенклатура боюнча (жалпы экспорттон %)	80,8%		80,7%			
Бардыгы болуп экспорт¹	1 840,4		1 607,9			

Эскертүү: Кошумча баа берүүлөрдү эске албагандагы УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтары боюнча; таблицادا 2017-жыл үчүн экспорттун алгачкы 27 ири статьясы келтирилген

n - товар экспортунун физикалык көлөмү

p - товарлардын эсептелинген экспорттук баасы

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча эсептөөлөрүн (2016-жылга чейин), жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөлөрдүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки), ошондой эле Улуттук банктын экспорт боюнча кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

1.13-таблица. Баа индекстери жана импорттун физикалык көлөмү¹

Товарлардын аталыштары	2017	2017	2016	Индекстер		
	млн АКШ	млн АКШ	млн АКШ	баа	физ. көлөмү	наркы
	долл.	долл.	долл.			
	n1217*p1217	n1217*p1216	n1216*p1216	A/B	B/C	A/C
	A	B	C			
Мунай заттары	568,0	422,5	463,3	1,344	0,912	1,226
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	287,4	205,7	200,3	1,397	1,027	1,435
Таманы же сырты резинадан же синтетикалык материалдардан жасалган бут кийим	217,8	245,3	172,2	0,888	1,425	1,265
Чоюн жана болот	188,4	238,4	203,4	0,790	1,172	0,926
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	158,0	234,2	114,8	0,675	2,040	1,376
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	95,6	160,9	58,2	0,594	2,768	1,644
Эфир майлары, жуугуч каражаттар	83,8	119,1	80,2	0,704	1,485	1,045
Тамеки затынан турган сигареттер	73,0	67,8	48,3	1,077	1,405	1,514
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	65,1	77,6	56,9	0,839	1,363	1,144
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	51,9	35,7	33,0	1,452	1,084	1,574
Шымдар, арчындама шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	51,3	43,8	60,7	1,169	0,722	0,844
Резина дөңгөлөктөрү	45,6	69,3	35,3	0,658	1,964	1,293
Пальтодор, плащтар жана у.с. буюмдар	45,2	27,3	38,0	1,653	0,719	1,188
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	44,2	57,6	28,7	0,768	2,008	1,543
Баштапкы формадагы пластмассалар	43,2	26,9	45,5	1,606	0,591	0,950
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	43,0	252,4	44,4	0,170	5,688	0,969
Жаратылыш газы	41,7	33,3	40,3	1,254	0,825	1,035
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	38,9	41,2	71,3	0,943	0,579	0,546
Карапа буюмдары	38,6	26,9	18,1	1,434	1,491	2,138
Өсүмдүк майы жана тоң майлар	37,4	54,9	43,0	0,683	1,274	0,870
Жеңил автоунаалар ж-а адамдарды ташуу ү-н каралган транспорттук каражаттар	34,7	211,9	92,7	0,164	2,284	0,375
Эт жана эт азыктары	32,9	18,1	23,5	1,815	0,769	1,396
Кагаз жана картон	32,3	32,4	32,2	0,998	1,007	1,004
Жер семирткичтер	30,2	25,2	29,8	1,201	0,846	1,015
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	29,6	60,5	30,2	0,489	2,007	0,981
Чоюндан же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	28,1	11,7	17,7	2,400	0,660	1,583
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	28,0	13,4	24,0	2,084	0,560	1,167
Аялдар жана кыздар үчүн токулган же согулган кийим-кечелер	27,4	22,5	17,4	1,217	1,298	1,579
Башка катег-да камтылбаган, кагаздан ж-а картондон жасалган буюмдар	27,0	25,8	20,3	1,047	1,271	1,331
Кант кошулган минерал суу жана алкогольсүз суусундуктар	26,6	29,8	14,5	0,893	2,056	1,836
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	26,4	13,1	18,1	2,008	0,727	1,460
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	26,1	34,0	18,6	0,767	1,828	1,402
Костюмдар; курткалар, шымдар арчындама шымдар, чолок шымдар	25,7	24,7	22,0	1,040	1,119	1,164
Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель	23,9	44,4	22,6	0,538	1,966	1,058
Кант, патока жана бал	23,8	20,8	45,9	1,143	0,454	0,519
Сырдалбаган керамика плиткалары	23,0	27,5	2,5	0,835	11,221	9,368
Көмүр, кокс жана брикеттер	21,1	18,4	15,8	1,149	1,163	1,336
Асынмалары бар жана аларсыз баштыктар	21,3	18,2	18,3	1,169	0,995	1,164
Трикотаж же согулган кездемелер	20,6	21,4	22,3	0,963	0,959	0,924
Текстиль жиби	20,5	16,6	11,4	1,232	1,459	1,798
Трансп. каражаттары ү-н ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар	20,4	124,7	17,1	0,164	7,278	1,192
Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар	20,1	18,5	11,1	1,089	1,669	1,816
Кофталар, пуловерлер жана у.с. токулган же согулган кийим-кече	20,1	21,6	16,0	0,929	1,351	1,254
Кант кошулуп жасалган кондитердик азыктар	19,8	27,4	17,3	0,722	1,587	1,145
Ашкана жана башка тиричилик буюмдары жана алардын тетиктери	18,5	49,3	2,6	0,375	18,881	7,083
Полго төшөлмөлөр	18,4	17,7	13,2	1,039	1,341	1,393
Буудай жана угут уну	17,3	18,3	21,4	0,946	0,858	0,812
Жыгач-булалуу плита	16,5	20,1	11,1	0,817	1,812	1,481
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (млн АКШ долл.)	2 898,5	3 429,1	2 465,0	0,85	1,39	1,18
Жыйынтыгында номенклатура боюнча (жалпы импорттон %)	64,6%		61,6%			
Бардыгы болуп импорт¹	4 490,0		4 000,4			

Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтары боюнча; таблицада 2017-жыл үчүн импорттун алгачкы 48 ири статьясы келтирилген
 n - товар импортунун физикалык көлөмү
 p - товарлардын эсептелинген импорттук баасы

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен.

1.14 – I.22-таблицалар: Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү

1.14-таблица. Россияга товарлардын экспорту

Өлчөм бирдиги	2013			2014			2015			2016			2017		
	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ	
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹	171,5	139,8	166,8	178,4	166,8	178,4	178,4	178,4	178,4	178,4	178,4	178,4	178,4	275,5	
Бардыгы болуп	153,5	122,7	166,8	178,4	166,8	178,4	178,4	178,4	178,4	178,4	178,4	178,4	178,4	275,5	
<i>Функционалдык бөлүштүрүү*</i>															
Керектөө товарлары	26,2	21,1	93,9	112,8	93,9	112,8	112,8	112,8	112,8	112,8	112,8	112,8	112,8	224,6	
Чыйки заттар	10,1	13,5	5,4	1,5	5,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,6	
Аралык товарлары	54,0	32,0	25,8	37,5	25,8	37,5	37,5	37,5	37,5	37,5	37,5	37,5	37,5	41,3	
Инвестициялык товарлар	10,2	12,0	13,0	23,7	13,0	23,7	23,7	23,7	23,7	23,7	23,7	23,7	23,7	6,2	
Энергия продукциялары	53,1	44,1	28,7	2,9	28,7	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,7	
<i>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</i>															
Тамак-аш азыктары жана тириүү мал	13,1	12,1	22,7	50,1	22,7	50,1	50,1	50,1	50,1	50,1	50,1	50,1	50,1	66,8	
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	6,7	4,5	7,6	21,5	7,6	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	23,0	
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана курсатылган	0,4	0,7	1,1	15,0	1,1	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	26,5	
Сорпо жана бульондор, аларды даярдоодо кошулуп, даам чыгаруучу татымалдар	235,0	3,0	263,2	1,2	3,0	263,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,4	
Сууундуктар жана тамеки	9,6	14,0	6,8	0,8	14,0	6,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,5	
Даяр эмес тамеки, тамеки калдыктары	2,5	9,3	13,7	1,1	9,3	13,7	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	0,2	
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чыйки заттар	18,1	17,1	15,8	25,1	17,1	15,8	25,1	25,1	25,1	25,1	25,1	25,1	25,1	16,0	
Пахта	10,8	12,8	12,6	7,2	12,6	12,5	5,3	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	10,8	
Металл кендери жана металл сыныктары	5,1	4,5	2,2	7,9	4,5	6,3	2,9	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9	—	
Пияз баштуу өсүмдүктөр, тамырлуу өсүмдүктөр, дарактар жана башка өсүмдүктөр	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,8	
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	53,1	44,1	28,7	2,9	44,1	28,7	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,7	
Авиакеросин	48,0	44,1	28,7	3,2	44,1	28,7	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	2,7	
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	0,9	1,7	2,2	0,8	1,7	2,2	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	1,8	
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	18,2	6,0	0,8	6,3	6,0	0,8	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	9,9	
Тапталган айнек же жылымакайталыгылган айнек	5,1	1,1	—	0,1	1,1	—	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	2,3	
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	25,3	17,0	25,5	30,9	17,0	25,5	30,9	30,9	30,9	30,9	30,9	30,9	30,9	24,0	
Ысытуу лампалары жана алардын тетиктери	48,5	4,2	53,7	5,5	4,2	53,7	5,5	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	2,7	
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	7,1	6,0	—	0,7	6,0	—	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	13,0	
Ар кандай даяр буюмдар	15,2	10,6	64,4	61,2	10,6	64,4	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	151,5	
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар	3,8	1,9	41,8	40,4	1,9	41,8	40,4	40,4	40,4	40,4	40,4	40,4	40,4	107,5	
Бут кийим	—	—	15,9	16,1	—	15,9	16,1	16,1	16,1	16,1	16,1	16,1	16,1	38,7	
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,3	

Эскертүү: УСКнын FOB баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодолашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап ишкөөтүнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чeyрегинен бери) эске алуу менен.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

І.15-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту

өлчөө бирдиги	2013			2014			2015			2016			2017		
	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹		604,8		579,2		237,6		265,5		283,9		283,9			
Функционалдык бөлүштүрүү*		395,6		368,3		237,6		265,5		283,9		283,9			
Керектөө товарлары		249,5		213,1		158,2		116,6		128,0		128,0			
Чийки заттар		51,9		88,8		32,1		112,5		109,5		109,5			
Аралык товарлары		53,2		40,1		29,0		29,4		36,0		36,0			
Инвестициялык товарлар		19,9		23,6		17,5		6,5		8,4		8,4			
Энергия продукциялары		21,2		2,7		0,8		0,4		1,9		1,9			
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча															
Тамак-аш азыктары жана тиричилик		102,4		79,8		75,1		54,9		67,4		67,4			
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	миң т	9,5		24,8		20,7		17,3		13,2		13,2			
Жаңы үзүлгөн же тоңдурулган жашылчалар	миң т	163,8		141,8		179,3		63,0		12,1		12,1			
Мөмө-жемиштер жана жеңилдиктер, жаңы жыйналган жана кургатылган	миң т	82,0		56,3		19,9		8,9		6,9		6,9			
Суусундуктар жана тамеки		1,6		1,6		1,0		2,3		4,4		4,4			
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		18,0		39,0		22,0		112,8		110,0		110,0			
Басалуу металл кендери жана алардын концентраттары	миң т	17,4		124,4		18,5		83,4		108,7		108,7			
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	миң т	21,2		2,7		0,8		0,4		1,9		1,9			
Мунай заттары		0,6		3,0		0,6		0,5		1,8		1,8			
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		—		0,0		—		—		0,1		0,1			
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		32,2		49,4		16,2		8,9		5,8		5,8			
Эфир майлары, резиноддер жана парфюмердик заттар	т	31,3		0,1		284,1		473,9		2,8		2,8			
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		54,4		46,6		26,9		25,4		28,1		28,1			
Казак жана картон	миң т	503,9		481,9		0,9		0,7		2,2		2,2			
Картон жана кагаз коробчалары, ящиктер, баштыктар	миң т	4,5		3,4		5,4		2,1		1,0		1,0			
Тапталган айнек же жылмакайталыган айнек	млн кв.м	4,3		4,2		10,5		4,1		17,0		17,0			
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		38,6		22,9		15,2		10,0		11,0		11,0			
Жайлар үчүн электрдик жылытуу ыялмандары	млн даана	10,3		3,7		23,6		2,8		4,6		4,6			
Жеңил автомаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар	даана	1 142,0		645,0		41,0		—		0,1		0,1			
Автоунаалардын тетиктери жана аларга тиешелүү жабдуулар		0,9		0,8		0,6		2,3		2,0		2,0			
Ар кандай даяр буюмдар		127,3		126,4		80,4		50,8		55,0		55,0			
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар		105,2		98,0		54,6		31,3		30,0		30,0			
Бүт кийим		4,0		6,0		10,5		5,2		13,1		13,1			
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңактоо үчүн		11,1		11,2		6,6		7,5		4,0		4,0			
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—		0,0		—		—		—		—			

Эскертүү: УСКнын ФОб баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСКнын айыл чарба продукциялары боюнча кошумча баа берүүлөрүн жана жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча УСК тарабынан жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чeyрегинен берки) эске алуу менен.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.16-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту

	2013			2014			2015			2016			2017		
	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары
Бардыгы болуп		163,5	116,7		112,1	125,1		146,3							
Функционалдык бөлүштүрүү*															
Керектөө товарлары		9,7	9,8		26,9	4,1		6,0							
Чийки заттар		7,0	4,8		3,5	4,4		1,8							
Аралык товарлар		95,6	70,4		35,7	47,0		73,0							
Инвестициялык товарлар		45,8	22,5		40,2	60,8		30,0							
Энергия продукциялары		5,4	9,2		5,8	8,8		35,5							
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча															
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		3,1	2,0		20,0	3,2		3,2							
Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар	миң т	0,9	—		29,6	2,2		1,4							
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	миң т	1,2	0,1		98,1	0,5		0,3							
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	миң т	1,2	0,9		2,2	0,4		0,2							
Суусундуктар жана тамеки		—	0,1		—	—		—							
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		10,0	10,0		7,4	5,6		10,1							
Таш, күм жана шагыл	миң т	504,3	211,7		228,9	2,5		28,9							
Металл сыныктары, кара металлургия калдыктары	миң т	58,9	98,7		4,4	1,8		97,0							
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	миң т	5,4	9,2		5,8	8,8		35,5							
Көмүр, кокс жана брикеттер	миң т	138,4	218,4		5,3	247,6		8,8							
Электр тогу	млн кв.с	—	—		—	—		—							
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		—	—		—	—		—							
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		17,5	6,4		5,3	10,7		11,8							
Жер семирткичтер	миң т	4,3	2,3		0,9	2,7		1,5							
Баштапкы формадагы пластмассалар	миң т	5,3	1,3		1,6	3,7		4,4							
Башка категорияга камтылбаган, химиялык материалдар жана продукциялар		2,6	—		1,1	2,3		2,8							
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		68,9	51,6		21,7	27,1		42,6							
Резина дөңгөлөктөрү	миң даана	12,1	20,0		9,5	1,8		0,4							
Тапталган айнек же жылымакайталылган айнек	млн кв.м	0,4	2,8		1,1	0,8		1,3							
Өрткө чыдамдуу кирпич, блоктор, керамикалык плитка жана өрткө чыдамдуу башка курулуш материалдары	миң т	—	—		—	—		—							
Чоюн жана болот	миң т	24,9	13,5		3,8	16,6		16,1							
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	миң т	58,4	36,2		51,4	60,3		40,9							
Жарандык курулуш үчүн машиналар жана жабдуулар		9,1	—		0,6	1,6		4,6							
Ысытуу лампалары жана алардын тетиктери	млн даана	38,8	39,4		40,1	0,7		—							
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар	даана	47,0	27,0		21,9	41,0		12,4							
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар		6,9	7,4		5,6	5,8		8,6							
Ар кандай даяр буюмдар		0,3	1,2		0,4	9,5		2,2							
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—	—		—	—		—							

Эскертүү: УСКнын FOB баасындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.17-таблица. Беларусьяга товарлардын экспорту

	2013		2014		2015		2016		2017	
	физи- калык көлом	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлом	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлом	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлом	наркы, млн АКШ доллары	физи- калык көлом	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп конумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹		12,6		6,5		5,6		3,3		8,6
Бардыгы болуп		12,6		6,5		5,6		3,3		8,6
<i>Функционалдык бөлүштүрүү*</i>										
Керектөө товарлары		0,1		0,2		0,2		0,6		0,5
Чийки заттар		0,1		—		—		—		—
Аралык товарлар		12,4		6,3		3,8		2,7		8,0
Инвестициялык товарлар		—		—		1,5		—		0,2
Энергия продукциялары		—		—		—		—		—
<i>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</i>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		0,1		0,1		—		0,1		0,1
<i>Жаңы үзүлгөн же тондурулган жашылчалар</i>	<i>миң т</i>	0,1		—		—		0,1		0,1
Суусундуктар жана тамеки		—		—		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		0,1		—		0,6		0,6		0,3
<i>Пахта</i>	<i>миң т</i>	19,9		—		0,3		0,4		0,1
<i>Башка категорияларда камтылбаган, малдан алынган чийки зат материалдары</i>	<i>миң т</i>	0,3		—		0,6		0,1		0,3
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		—		—		—		—		—
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		—		0,1		—		—		—
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		0,1		—		—		—		—
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		12,2		6,2		4,9		2,6		8,2
<i>Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар</i>		12,2		6,1		3,4		2,6		8,1
Ар кандай даяр буюмдар		—		—		0,1		—		0,1
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—

Эскертүү: УСКнын FOB баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭС өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөлөрүнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.18-таблица. Швейцарияга товарлардын экспорту

олчоо бирдиги	2013		2014		2015		2016		2017	
	физик кылым	нарык, млн АКШ доллары	физик кылым	нарык, млн АКШ доллары	физик кылым	нарык, млн АКШ доллары	физик кылым	нарык, млн АКШ доллары	физик кылым	нарык, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		513,2		575,6		562,1		648,0		489,3
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары		—		0,2		0,1		0,1		0,3
Чийки заттар		—		—		—		—		—
Аралык товарлары		513,1		575,4		561,9		647,8		488,8
Инвестициялык товарлар		0,1		—		0,1		—		0,1
Энергия продукциялары		—		—		—		—		0
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал		—		—		—		0,1		0,2
Суусулдуктар жана тамеки		—		—		—		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		—		—		—		—		—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		—		—		—		—		0
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		—		—		—		—		—
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		2,4		2,4		2,7		3,8		4,1
<i>Күмүш</i>	<i>m</i>	3,1		4,1		—		6,8		7,5
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		—		—		—		—		0
Ар кандай даяр буюмдар		—		0,1		0,1		—		0,1
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		510,7		572,98		559,3		644,0		484,7
<i>Монетардык эмес алтын</i>	<i>m</i>	11,4		14,3		14,7		15,9		12,1
				572,98		559,3		644,0		484,7

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.19-таблица. Кытайга товарлардын экспорту

	2013		2014		2015		2016		2017	
	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	35,9	32,8	36,2	80,1	97,5					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	4,5	4,7	4,4	13,4	27,1					
Чийки заттар	11,9	13,5	12,0	51,3	46,2					
Аралык товарлары	2,1	1,6	6,7	3,7	1,9					
Инвестициялык товарлар	7,8	5,1	7,0	5,0	13,9					
Энергия продукциялары	9,6	7,9	6,1	6,5	8,4					
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал	3,8	3,6	2,1	1,9	3,6					
Суусуңдуктар жана тамеки	0,1	0,4	2,0	10,8	22,3					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	8,6	9,2	5,4	45,5	38,0					
<i>Баллуу металл кендери жана алардын концентраттары</i>	0,7	1,8	0,6	14,9	34,8					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	9,6	7,9	6,1	6,5	8,4					
<i>Авиакеросин</i>	8,6	7,6	7,9	9,2	7,0					
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	0,6	0,2	—	0,4	0,1					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	4,5	4,7	12,9	8,9	10,0					
<i>Булгаары</i>	3,5	4,5	6,1	5,9	8,9					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	8,2	6,3	7,2	4,2	14,2					
<i>Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар</i>	2,6	1,1	2,0	1,7	2,2					
<i>Жүктөөчү-түшүрүүчү жабдуулар жана алардын тетиктери</i>	1,3	0,1	1,3	—	3,9					
Ар кандай даяр буюмдар	0,4	0,5	0,4	1,9	0,8					
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

Эскертүү: УСКнын ФОб баасындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

1.20-таблица. Түркияга товарлардын экспорту

өлчөм бирдиги	2013		2014		2015		2016		2017	
	физи-ческий объем	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	85,8	86,0	85,2	90,0	131,2					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	54,9	50,6	30,6	33,1	20,6					
Чийки заттар	0,9	0,7	0,6	0,9	1,2					
Аралык товарлары	8,2	9,6	9,9	12,6	14,1					
Инвестициялык товарлар	0,3	2,4	23,8	25,9	73,9					
Энергия продукциялары	21,5	22,8	20,4	17,6	21,3					
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	53,3	48,8	28,4	31,6	19,7					
<i>Буурчактар, куртатылыгандары, кабыгынан тазалангандар, майдалангандары же бүтүндөрү</i>	36,2	49,5	31,0	41,5	36,0					
Суусундуктар жана тамеки	—	0,8	0,3	—	0,1					
Огундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	9,1	9,2	7,9	11,4	14,8					
<i>Пахта</i>	4,0	6,1	4,4	7,0	6,0					
<i>Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары</i>	1,9	0,8	4,1	1,3	4,2					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	21,5	22,8	20,4	17,6	21,3					
<i>Авиакеросин</i>	19,8	21,2	23,0	22,8	28,1					
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	0,3	0,4	1,3	0,8	—					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	0,3	0,7	0,8	1,0	0,8					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	0,3	2,8	25,4	26,5	74,0					
Ар кандай даяр буюмдар	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4					
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	0,6	0,1	0,5	0,6	0,2					

Эскертүү: УСКнын ФОб баасындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.21-таблица. БАЭге товарлардын экспорту

олчоо бирдиги	2013		2014		2015		2016		2017	
	физик калык келом	наркы млн АКШ доллары	физик калык келом	наркы млн АКШ доллары	физик калык келом	наркы млн АКШ доллары	физик калык келом	наркы млн АКШ доллары	физик калык келом	наркы млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		222,0		141,8		85,2		36,4		31,5
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары		5,6		3,0		30,6		0,7		0,3
Чийки заттар		0,4		0,5		0,6		0,5		0,8
Аралык товарлары		207,9		132,5		9,9		26,0		28,9
Инвестициялык товарлар		0,9		2,7		23,8		8,7		0,1
Энергия продукциялары		7,3		3,0		20,4		0,7		1,4
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал		4,7		1,1		28,4		0,1		0,2
Суусундуктар жана тамеки		—		—		0,3		—		—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		0,3		0,9		7,9		—		—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		7,3		3,0		20,4		0,7		1,4
<i>Авиакеросин</i>		7,0		3,1		28,1		1,0		1,4
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		—		—		—		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		0,3		0,5		1,3		0,6		0,8
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		1,0		0,7		0,8		0,2		0,2
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		1,1		2,8		25,4		8,8		0,2
Ар кандай даяр буюмдар		0,8		1,9		0,4		0,4		—
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		206,5		130,8		0,5		25,7		28,6
<i>Монетардык эмес алтын</i>		5,1		3,3		2,3		0,7		0,7

Эскертүү: УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

1.22-таблица. Улуу Британияга товарлардын экспорту

олчоо бирдиси	2013		2014		2015		2016		2017	
	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм АКШ доллары	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	0,8	3,1	0,8	3,1	1,8	1,8	32,0	32,0	191,2	191,2
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	—	0,4	—	0,4	—	—	—	—	0,1	0,1
Чийки заттар	—	—	—	—	—	—	—	—	1,8	1,8
Аралык товарлары	0,2	2,4	0,2	2,4	0,2	0,2	31,6	31,6	188,3	188,3
Инвестициялык товарлар	0,2	0,1	0,2	0,1	1,5	1,5	0,4	0,4	1,1	1,1
Энергия продукциялары	0,4	0,2	0,4	0,2	—	—	—	—	—	—
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суусудуктар жана тамеки	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,1	—	0,1	—	—	—	—	—	0,1	0,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	0,4	0,2	0,4	0,2	—	—	—	—	—	—
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	—	0,1	—	0,1	—	—	—	—	0,1	0,1
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	—	0,1	—	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	3,2	3,2
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	0,1	0,1	0,1	0,1	1,7	1,7	0,4	0,4	0,9	0,9
Ар кандай даяр буюмдар	0,2	2,5	0,2	2,5	—	—	—	—	—	—
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—	—	31,3	31,3	186,8	186,8
<i>Монетардык эмес алтын</i>	—	—	—	—	—	—	0,8	0,8	4,6	4,6
<i>m</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Эскертүү: УСКнын FOB баасындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

І.23 – І.34-таблицалар: Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү

І.23-таблица. Россиядан товарлардын импорту

өлчөо бирдиси	2013		2014		2015		2016		2017	
	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	2 040,3	1 851,9	2 040,3	1 851,9	1 460,2	1 460,2	1 049,4	1 049,4	1 181,0	1 181,0
Функционалдык бөлүнүүсү*										
Керектөө товарлары	365,1	358,7	22,0	6,1	261,3	261,3	237,4	237,4	287,1	287,1
Чийки заттар	403,5	375,6	75,9	76,8	277,7	277,7	282,0	282,0	281,0	281,0
Инвестициялык товарлар	1 173,7	1 034,7			108,7	108,7	47,3	47,3	56,1	56,1
Энергия продукциялары					768,3	768,3	426,4	426,4	526,3	526,3
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тириүү мал										
Эт жана эт азыктары	0,8	1,3	1,4	2,1	162,3	131,4	122,6	122,6	150,0	150,0
Майдан жана сардан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	5,4	9,8	5,3	8,6	7,0	7,0	6,4	7,8	17,4	23,8
Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар	10,7	18,6	14,8	23,1	20,7	22,1	1,9	1,9	5,4	5,5
Кант, кант жана бал кошулуп жасалган азыктар	3,1	7,5	4,3	9,7	3,6	6,0	31,8	18,4	24,1	15,6
Какао кошулган шоколад жана башка тамак-аш азыктары	9,5	41,1	11,2	38,9	9,9	30,9	10,9	26,4	14,1	29,9
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары жана пренараттар										
Суусундуктар жана тамеки										
Унуттан жасалган сыра	36,8	40,5			36,6	16,0	8,8	8,8	13,6	13,6
Кант кошулган минерал суу жана алкогольсүз суусундуктар	12,6	10,7	11,7	8,7	40,5	34,0	31,1	31,1	21,8	21,8
Тамеки заттынан турган сигареттер	7,0	5,6	6,6	4,7	6,8	5,0	7,4	3,4	6,7	4,2
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	1,0	14,2	1,6	22,1	1,1	12,6	2,7	12,6	0,9	7,1
Ийне жалбырактануу даярктардын узатасынан кесилген жысыгачтары										
Ийне жалбырактануу майлоочу майлар жана у.с. материалдар	86,1	77,5	77,5	73,6	749,8	32,0	36,9	36,9	28,0	28,0
Автонаа бензини	346,6	74,6	442,3	73,6	73,6	25,6	461,4	34,5	23,9	5,1
Дизель отуу	840,4	571,5	618,2	457,7	714,3	353,9	717,7	180,1	585,2	205,6
Авиакеросин	585,8	443,6	509,4	368,7	403,6	213,7	344,5	130,1	493,5	204,7
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	125,6	114,9	95,5	82,7	88,3	51,9	180,8	56,2	80,0	54,3
Өсүмдүк майы жана тоң майлар	42,4	39,6	37,4	39,4	44,6	37,6	34,6	34,6	24,9	24,9
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	31,3	42,4			36,4	23,1	28,9	24,7	24,7	24,7
Медициналык жана фармацевтикалык продукциялар	149,0	132,6			99,3	99,3	91,4	91,4	91,2	91,2
Эфир майлары, жүзүчү каражаттар	29,0	23,9	25,1	26,2	26,2	27,4	22,7	19,2	18,8	18,8
Резина дөңсөөктөрү	24,6	44,8			22,5	27,4	15,9	22,7	36,0	33,2
Топталган жана калыбына келтирилген жыгач	198,9	12,8	148,5	7,1	151,7	9,2	235,8	8,4	246,2	11,2
Жыгач-булачу плита	77,1	12,0	75,4	21,7	5337,4	14,4	1068,1	7,9	531,0	12,0
Кагаз жана картон	5,0	10,5	6,6	12,0	3,1	8,1	2,9	6,6	5,9	7,8
Чоюн жана болот	11,1	11,8	13,7	13,4	11,0	11,0	10,0	10,0	13,0	12,1
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	169,1	127,1	179,1	118,4	195,2	119,3	223,6	115,8	107,1	107,1
Электрди жана электрди эмес тиричилик жабдуулары	102,7	87,2			91,2	91,2	82,0	82,0	74,4	74,4
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн караган транспорттук каражаттар	11,7	9,7			9,7	9,7	7,5	7,5	7,9	7,9
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка караган автоунаалар	1340,0	10,8	916,0	7,8	349,0	3,4	756,0	27,6	2282,0	11,9
Ар кандай даяр буюмдар	111,0	6,9	160,0	6,8	189,0	5,8	87,0	1,7	164,0	2,4
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	28,6	33,0			45,0	45,0	20,0	20,0	39,2	39,2
Эскертүү: УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде										
* Улуттук банкта иштетилип чыккан классификация боюнча										

1.24-таблица. Казакстандан товарлардын импорту

Өлчөө бирдиги	2013		2014		2015		2016		2017	
	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹		569,9		574,4		553,1		531,0		592,8
Бардыгы болуп		569,9		574,4		553,1		531,0		592,8
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары		191,6		158,9		184,6		235,1		260,1
Чийки заттар		132,5		161,3		98,4		76,7		78,6
Аралык товарлары		123,0		127,2		118,1		116,3		126,7
Инвестициялык товарлар		9,9		22,7		15,1		20,5		40,0
Энергия продукциялары		112,8		104,2		136,9		82,4		87,4
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		173,8		158,5		133,8		141,1		165,2
Кант, патока жана бал		6,4		—		0,4		0,2		3,5
Кант, кант жана бал коюлуп жасалган азыктар		2,1		3,7		2,5		4,3		6,8
Тартылабаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана узут		342,9		449,8		340,0		63,1		314,9
Бүздөй жана узут уу		135,1		52,8		56,3		19,3		84,7
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар		1,9		1,9		2,0		7,4		2,7
Суусуңдуктар жана тамеки		75,0		77,2		48,3		28,4		53,3
Кант кошулган минерал суу жана алкогольсүз суусуңдуктар		38,4		23,9		28,2		15,8		7,0
Тамеки заттыан түргөн сигареттер		3,8		4,3		2,6		28,9		1,7
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		37,4		27,1		22,7		18,1		24,3
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		112,8		104,2		136,9		84,4		88,3
Автоунаа бензини		—		—		2,6		1,5		1,7
Дизель отуну		1,6		—		26,0		14,5		2,3
Мазут		5,5		8,1		138,7		46,9		223,0
Агломерирленбеген көмүр		1 270,4		1 274,6		1 387,9		41,0		793,4
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		11,0		10,5		9,3		6,8		13,4
Өсүмдүк майы жана тоң-майлар		7,3		10,4		8,0		7,6		6,6
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		52,3		68,8		59,9		69,9		59,4
Эфир майлары, резиноиддер жана парфюмердик заттар		1,8		1,3		6,9		15,8		16,9
Медицименттер (ветеринардык медицинаменттерди кошо алганда)		0,2		0,1		0,4		7,7		0,4
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар		4,6		6,9		4,4		5,8		9,6
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары										
Чоюн жана болот		67,3		53,7		81,8		44,4		41,0
Кагаз жана картон жана алардан жасалган буюмдар		4,8		4,0		9,4		17,8		25,5
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		11,4		6,4		26,0		83,6		51,5
Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар		—		—		622,0		10,4		714,0
Ар кандай даяр буюмдар		4,6		22,3		19,9		11,9		17,1
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		20,2		25,6		18,2		0,4		0,2

УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде
¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап илктөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.25-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту

	2013			2014			2015			2016			2017		
	өлчөө бирдиги	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары		
Бардыгы болуп		96,9	106,5	106,5	56,2	67,2	163,6								
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>															
Керектөө товарлары		25,9	26,5	26,5	15,5	30,4	87,5								
Чийки заттар		2,1	2,3	2,3	0,6	0,7	2,1								
Аралык товарлары		49,2	73,4	73,4	36,9	33,7	62,9								
Инвестициялык товарлар		2,4	0,7	0,7	3,1	2,3	3,7								
Энергия продукциялары		17,2	3,6	3,6	—	0,2	7,5								
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>															
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		11,3	9,9	9,9	1,3	7,3	33,9								
Жаңы үзүлгөн, муздатылган же консервацияланган жашылчалар	миң т	0,6	0,2	0,2	0,4	1,2	6,9								
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	миң т	6,3	3,2	3,2	0,1	4,3	22,1								
Суусундуктар жана тамеки		2,1	3,4	3,4	2,1	1,1	3,1								
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		0,7	0,9	0,9	0,9	1,7	2,7								
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		17,2	3,6	3,6	—	0,2	7,5								
<i>Жаратылыш газы</i>	млн куб.м	59,3	12,2	3,5	—	—	4,4								
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		—	—	—	—	—	—								
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		31,2	51,2	51,2	24,4	19,5	36,5								
<i>Жер семирткичтер</i>	миң т	0,1	39,6	17,1	17,1	47,1	21,5								
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		22,3	27,4	27,4	18,6	23,3	41,8								
<i>Трикотаж же созулган кездемелер</i>		—	0,3	1,9	0,6	1,5	5,2								
<i>Полго төшөмөлөр</i>	млн кв.м	0,1	0,4	1,7	0,9	2,1	10,5								
<i>Жез</i>	т	849,6	5,0	394,9	2,4	601,1	3,8								
<i>Алюминий</i>	т	923,2	4,2	609,7	1,9	955,9	2,4								
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		4,8	2,6	2,6	3,4	4,8	10,5								
Ар кандай даяр буюмдар		7,3	7,6	7,6	5,5	9,4	27,6								
<i>Бут кийим</i>		3,7	3,0	2,7	—	—	4,9								
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—	—	—	—	—	—								

УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

І.26-таблица. Украинадан товарлардын импорту

	2013			2014			2015			2016			2017		
	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн АКШ	доллары
Бардыгы болуп		158,1		115,0		89,4		39,9		38,9					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>															
Керектөө товарлары		108,8		82,1		70,6		29,4		27,0					
Чийки заттар		0,1		0,1		2,3		0,4		0,2					
Аралык товарлары		35,9		17,2		9,7		6,1		4,8					
Инвестициялык товарлар		13,1		15,6		6,7		4,0		6,9					
Энергия продукциялары		0,2		—		—		—		—					
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>															
Тамак-аш азыктары жана тируу мал		79,1		53,8		55,1		18,4		17,9					
<i>Дан азыктарынан, ундан же крахмалдан жасалган азыктар</i>	миң т	8,8		12,9		6,8		4,3		2,1				1,9	2,8
<i>Кант, патока жана бал</i>	миң т	25,4		0,1		44,2		23,9		6,4				3,3	1,4
<i>Кант коюлуп жасалган кондитердик азыктар</i>	миң т	4,2		8,4		3,3		6,3		3,5				5,0	4,7
<i>Какао кошулган шоколад жана башка тамак-аш азыктары</i>	миң т	6,6		19,4		5,4		14,9		4,3				8,7	3,9
Суусундуктар жана тамеки		6,5		6,4		2,6		—		0,6				—	0,2
<i>Кант коюлган минерал суу жана алкогольсүз суусундуктар</i>	млн л	8,0		6,1		7,6		5,9		4,4				2,5	0,2
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		1,0		0,1		0,1		—		—				—	—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		0,2		—		—		—		—				—	—
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		5,8		3,3		2,2		2,2		2,2				0,4	0,2
<i>Өсүмдүк майы жана тоң майлар</i>	миң т	3,4		4,7		2,7		3,0		2,2				0,4	0,2
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		8,4		8,0		5,2		8,0		5,2				5,6	6,4
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)</i>	миң т	0,3		3,4		0,3		4,1		0,3				4,3	5,2
<i>Эфир майлары, жуугуч каражаттар</i>	миң т	1,0		3,2		1,0		3,1		0,9				0,8	0,5
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		33,8		19,0		12,3		19,0		12,3				8,3	4,3
<i>Кагаз жана картон</i>	миң т	1,8		7,3		1,3		7,3		1,3				1,1	1,4
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		14,7		17,1		7,6		17,1		7,6				4,1	8,0
<i>Электр аккумуляторлору</i>	миң даана	70,7		1,4		0,8		1,4		22,7				14,4	1,4
Ар кандай даяр буюмдар		8,7		7,4		4,2		7,4		4,2				2,5	1,9
<i>Жыгач эмеректер</i>	миң даана	26,8		3,4		1,9		3,4		1,9				0,4	0,5
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—				—	—

УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

І.27-таблица. Беларусьиан товарлардын импорту

	2013			2014			2015			2016			2017		
	өлчөө бирдиги	физик калык көлөм АКШ доллары	млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	млн АКШ доллары	физик калык көлөм АКШ доллары	млн АКШ доллары
Бардыгы болуп кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен¹		116,7	91,4	116,7	91,4	51,4	44,7	51,4	44,7	44,7	44,7	83,2	83,2		
Бардыгы болуп															
Функционалдык бөлүшүү*															
Керектөө товарлары		32,8	25,1	32,8	25,1	15,8	10,4	15,8	10,4	10,4	10,4	61,6	61,6		
Чийки заттар		2,9	1,2	2,9	1,2	0,5	0,8	0,5	0,8	0,8	0,8	0,4	0,4		
Аралык товарлары		35,0	32,6	35,0	32,6	16,0	13,3	16,0	13,3	13,3	13,3	17,4	17,4		
Инвестициялык товарлар		45,8	32,5	45,8	32,5	19,1	19,8	19,1	19,8	19,8	19,8	3,2	3,2		
Энергия продукциялары		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	0,3	0,3	0,3	0,7	0,7		
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча															
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		23,3	14,9	23,3	14,9	7,9	4,0	7,9	4,0	4,0	4,0	51,6	51,6		
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	миң т	0,1	—	0,1	—	0,1	0,5	0,1	1,0	0,5	0,5	17,6	17,6		
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар	миң т	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17,8	17,8		
Сыр жана быштак	миң т	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,1	8,1		
Ак кант, рафинирленген кант жана сахароза	миң т	29,3	20,1	29,3	20,1	11,4	6,3	11,4	6,3	6,3	6,3	5,6	5,6		
Суусундуктар жана тамеки		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,5	0,5		
Огулдан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		2,3	2,7	2,3	2,7	1,4	0,1	1,4	0,1	0,1	0,1	0,7	0,7		
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	0,3	0,3	0,3	0,7	0,7		
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		0,1	0,2	0,1	0,2	—	0,4	—	0,4	0,4	0,4	—	—		
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		3,0	3,5	3,0	3,5	2,6	1,5	2,6	1,5	1,5	1,5	5,0	5,0		
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	t	197,5	1,9	197,5	1,9	51,8	18,2	51,8	18,2	18,2	18,2	296,5	296,5		
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		31,4	23,6	31,4	23,6	13,0	10,3	13,0	10,3	10,3	10,3	17,3	17,3		
Резина дөңгөлөктөрү	миң даана	90,8	20,1	90,8	20,1	17,5	3,4	17,5	3,4	3,4	3,4	10,4	10,4		
Тапталган жана калыбына келтирилген жыгач	миң куб.м	7,5	2,9	7,5	2,9	8,6	2,5	8,6	2,5	2,5	2,5	4,3	4,3		
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		52,6	43,4	52,6	43,4	24,2	25,1	24,2	24,2	24,2	25,1	5,0	5,0		
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган аутоматтар	даана	41,0	17,9	41,0	17,9	28,0	15,4	28,0	15,4	15,4	15,4	0,5	0,5		
Ар кандай даяр буюмдар		3,9	3,1	3,9	3,1	2,2	2,0	2,2	2,0	2,0	2,0	2,6	2,6		
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

¹ УСК тарабынан жеке адамдардын ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соодалашуулары боюнча жүргүзүлгөн тандап иликтөөнүн натыйжаларын (2015-жылдын 3-чейрегинен берки) эске алуу менен.

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

І.28-таблица. Кыгайдан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2013		2014		2015		2016		2017	
	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		1 452,8		1 200,2		1 049,5		1 468,4		1 500,1
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары		503,8		443,9		377,3		644,6		651,6
Чыйки заттар		4,3		4,2		3,8		2,3		1,9
Аралык товарлары		559,6		481,6		415,0		551,0		629,3
Инвестициялык товарлар		384,4		270,0		253,1		269,4		216,7
Энергия продукциялары		0,7		0,5		0,4		1,2		0,6
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		56,4		73,6		59,7		42,1		18,4
Эт жана эт азыктары	миң т	20,7		30,6		33,2		11,9		0,1
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаны жыйналган жана кургатылган	миң т	14,6		14,6		19,8		38,4		8,1
Сууучуңдуктар жана тамеки		0,4		0,4		0,4		1,2		1,1
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чыйки заттар		3,8		4,8		4,9		3,1		4,4
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		0,7		0,5		0,4		1,1		0,6
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		0,8		0,7		0,2		—		—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		120,8		106,5		84,7		75,6		79,2
<u>Органикалык эмес химиялык заттар</u>										
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	миң т	1,6		1,5		1,3		1,2		3,5
Эфир майлары, жуууч каражаттар	миң т	4,5		2,7		2,5		1,3		3,7
Баштапкы формадагы пластмассалар	миң т	19,2		19,0		19,1		23,0		24,4
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	миң т	17,4		16,1		8,8		7,6		11,3
Инсекциддер, родентициддер, фунгициддер, гербициддер	миң т	0,9		1,3		0,8		1,5		8,4
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		470,5		400,6		340,7		396,3		542,8
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	млн кв.м	165,2		146,6		285,9		704,2		730,0
Сырдалган керамика плиткалары	млрд кв.м	2,5		3,3		1,6		0,2		1,7
Чоюн жана болот	миң т	86,9		104,4		74,8		64,3		46,3
Чондон же болоттон жасалган, башка категорияларда камтылбаган конструкциялар	миң т	50,6		18,2		8,8		9,7		11,4
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	миң т	2,3		4,2		2,0		2,1		5,4
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		444,6		342,6		305,6		390,7		314,9
Жарандык курулуш үчүн машиналар жана жабдуулар		39,4		50,6		57,0		26,7		22,7
Машиналарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	миң даана	382,3		261,2		258,7		10,1		156,4
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары		1,8		1,7		2,6		1,2		48,1
Трансформаторлор, электрдик	миң даана	0,5		7,8		4,8		10,7		8,9
Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автомобильдер	даана	910,0		875,0		334,0		198,0		283,0
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар		35,3		18,3		19,8		16,0		6,8
Ар кандай даяр буюмдар		354,8		270,5		252,9		558,1		538,7
Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар		189,1		146,5		95,2		182,3		146,0
Бут кийим		52,6		34,2		78,6		243,0		273,1
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—

УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.29-Таблица. АКШдан товарлардын импорту

	2013		2014		2015		2016		2017	
	физик-калым көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик-калым көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик-калым көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик-калым көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик-калым көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		222,9		234,6		122,1		153,6		155,3
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары		89,6		93,6		31,1		7,1		22,3
Чийки заттар		0,3		0,2		0,3		0,2		0,4
Аралык товарлары		33,9		40,5		34,2		36,7		52,2
Инвестициялык товарлар		98,6		99,3		55,8		108,7		79,4
Энергия продукциялары		0,5		0,9		0,8		1,0		1,1
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		46,9		34,1		13,5		1,8		2,7
<i>Эт жана эт азыктары</i>	<i>миң т</i>	33,4		23,6		8,9		—		0,4
Суусулдуктар жана тамеки		1,1		2,0		1,2		0,8		0,8
Огулдан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		0,9		1,0		0,3		0,2		0,3
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		0,5		0,9		0,8		1,0		1,1
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		0,2		0,3		0,1		—		0,1
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		16,7		16,3		7,3		3,8		17,7
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошпо алганда)</i>	<i>т</i>	21,1		9,0		13,4		12,7		14,0
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		7,8		7,2		4,5		4,2		9,3
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		141,2		165,1		83,9		138,2		116,5
<i>Жарандык курулуш үчүн машиналар жана жабдуулар</i>		10,7		13,5		6,1		19,5		20,7
<i>Жеңил автоунаалар жана адамдарды ташуу үчүн караган транспорттук каражаттар</i>	<i>ооана</i>	115,0		434,0		157,0		34,0		7,0
<i>Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар</i>		9,6		11,5		10,8		13,4		22,6
<i>Учуучу аппараттар жана аларга тиешелүү жабдуулар</i>		22,4		45,7		32,0		75,0		30,5
<i>Ар кандай даяр буюмдар</i>		7,6		7,8		10,5		3,8		7,0
<i>Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар</i>		1,6		0,8		0,1		0,1		0,4
<i>Башка категорияларда камтылбаган илимий жана контролдук аспаптар жана аппараттар</i>		2,5		3,9		3,7		2,0		4,0
<i>Басып чыгаруучу материалдар</i>	<i>т</i>	3,0		19,3		4,2		4,7		4,2
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—

УСКнын СИФ басындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкка иштелип чыккан классификация боюнча

I.30-таблица. Германиядан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2013			2014			2015			2016			2017		
	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	
Бардыгы болуп	232,9		234,0		89,3		62,4		67,5						
<u>Функционаллык бөлүштүрүү*</u>															
Керектөө товарлары	85,9		78,3		20,1		16,9		23,2						
Чийки заттар	1,6		1,3		0,8		0,7		1,4						
Аралык товарлары	28,4		33,7		23,4		12,8		15,4						
Инвестициялык товарлар	113,4		117,5		41,4		30,0		25,3						
Энергия продукциялары	3,7		3,2		3,5		2,0		2,3						
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>															
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	4,0		3,2		2,2		1,9		3,3						
Суусулдуктар жана тамеки	0,4		0,5		0,5		0,7		0,6						
Огулдан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	1,0		0,8		0,9		1,1		1,3						
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с.материалдар	3,7		3,2		3,5		2,0		2,3						
<i>Майлоочу мунай майлары</i>	1,3		1,1		1,3		0,8		2,2						
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—		—		—		—		0,1						
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	29,9		32,2		18,7		15,0		14,5						
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)</i>	342,8		314,8		115,3		232,3		10,3						
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары															
<i>Кагаз жана картон</i>	13,0		14,0		9,0		4,1		4,5						
<i>Резина дөңгөлөктөрү</i>	268,1		273,8		318,7		218,4		152,7						
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	312,7		258,9		151,3		9,2		43,7						
<i>Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка караган автоунаалар</i>	170,2		172,1		48,5		33,0		27,0						
<i>Жарым трейлер үчүн жана атайы багытка караган автоунаалар</i>	113,0		1,0		1 031,0		0,2		0,9						
<i>Жарым машиналары, аппараттар жана аспаптар, алардын тетиктери</i>	370,0		8,3		57,0		13,0		2,0						
<i>Электр машиналары, аппараттар жана аспаптар, алардын тетиктери</i>	5,7		1,9		3,1		2,2		2,5						
<i>Чиркегичтер жана жарым чиркегичтер; башка транспорт каражаттары</i>	6,7		14,9		6,5		0,8		1,1						
Ар кандай даяр буюмдар	10,7		8,1		6,0		4,6		14,0						
<i>Башка категорияларда камтылбаган илимий жана контролдук аспаптар жана аппараттар</i>	3,9		4,8		3,7		2,9		3,9						
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—		—		—		—		—						

УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.31-Таблица. Түркиядан товарлардын импорту

	өлчөө бирдиги	2013		2014		2015		2016		2017	
		физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физик калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		211,1	226,2	166,3	191,1	224,9					
Функционалдык бөлүшүү*											
Керектөө товарлары		113,7	116,5	100,1	115,1	146,1					
Чийки заттар		1,6	2,0	0,3	1,2	0,6					
Аралык товарлары		68,4	73,8	45,4	50,9	50,1					
Инвестициялык товарлар		26,8	32,3	19,6	23,2	27,4					
Энергия продукциялары		0,6	1,5	0,9	0,6	0,7					
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча											
Тамак-аш азыктары жана тиүү мал		13,4	14,7	7,9	6,9	6,5					
<i>Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар</i>	миң т	1,9	1,3	0,9	0,3	1,1					
<i>Кант, кант жана бал кошулуп жасалган азыктар</i>	миң т	1,6	1,9	0,8	1,4	1,4					
<i>Жашылча-жемиштер</i>	миң т	1,4	1,7	1,4	2,7	1,9					
Суусундуктар жана тамеки		0,1	0,1	0,1	—	0,1					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		0,2	0,2	0,6	0,8	0,2					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		0,6	1,5	0,9	0,6	0,7					
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		0,6	—	—	0,1	—					
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		35,4	42,5	29,3	21,8	26,3					
<i>Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат</i>	миң т	2,2	4,1	1,9	3,1	2,7					
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)</i>	т	199,6	5,9	258,0	266,2	321,8					
<i>Баштапкы эмес формадагы пластмассалар</i>	миң т	7,0	17,8	3,4	7,7	1,9					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		46,7	52,5	37,8	44,5	41,2					
<i>Башка категорияларда камтылбаган металлдан жасалган буюмдар</i>		10,6	12,5	5,6	6,1	5,9					
<i>Полго төшөмдөр</i>	млн кв.м	5,1	8,6	1,2	0,8	1,9					
<i>Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер</i>	млн кв.м	7,4	5,3	3,7	3,1	1,9					
<i>Кагаз жана картон жана алардан жасалган буюмдар</i>		7,8	11,0	8,7	8,0	9,7					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		52,1	52,1	27,9	29,9	40,4					
<i>Өнөр жайдын конкреттүү тармагына багытталган унаалар жана жабдуулар</i>		6,9	13,7	7,4	10,3	11,3					
<i>Электр машиналары, аппараттар жана аспаптар, алардын тетиктери</i>		25,5	21,5	7,5	6,4	13,5					
Ар кандай даяр буюмдар		62,0	62,6	61,7	86,5	109,6					
<i>Үй эмеректери жана алардын тетиктери</i>		4,4	4,5	4,1	3,0	3,4					
<i>Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар</i>		33,6	33,4	36,5	64,0	80,3					
<i>Бут кийим</i>		7,9	7,4	8,6	10,1	16,8					
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—	—	—	—	—					

УСКнын СИФ басындагы маалыматтарынын негизинде
* Улуттук банкта иштетип чыккан классификация боюнча

I.32-таблица. Япониядан товарлардын импорту

	2013		2014		2015		2016		2017	
	өлчөө бирдиги	физик калык млн АКШ доллары	физик калык млн АКШ доллары	физик калык млн АКШ доллары	физик калык млн АКШ доллары	физик калык млн АКШ доллары	физик калык млн АКШ доллары	физик калык млн АКШ доллары	физик калык млн АКШ доллары	физик калык млн АКШ доллары
Бардыгы болуп		245,0	361,8	59,2	18,6	34,5				
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары		199,0	292,5	16,7	3,3	4,4				
Чийки заттар		—	—	—	—	—				
Аралык товарлары		17,1	24,9	17,1	10,7	16,8				
Инвестициялык товарлар		28,7	43,6	24,0	4,5	13,0				
Энергия продукциялары		0,2	0,8	1,5	0,1	0,3				
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		—	0,1	—	—	—				
Суусундуктар жана тамеки		0,1	—	—	—	—				
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		—	—	—	—	—				
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар		0,2	0,8	1,5	0,1	0,3				
Мал жана өсүмдүк майлары, мом		—	—	—	—	—				
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар		0,5	0,7	0,8	0,6	2,7				
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары		11,2	16,9	6,3	6,6	7,4				
<i>Резина дөңгөлөктөрү</i>		142,2	334,8	200,8	38,0	6,3				
Унаалар жана транспорттук жабдуулар		231,7	342,4	49,9	10,4	22,9				
<i>Жеңил автомаалар жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттар</i>		467,0	894,0	675,0	67,0	1,7				
Ар кандай даяр буюмдар		1,4	0,9	0,7	0,9	1,3				
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар		—	—	—	—	—				

УСКнын СИФ баасындагы маалыматтарынын негизинде

* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

1.33-таблица. Корея Республикасынан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2013		2014		2015		2016		2017	
	физик кылым көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик кылым көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик кылым көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик кылым көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары	физик кылым көлөм АКШ доллары	наркы млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	104,6	129,9	54,0	26,0	46,4					
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары	31,6	37,5	13,0	8,5	14,9					
Чийки заттар	—	—	—	—	0,1					
Аралык товарлары	34,9	32,8	16,4	11,5	20,7					
Инвестициялык товарлар	37,1	58,4	23,3	4,9	9,3					
Энергия продукциялары	1,0	1,2	1,4	1,1	1,3					
ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал	1,5	1,4	1,0	0,5	0,8					
Суусундуктар жана тамеки	4,0	3,2	4,8	3,0	3,1					
<i>Тамеки затынан турган сигареттер</i>	3,7	185,7	4,2	0,2	0,2					
Огундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	1,0	1,2	1,4	1,1	1,3					
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	26,0	24,5	11,2	5,2	3,0					
<i>Баштапкы формадагы пластмассалар</i>	14,9	13,4	8,6	2,1	0,9					
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	6,4	6,6	5,3	4,4	7,2					
<i>Резина дөңгөлөктөрү</i>	66,3	30,7	25,3	25,6	0,8					
<i>Чоюндан же болоттон жасалган, башка катэгорияларда камтылбаган конструкциялар</i>	113,1	0,2	265,1	0,4	0,1					
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	63,6	90,8	28,3	9,8	22,9					
<i>Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр</i>	229,0	6,7	168,0	5,0	79,0					
<i>Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган аутомналар</i>	3,7	15,1	0,3	2,8	2,0					
Ар кандай даяр буюмдар	2,1	2,1	1,9	1,6	7,7					
<i>Кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар</i>	0,2	0,1	0,4	0,5	0,9					
ЭССКнын башка катэгорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

УСКнын СИФ басындагы маалыматтарынын негизинде

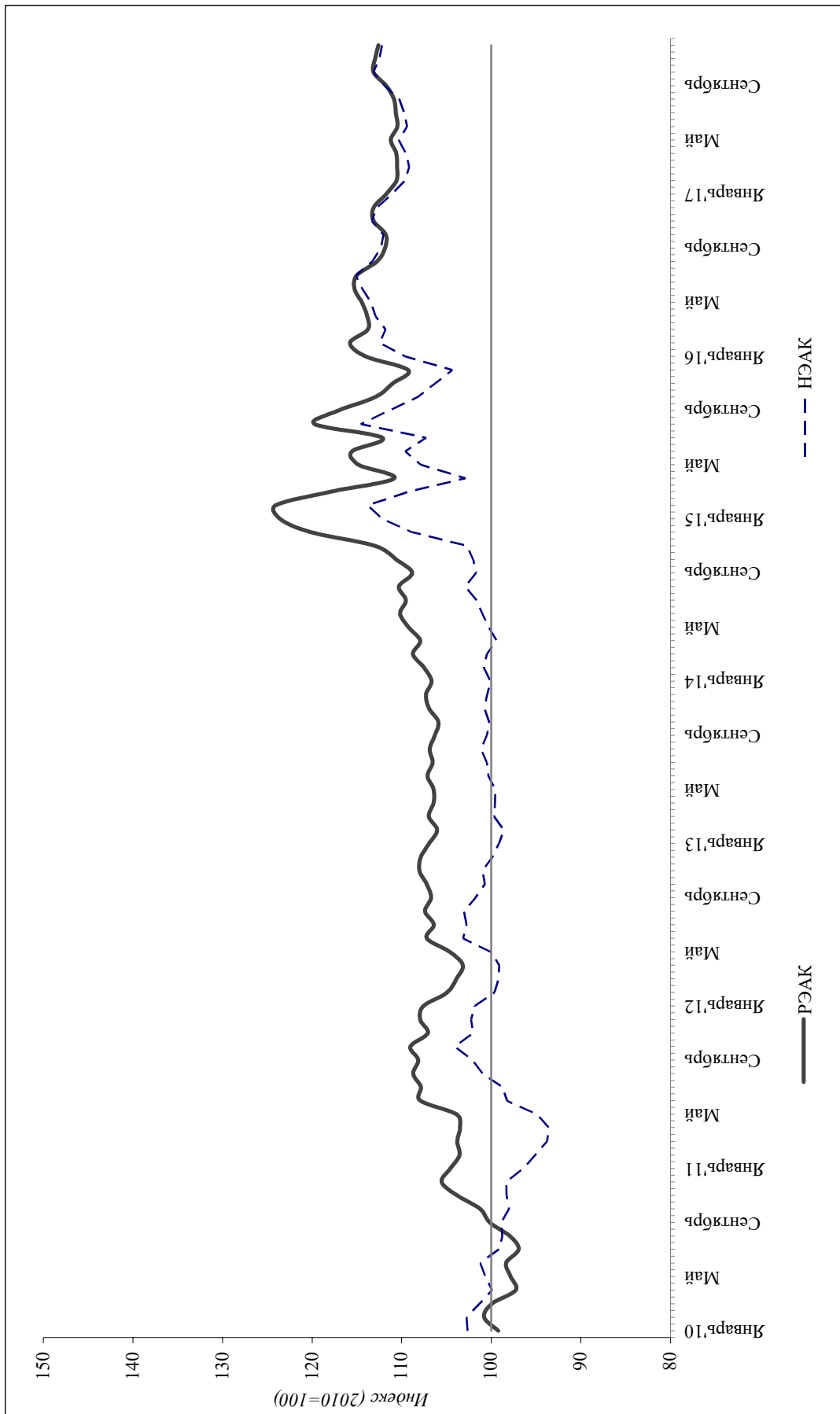
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.34-таблица. Нидерланддан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2013		2014		2015		2016		2017	
	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн АКШ доллары
Бардыгы болуп	57,0	37,1	20,8	11,4	10,9	10,9	11,4	10,9	11,4	10,9
<u>Функционалдык бөлүшүү*</u>										
Керектөө товарлары	10,5	10,1	4,1	5,2	4,2	4,2	5,2	4,2	5,2	4,2
Чийки заттар	0,2	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—
Аралык товарлары	17,3	1,9	1,5	1,9	1,2	1,2	1,9	1,2	1,9	1,2
Инвестициялык товарлар	28,4	24,2	14,6	3,9	5,1	5,1	3,9	5,1	3,9	5,1
Энергия продукциялары	0,6	0,5	0,6	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3
<u>ЭССКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана түрүү мал	3,1	3,1	0,4	2,3	0,2	0,2	2,3	0,2	2,3	0,2
Суусундуктар жана тамеки	0,5	0,3	—	0,1	—	—	0,1	—	0,1	—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,6	0,6	0,5	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.с. материалдар	0,6	0,5	0,6	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3
Мал жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Башка категорияларда камтылбаган химиялык заттар жана у.с. продукциялар	4,9	4,8	3,3	2,2	3,9	3,9	2,2	—	2,2	3,9
<i>Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошпо алганда)</i>	67,2	3,9	31,1	23,6	3,3	3,3	23,6	1,7	33,9	3,3
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	2,6	0,6	0,7	0,9	0,1	0,1	0,9	0,9	0,9	0,1
Унаалар жана транспорттук жабдуулар	43,5	26,2	14,9	4,4	5,0	5,0	4,4	4,4	4,4	5,0
<i>Жарым трейлер үчүн жол унаалары (тарттыргычтар)</i>	565,0	19,7	185,0	46,0	2,1	2,1	46,0	1,1	69,0	2,1
Ар кандай даяр буюмдар	1,2	1,1	0,4	0,8	1,3	1,3	0,8	0,8	0,8	1,3
ЭССКнын башка категорияларында камтылбаган товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

УСКнын СИФ басындагы маалыматтарынын негизинде
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.1-график. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери

1.35-таблица. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери: жалпы, ЕАЭБ өлкөлөрү жана ЕАЭБден тышкары өлкөлөр боюнча
(базалык мезгил - 2010)

	РЭАК	НЭАК	РЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)	НЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)	РЭАК (ЕАЭБден тышкары өлкөлөр)	НЭАК (ЕАЭБден тышкары өлкөлөр)	Сомдун алмашуу курсу (1 сом үчүн АКШ долл.)
Январь'10	99,2	102,7	99,4	102,5	98,9	102,9	0,0226
Февраль	100,8	102,8	101,2	102,7	100,2	102,8	0,0224
Март	100,0	101,3	99,4	100,5	100,8	102,5	0,0223
Апрель	97,3	99,9	96,2	98,7	98,8	101,6	0,0221
Май	97,8	100,7	97,3	100,1	98,7	101,5	0,0218
Июнь	98,3	101,2	98,1	101,1	98,7	101,3	0,0217
Июль	96,9	99,1	96,8	99,1	97,1	99,1	0,0214
Август	97,9	98,8	97,7	98,5	98,3	99,1	0,0215
Сентябрь	100,2	98,9	100,5	99,3	99,7	98,3	0,0214
Октябрь	101,3	98,0	101,9	98,8	100,4	97,0	0,0214
Ноябрь	103,8	98,3	104,8	99,5	102,4	96,7	0,0214
Декабрь	105,5	98,3	105,9	99,2	105,0	97,2	0,0213
Январь'11	104,6	96,4	103,5	96,5	105,9	96,3	0,0211
Февраль	103,6	95,1	101,7	94,4	106,0	96,0	0,0211
Март	103,8	93,7	101,0	92,3	107,6	95,7	0,0211
Апрель	103,5	93,5	100,5	91,9	107,5	95,7	0,0212
Май	103,9	94,9	100,6	93,1	108,3	97,1	0,0216
Июнь	107,9	98,2	105,1	97,2	111,7	99,6	0,0221
Июль	107,9	98,7	104,8	97,6	111,9	100,3	0,0222
Август	108,7	101,0	106,7	100,8	111,4	101,2	0,0224
Сентябрь	108,1	102,1	107,6	103,4	108,9	100,5	0,0222
Октябрь	109,0	104,1	110,1	107,1	107,7	100,2	0,0221
Ноябрь	107,1	102,0	107,8	105,0	106,2	98,3	0,0217
Декабрь	107,9	102,3	109,0	105,7	106,5	97,9	0,0214
Январь'12	107,6	101,8	108,7	105,2	106,0	97,6	0,0214
Февраль	104,9	99,7	104,8	101,8	105,1	97,0	0,0214
Март	103,9	99,2	102,9	100,5	105,3	97,5	0,0214
Апрель	103,2	99,1	102,0	100,4	104,7	97,4	0,0214
Май	104,6	100,0	104,1	102,4	105,3	97,1	0,0213
Июнь	107,2	103,2	108,3	107,8	105,8	97,4	0,0212
Июль	106,4	102,8	106,7	107,2	106,0	97,4	0,0212
Август	107,4	103,1	107,5	107,2	107,3	98,1	0,0214
Сентябрь	106,7	101,8	106,3	105,5	107,2	97,3	0,0213
Октябрь	107,2	100,7	106,4	104,3	108,2	96,4	0,0212
Ноябрь	108,0	101,0	107,5	105,0	108,8	96,2	0,0212
Декабрь	107,9	99,9	106,5	103,0	109,7	96,0	0,0211
Январь'13	106,9	99,1	104,8	101,7	109,7	96,0	0,0210
Февраль	106,0	98,6	103,7	100,8	109,1	95,9	0,0209
Март	107,0	99,7	104,8	102,3	109,9	96,5	0,0209
Апрель	106,4	99,6	104,6	102,7	108,8	95,8	0,0208
Май	106,4	99,5	104,3	102,7	109,3	95,7	0,0207
Июнь	107,1	100,3	105,9	104,6	108,7	95,3	0,0206
Июль	106,5	100,5	105,4	105,1	108,0	95,0	0,0205
Август	106,9	101,1	106,2	106,2	107,7	95,3	0,0205
Сентябрь	106,3	100,5	105,4	105,1	107,5	95,2	0,0204
Октябрь	105,9	100,2	104,5	104,4	107,7	95,4	0,0206
Ноябрь	106,9	100,8	105,6	105,4	108,6	95,5	0,0205
Декабрь	107,3	100,5	106,1	105,4	108,8	94,9	0,0203

1.35-таблица. (уландысы)

	РЭАК	НЭАК	РЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)	НЭАК (ЕАЭБ өлкөлөрү)	РЭАК (ЕАЭБден тышкары өлкөлөр)	НЭАК (ЕАЭБден тышкары өлкөлөр)	Сомдун алмашуу курсу (1 сом үчүн АКШ долл.)
Январь'14	106,6	100,1	105,7	105,0	107,9	94,5	0,0201
Февраль	107,5	100,8	109,1	108,6	105,7	92,3	0,0195
Март	108,8	100,5	113,5	111,7	103,4	88,5	0,0184
Апрель	107,9	99,4	110,5	108,6	105,1	89,5	0,0184
Май	109,2	100,3	109,5	107,6	109,0	92,4	0,0189
Июнь	110,2	101,0	109,5	107,6	111,1	93,8	0,0192
Июль	109,5	101,6	108,9	108,4	110,4	94,3	0,0193
Август	110,3	102,9	110,8	110,9	109,8	94,3	0,0192
Сентябрь	108,8	101,7	110,3	110,6	107,2	92,2	0,0186
Октябрь	110,6	102,0	113,9	113,0	107,0	90,6	0,0182
Ноябрь	113,0	102,7	119,7	117,6	105,7	87,8	0,0174
Декабрь	120,2	108,8	132,2	130,5	107,7	88,3	0,0172
Январь'15	123,6	112,2	139,4	139,5	107,6	87,3	0,0168
Февраль	124,1	113,8	140,5	142,3	107,6	88,0	0,0165
Март	117,9	109,2	129,5	132,4	105,8	87,4	0,0161
Апрель	110,8	102,9	117,6	120,1	103,5	86,1	0,0158
Май	114,8	107,9	120,4	124,4	108,7	91,5	0,0169
Июнь	115,6	109,6	123,6	128,8	106,9	90,9	0,0167
Июль	112,2	107,3	120,8	127,0	102,7	87,9	0,0161
Август	119,7	114,6	135,6	142,5	103,2	88,3	0,0159
Сентябрь	117,1	111,4	137,0	143,4	97,1	82,6	0,0148
Октябрь	112,9	108,2	130,6	138,9	95,2	80,7	0,0145
Ноябрь	111,0	106,2	130,1	139,3	92,4	77,8	0,0139
Декабрь	109,3	104,3	130,7	139,9	88,9	74,5	0,0132
Январь'16	114,0	109,6	141,0	152,5	89,4	75,2	0,0132
Февраль	115,8	112,5	145,1	158,4	89,3	76,0	0,0134
Март	113,8	111,8	138,6	153,4	90,8	78,0	0,0138
Апрель	113,9	113,0	136,1	152,3	93,2	80,8	0,0144
Май	114,5	113,5	135,4	151,9	94,9	82,0	0,0146
Июнь	115,3	114,4	136,5	153,7	95,7	82,6	0,0147
Июль	115,0	115,1	135,6	154,2	96,1	83,7	0,0148
Август	112,8	113,3	133,5	152,4	93,9	82,1	0,0146
Сентябрь	111,9	112,3	131,8	150,5	93,8	82,0	0,0145
Октябрь	111,8	112,1	129,4	147,7	95,6	83,4	0,0146
Ноябрь	113,1	113,3	130,7	149,3	97,1	84,5	0,0145
Декабрь	113,1	112,7	127,9	145,5	99,4	86,1	0,0144
Январь'17	111,7	111,1	124,4	141,0	100,0	86,6	0,0144
Февраль	110,6	109,6	121,8	137,9	100,0	86,3	0,0144
Март	110,5	109,2	121,0	136,5	100,7	86,5	0,0145
Апрель	110,6	109,5	119,6	135,4	102,2	88,0	0,0147
Май	111,2	110,3	120,9	137,1	102,2	88,2	0,0148
Июнь	110,5	109,4	120,6	137,0	101,1	86,9	0,0146
Июль	110,6	109,7	122,9	139,8	99,5	85,7	0,0145
Август	110,8	110,3	124,6	141,9	98,4	85,4	0,0145
Сентябрь	111,7	111,9	123,2	140,9	101,3	88,7	0,0146
Октябрь	113,2	113,1	123,3	141,0	104,0	90,9	0,0146
Ноябрь	113,0	112,5	123,0	140,1	103,9	90,5	0,0144
Декабрь	112,6	112,2	122,7	139,4	103,5	90,4	0,0144

I.36-таблица. Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү*
(млн АКШ долларында)

	2013	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп	626,1	348,0	1 141,7	615,9	93,8
ЕАЭБден тышкары өлкөлөр	559,1	199,6	629,2	336,3	95,8
Австралия	3,2	-3,3	1,1	3,8	1,6
Афганистан	0,3	0,5	0,3	0,7	1,1
Улуу Британия	80,6	53,2	9,7	0,2	-25,2
Виргин аралдары	1,3	-13,2	-3,3	0,1	-0,2
Германия	—	-0,5	5,0	-0,4	3,2
Канада	4,8	120,7	130,1	103,1	114,6
Кипр	25,5	14,2	26,3	12,5	1,0
Кытай	377,6	46,1	360,9	174,9	39,3
Кувейт фонду	-0,7	-0,5	-2,0	-1,5	—
Кайман аралдары	0,4	0,8	—	—	0,1
Латвия	6,5	1,7	0,6	—	—
Литва	0,2	0,1	-0,1	-0,1	—
Люксембург	5,1	0,4	—	0,7	-2,9
Нидерланд	9,5	6,5	13,2	9,4	12,3
БАЭ	2,3	0,5	-1,0	1,6	0,1
Пакистан	5,7	3,7	1,7	2,2	1,9
Сейшел аралдары	2,0	0,9	-0,7	-2,6	-67,0
АКШ	2,4	5,7	9,0	2,2	-0,5
Түркия	-1,3	11,0	72,2	25,6	10,5
Швейцария	11,1	-42,0	4,6	2,7	5,2
Башка өлкөлөр	22,7	-6,9	1,4	1,1	0,7
ЕАЭБ өлкөлөрү	67,0	148,4	512,5	279,6	-2,1
Армения	—	—	—	—	—
Беларусь	1,8	-1,7	17,6	-17,6	—
Казакстан	-1,6	12,3	5,3	16,0	32,2
Россия	66,8	137,7	489,7	281,1	-34,2

* Улуттук банктын 2014-2015-жыл үчүн баа берүүлөрүн эске алуу менен

1.37-таблица. Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары*

(млн АКШ долларында)

	2014	2015	2016	2017
Бардыгы болуп	348,0	1 141,7	615,9	93,8
Айыл чарба, токой чарбасы жана балык уулоочулук	-0,3	—	0,1	-0,7
Пайдалуу кендерди казып алуу	-1,5	13,2	26,2	32,2
Иштетүү өндүрүшү (иштетүү өнөр жайы)	73,9	478,6	169,0	172,0
Электр энергиясы, газ, буу жана тазаланган аба менен камсыздоо	43,6	127,1	120,6	-8,0
Суу менен камсыздоо, тазалоо, калдыктарды иштетүүчү жана кайра пайдалануучу чийки затты алуу	—	—	—	—
Курулуш	3,1	59,2	22,3	-3,9
Дүң жана чекене соода; автоунаа жана мотоциклдерди оңдоо	14,2	31,9	-17,5	15,9
Транспорт ишмердиги жана жүктөрдү сактоо	-1,4	-2,1	—	0,1
Мейманканалар менен ресторандардын ишмердиги	0,2	—	2,0	-0,9
Маалымат жана байланыш	3,2	4,5	0,9	11,4
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	123,6	287,3	172,8	33,5
Кыймылсыз мүлк операциялары	2,4	2,8	-0,2	-3,6
Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердик	90,0	139,8	119,8	-154,5
Администрациялык жана көмөкчү иш	—	—	—	0,1
Билим берүү	—	—	—	—
Саламаттыкты сактоо жана калкты социалдык тейлөө	—	-0,8	—	0,1
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	-3,1	—	—	—

* Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен УСКнын маалыматтары, "Экономикалык иштин түрлөрү боюнча мамлекеттик классификаторго" (3-версиясы) ылайык

1.38-таблица. Эл аралык камдар (бир мезгилдин акырына карата)¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Дүң камдар, млн АКШ долларында	2 238,4	1 957,6	1 778,3	1 969,1	2 176,5
Камдык активдер*, млн АКШ долларында	2 001,9	1 639,9	1 467,9	1 773,3	1 970,7
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун дүң камдары, айларда	4,1	4,8	4,5	4,6	4,4
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун калдык активдери, айларда	3,7	4,0	3,7	4,2	4,0

¹ ЭВФтеги камдык позицияны кошо алганда.

* ЭВФтин методологиясына ылайык эл аралык резервдик активдерде конвертацияланган валютада гана болгон активдер камтылат (АКШ доллары, евро, фунт стерлинг, япон йенасы, швейцария франкы, австралия доллары жана канада доллары)

I.39-таблица. Кыргыз Республикасынын 2016-жылдын 31-декабрына жана 2017-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча эл аралык инвестицияларынын балансы
(млн АКШ долларында)

	31.12.16 карата калдык	Жүргүзүлгөн операция- лардан улам өзгөрүүлөр	Баалардын өзгөрүүсү	Курстардын өзгөрүүсү	Башка өзгөрүүлөр	31.12.17 карата калдык
A	1	2	3	4	5	6
А. Активдер	4 577,4	409,1	15,1	96,2	-42,6	5 055,3
Чет өлкөгө тике инвестициялар	681,9	-29,3	-2,3	39,6	—	690,0
Портфельдик инвестициялар	160,1	25,0	—	—	—	185,0
Акционердик капитал	—	—	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	160,1	25,0	—	—	—	185,0
Финансы деривативдери	20,0	-14,5	—	0,1	—	5,6
Башка инвестициялар	1 942,2	287,4	—	17,1	-42,6	2 204,0
Нак акчалар жана депозиттер	904,0	-132,6	—	5,4	20,7	797,5
Кредиттер	52,1	292,9	—	0,2	0,4	345,6
АКЖО	—	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—	—
Банктар	13,4	-9,7	—	0,2	—	3,9
Башка секторлор	38,7	302,5	—	0,1	0,4	341,7
Соодалык кредиттер	790,1	125,9	—	2,7	-63,7	854,9
Башка активдер	196,0	1,3	—	8,7	—	205,9
Камдык активдер	1 773,3	140,6	17,4	39,4	—	1 970,7
Монетардык алтын	170,6	97,0	22,1	—	—	289,6
АКУ (SDR)	183,5	-25,2	—	10,6	—	168,8
ЭВФтеги камдык позиция	—	—	—	—	—	—
Чет өлкө валютасы	1 419,2	68,9	-4,7	28,8	—	1 512,2
Нак акчалар жана депозиттер	922,9	-50,8	—	15,7	—	887,8
Чет өлкө баалуу кагаздары	496,3	119,7	-4,7	13,1	—	624,4
Б. Милдеттенмелер	11 507,4	268,9	-1,9	150,3	14,2	11 938,9
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар ¹	5 345,5	93,8	-1,9	4,7	94,1	5 536,2
Портфельдик инвестициялар	6,8	—	—	-0,2	-2,6	4,0
Акционердик капиталга	2,8	—	—	—	-2,8	—
Карыздык баалуу кагаздар	4,0	—	—	-0,2	0,2	4,0
Финансы деривативдери	17,3	-11,7	—	0,2	-0,1	5,7
Башка инвестициялар	6 137,8	186,8	—	145,7	-77,3	6 393,0
Накталай акчалар жана депозиттер	111,0	-11,4	—	17,0	—	116,7
Кредиттер	5 157,3	197,6	—	121,8	-55,8	5 420,9
АКЖО	24,8	-12,7	—	1,2	—	13,3
Мамлекеттик башкаруу сектору	3 718,0	228,9	—	120,4	—	4 067,3
Банктар	213,3	-18,1	—	—	0,9	196,0
Башка секторлор	1 201,3	-0,5	—	0,2	-56,8	1 144,3
Соодалык кредиттер	755,9	0,5	—	—	-21,4	735,0
Башка милдеттенмелер ²	113,6	—	—	6,8	—	120,4
В. Эл аралык таза инвестициялык позиция (А-Б)	-6 930,0	140,2	17,1	-54,2	-56,7	-6 883,6

¹ Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен.

² Мында өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (SDR) бөлүштүрүү камтылат, ушундан улам Кыргыз Республикасынын милдеттенмеси 2009-жылдын үчүнчү чейрегинде 132,2 млн АКШ долларына көбөйгөн.

II тиркеме. Кыргыз Республикасынын төлөм тендемин түзүү ыкмасы

1. Киришүү

Төлөм тендеминде Кыргыз Республикасынын белгилүү бир мезгил ичинде башка өлкөлөр менен жүргүзүлгөн тышкы экономикалык операциялары чагылдырылат. Мындай товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр, кирешелер менен операциялар, ошондой эле активдер жана милдеттенмелер менен операциялар резиденттер жана резидент эместер ортосунда ишке ашырылат.

Кыргыз Республикасынын төлөм тендеми (мындан ары – төлөм тендеми) ЭВФ тарабынан иштелип чыккан "Төлөм тендеми боюнча колдонмонун" 5-чыгарылышына ылайык даярдалат.

Төлөм тендеми Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы (мындан ары – Улуттук банк) тарабынан түзүлөт жана ал Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин (мындан ары – Улуттук статистика комитети), Улуттук банктын, коммерциялык банктардын, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик бажы кызматынын, Тышкы иштер министрлигинин, ошондой эле башка министрликтердин, уюмдардын жана ишканалардын маалыматтарына негизденет.

Кыргыз Республикасынын "Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иштери жөнүндө" мыйзамы жана Өкмөт менен Улуттук банктын ченемдик актылары маалыматты топтоонун жана алардын купуя сакталышынын мыйзамдуу негизин камсыз кылат.

Төлөм тендеми чейрек сайын, миллион АКШ долларында, отчеттук мезгил аяктагандан кийин бир чейрек өткөндөн кийин түзүлөт. Төлөм тендеминдеги маалыматтар бул басылмадан тышкары ай сайын чыгарылуучу Улуттук банктын "Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетенинде" жана Жылдык отчетунда жарыяланат. Мындан тышкары, төлөм тендеминде камтылган маалыматтар Улуттук статистика комитетинин "Кыргыз Республикасынын тышкы соода жүргүзүүсү", "Кыргыз Республикасынын ар жылдык статистикалык маалыматтары" жылдык басылмаларында жарыяланып турат. Төлөм тендеми жана эл аралык инвестициялык позиция боюнча маалыматтар "Төлөм тендеминин статистикасы боюнча жылдык маалымат" жана "Эл аралык финансы статистикасы" басылмаларында жарыяланышы үчүн ЭВФке сунушталат.

2. Төлөм тендемин түзүүнүн негизги эрежелери

Төлөм тендемин түзүүдө пайдаланылуучу резиденттик аныктамага ылайык, резидент катары бир жыл же андан ашык убакыт бою республиканын экономикалык чөйрөсүндө иш алып барган же ишкердикти жүргүзүүгө ниеттенген жеке адамдар, ошондой эле Кыргызстанда олуттуу көлөмдө товар өндүргөн жана/же кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаган же болбосо республиканын аймагында жайгашкан жер тилкелерге, курулмаларга жана өндүрүштүк бирдиктерге ээ юридикалык жактар саналат.

Төлөм тендемин түзүү эрежелерине ылайык, ар бир операция эки жазуу менен чагылдырылат, алардын биринчиси бир статьянын кредитине, ал эми экинчиси – башка статьянын дебетине таандык. Финансылык операциялар чегерүү ыкмасында чагылдырылат, б.а. чегерилген, бирок ошол учурда төлөнө элек сумма чагылдырылат.

II.1-таблица. Төлөм тендемин түзүүнүн негизги эрежелери

Операция	Кредит, плюс (+)	Дебет, минус (-)
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импорту
Кирешелер	Алууга карата кирешелер	Төлөөгө карата кирешелер
Трансферттер	Каражаттарды алуу	Каражаттарды берүү
Финансылык инструменттер менен операциялар	Чет өлкө активдеринин (талаптарынын) азайышы Чет өлкө милдеттенмелеринин кобойушу	Чет өлкө активдеринин (талаптарынын) кобойушу Чет өлкө милдеттенмелеринин азайышы

Кош жазуу принцибине ылайык, бардык кредиттик жазуулар суммасы бардык дебеттик жазуулар суммасына барабар болууга, демек теория боюнча жалпы сальдо дайыма нөлгө барабар болууга тийиш экендигин белгилеп кетүү зарыл. Бирок, иш жүзүндө баланстын жыйынтык сальдосу эч качан нөлгө жеткен эмес. Мунун себеби катары, төлөм тендемин түзүү үчүн пайдаланылган маалымат ар башка булактардан келип түшөөрү саналат. Мисалы, товарлар экспорту боюнча маалымат бажы статистикасынын негизинде түзүлөт, ошол эле учурда экспорт боюнча валюта түрүндө алынган пайда боюнча маалымат банктык отчеттордон алынат. Ошентип, бири-биринен көз карандысыз булактардан алынган маалыматтарды пайдалануунун натыйжасында калыптанган нөлдүк эмес маанидеги сальдо "таза каталар жана калтырып кетүүлөр" деп аталган кошумча статья менен теңдештирилет, ал чондугу боюнча сальдого барабар, бирок терс мааниге ээ.

3. Төлөм тендемнин түзүмү жана маалымат базасы

Кыргыз Республикасынын төлөм тендемин түзүү үчүн олуттуу көлөмдөгү маалымат пайдаланылат, мында бир статья үчүн бир эле учурда бир нече маалымат булактары пайдаланылышы мүмкүн. II.2-таблицасында Кыргыз Республикасынын төлөм тендемин түзүүдө кандай маалымат колдонулаары жана кандай булактардан маалымат алынаары чагылдырылган.

Төлөм тендемнин операциялары күндөлүк операциялар эсеби, ошондой эле капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби юолуп эки негизги эсептер тобуна биригет. Күндөлүк операциялар эсебинде товарлар, кызмат көрсөтүүлөр, кирешелер жана күндөлүк трансферттер менен операциялар чагылдырылат. Ал эми капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби капиталдык эсептен жана финансылык эсептен турат жана анда күндөлүк операциялар эсебинде чагылдырылуучу, товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр агымы кандайча каржылоого алына тургандыгы келтирилет.

Соода балансы. Соода балансы товарлардын FOB баасындагы экспорт менен импорт наркынын ортосундагы айырманы билдирет. Товарлардын FOB баасындагы экспортунун жана товарлардын СИФ баасындагы импортунун наркы тууралуу маалымат Улуттук статистика комитетинен алынат жана алар бажы органдарынан, ишканалардан алынган маалыматтарга, анын ичинде аларды алып кирүү жана алып чыгуу бажы органдары тарабынан эсепке алынбаган газды, электр энергиясын, бункерде сакталган отун экспорту жана импорту боюнча маалыматтарга, ошондой эле Улуттук статистика комитетинин республиканын коңшу өлкөлөр менен чектеш аймактарда жайгашкан мал базарларды изилдөө маалыматтарына негизденет. Улуттук статистика комитети товарлар экспорту жөнүндө маалыматтарга Кыргыз Республикасынын аэропортторунда чет өлкөлүк авиакомпаниялар тарабынан сатылып алынган товарлар боюнча маалыматты, ал эми импорт боюнча маалыматтарга – чет мамлекеттердин портторунда Кыргыз Республикасынын резиденттери-авиа-темир жол компаниялары тарабынан сатылып алынган товарлар боюнча маалыматты кошумчалайт.

СИФ баасындагы импорт наркын FOB баасында эсептөө, Улуттук статистика комитетинин өздүк изилдөө ишинин негизинде товарлар импортуна байланыштуу транспорттук жана камсыздандыруу чыгашаларын бөлүп алуу менен жүргүзүлөт.

2006-жылдан тартып 2015-жылга чейинки мезгил аралыгында Улуттук статистика комитети товарлар экспортунун статьясын бажы статистикасында эске алынбай калган айыл чарба продукциясынын негизги түрлөрүн экспорттоо көлөмүнө жеткире эсептөөлөрдү жүргүзгөн. Бир жолку жеткире эсептөө отчеттук жыл ичинде алынган маалыматтарга карата колдонулган жана ал баланстык ыкмага негизденген: "ресурстар" минус "пайдалануу", мында "ресурстар" – бул өндүрүш плюс импорт, ал эми "пайдалануу" – өздүк керектөө плюс өндүрүштүк керектөө плюс экспорт

плюс жоготуулар. Кыргыз Республикасы ЕАЭБга мүчө катары киргендигине жана бирдиктүү бажы чөйрөсү түзүлгөндүгүнө байланыштуу, 2015-жылдын 3-чейрегинен тартып азыркы учурга чейин Улуттук статистика комитети товарлар экспорту жана импортунун жалпы көлөмүнө Улуттук статистика комитети тарабынан жүргүзүлгөн ЕАЭБ өлкөлөрү менен өз ара соода жүргүзгөн жеке адамдардын ишине тандалма иликтөөлөрдү жүргүзүү жыйынтыгын бириктирет.

Өз кезегинде Улуттук банк, төлөм тендемин түзүү талаптарына ылайык, Улуттук статистика комитетинин тышкы соода боюнча расмий маалыматтарын өз кошумча баа берүү маалыматтары: 2015-жылга чейин колдонулган "алып сатарлык соода жүргүзүү" реэкспорту боюнча маалыматтар жана 2011-жылдан тартып азыркы учурга чейин - мунай заттар реэкспорту боюнча маалыматтар менен толуктайт.

Кызмат көрсөтүүлөр. Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр экспорту жана импорту Улуттук статистика комитети тарабынан топтолгон маалыматтардын (8-ВЭС "Кызмат көрсөтүүлөр экспорту жана импорту жөнүндө отчет" формасы жана баа берүү маалыматтары) жана Улуттук банк тарабынан камсыздалуучу банктык статистика маалыматтарынын негизинде эсептелет.

Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр, эң башкысы, Улуттук статистика комитетинин маалыматтарынын негизинде аныкталат. Улуттук банк банктык статистика маалыматтарынын негизинде автоунаада жүргүнчүлөрдү ташуу, башка темир жол кызмат көрсөтүүлөрү, башка транспорт түрлөрүндө ташуу жана жүк ташуучу транспорт кызматтарын сунуштаган агенттиктер боюнча маалыматтарды топтоону жүзөгө ашырган.

"Кыдыруулар" статьясына баа берүү Улуттук статистика комитети тарабынан республикага келген (республикадан кеткен) жарандардын санына негизденген ыкмага ылайык ишке ашырылат. Бул маалыматтарга кошумча Улуттук статистика комитети тарабынан топтолгон банктык статистиканын жана мекемелердин маалыматтарынын негизинде түзүлгөн билим берүү жана саламаттыкты сактоо чөйрөсүндө кызмат көрсөтүүлөр эске алынат.

Курулуш, компьютер жана маалымат, мамлекеттик, финансылык жана башка ишкердик кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан коммерциялык банктардын ишканалардын отчетторунун, Тышкы иштер министрлигинин жана Улуттук банктын ички булактарынан алынган маалыматтардын базасында түзүлөт.

Башка кызмат көрсөтүүлөрдө алар Улуттук статистика комитетинин жана банктык статистика маалыматтарынан алынган, жогоруда белгиленген статьяларда камтылбаган ар кандай эл аралык кызмат көрсөтүү түрлөрү камтылат.

Кирешелер. Бул статьяда өндүрүш факторлорун, атап айтканда: эмгек жана капиталды пайдалануу же сунуштоо үчүн төлөмдөр жана келип түшүүлөр камтылат жана алар эки эсепке: эмгекке төлөөлөр жана инвестициялардан кирешелер болуп бөлүнөт. Эмгекке төлөөлөрдө резидент эместердин Кыргыз Республикасынын резиденттеринен алган эмгек акысы же тескерисинче, резиденттердин резидент эместерден алган эмгек акысы камтылат. Тике, портфелдик жана башка инвестициялардан түшкөн кирешелерде резиденттердин чет өлкөлүк финансылык активдерине жана милдеттенмелерине кошуп эсептелинген келип түшүүлөр жана төлөмдөр камтылат. Тике жана портфелдик инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалыматтар ишканалардан жана банктык эмес финансы-кредит уюмдарынан алынган отчеттордун негизинде Улуттук статистика комитетинен, ошондой эле банктык статистикадан алынат. Башка инвестициялардан кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын ички булактарынан (ЭВФ кредиттери жана Улуттук банк тарабынан тейлөөгө алынган кредиттер боюнча пайыздар), Финансы министрлигинен (мамлекеттик

кредиттер боюнча пайыздар) жана ишканалардан (мамлекеттик эмес кредиттер боюнча пайыздар) алынат. Эмгекке төлөөлөр боюнча маалыматтар Улуттук статистика комитети жана Улуттук банк тарабынан чет өлкөлүк жумушчуларды ишке тарткан ишканалардан алынат.

Трансферттер. Трансферттер күндөлүк эсепте чагылдырылуучу – күндөлүк жана капиталдык эсепте чагылдырылуучу – капиталдык трансферттер болуп бөлүнөт. **Капиталдык трансферттерге** өзүндө төмөнкүлөрдү камтыган трансферттер кирет: негизги капиталга менчик укукту өткөрүп берүү; кредитордун карызды жокко чыгаруусу; негизги капиталды сатып алууга же сатууга байланыштуу акчалай активдерди өткөрүп берүү; анда мигранттар өзүнүн резиденттигин өзгөртүп, башка жакка которулганда, алардын мүлкү жана финансылык активдер агымын компенсациялаган жазуу болуп саналган, калктын миграциясына байланыштуу трансферттер. Трансферттердин калган бардык түрлөрү **күндөлүк трансферттерге** кирет. Биздин өлкөгө мүнөздүү күндөлүк трансферттер катары гуманитардык жардам саналат, ал төлөм тендемине дебет боюнча товарлар импорту, ал эми кредит боюнча - трансферт катары компенсациялоочу өткөрүү катары чагылдырылат. Күндөлүк расмий трансферттерге товарлар жана техникалык жардам түрүндө гранттар, ошондой эле эл аралык уюмдардын фондуна чегерүүлөр кирет. Гуманитардык жардам боюнча маалымат Улуттук статистика комитетинен товарлар импорту жөнүндө маалымат менен бирге сунушталат. Техникалык жардамга баа берүүдө ЭВФтин маалыматтары колдонулат. Эл аралык уюмдардын фондуларына чегерүүлөр боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан түзүлөт. Жеке күндөлүк трансферттер, эң башкысы, калктын чет өлкөлөргө жана чет өлкөлөрдөн акча которуулары катары берилет. Мындай маалыматтарды Улуттук банк банктык статистика маалыматтарынын жана Улуттук статистика комитети тарабынан сунушталган почта аркылуу которуулар боюнча маалыматтардын негизинде түзөт. Капиталдык расмий трансферттердин көлөмүн аныктоо үчүн Улуттук банк товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүнөн капиталдык товарларды бөлүп көрсөтөт. Мындай маалымат Улуттук статистика комитетинен алынат. Мигранттардын трансферттерин Улуттук банк, Улуттук статистика комитетинен алынган мигранттардын саны жөнүндө маалыматтардын негизинде баа берүү жана мигранттар тарабынан алынып келинген/алынып чыккан активдердин орточо баасына баа берүү аркылуу аныктайт.

2000-жылдан тартып Улуттук банк "чет өлкөдө иштеп жаткандардын акча которуулары" статьясы боюнча кошумча баа берүүнү жүргүзүп келет. Кошумча баа берүү суммасы расмий катталган акча которуулар жана кошумча эсептөө коэффициенти катары аныкталат. Дүйнө коомчулугу тарабынан иштеп жаткандардын акча которууларга иликтөө иши жүргүзүлүп жатат жана ар бир иликтөө ишинде нақ формада капиталдын агылып кирүүсүнө баа берилүүдө. Өз баа берүүсүндө Улуттук банк иликтөө маалыматтарына таянышы жана жыл сайын коэффициенти өзгөртүшү мүмкүн.

Финансылык эсеп. Финансылык эсепте, анын натыйжасында резиденттердин чет өлкөлүк активдери жана милдеттенмелери көбөйгөн же азайган операциялар камтылат. Резидент чет өлкөлүк активдерди резидент эместен гана эмес, резиденттен да сатып алуу мүмкүнчүлүгүнө ээ болгондугуна байланыштуу, финансылык отчетто резиденттер ортосунда чет өлкөлүк активдер менен операциялар да чагылдырылышы мүмкүн. Финансылык эсептин алкагында активдин ар бир түрү боюнча операциялар ачык-айкындуу чагылдырылат. Ошентип, жазууларда белгилүү бир мезгил аралыгында ошол түрдөгү активдер же милдеттенмелер менен бардык алгылыктуу жана терс операциялардын таза суммардык өзгөрүүсү чагылдырылат. Активдер суммасынын таза азаюусу жана милдеттенмелер суммасынын таза көбөйүүсү кредит боюнча, ал эми активдер суммасынын көбөйүүсү жана

милдеттенмелер суммасынын таза кыскаруусу дебет боюнча катталат. Финансылык эсеп компоненттери функционалдык белгиси боюнча классификацияланат жана тике инвестициялар, портфелдик инвестициялар, башка инвестициялар жана камдык активдер болуп бөлүнөт.

Тике инвестицияларда бир өлкөнүн жеке адамдары жана юридикалык жактары (тике инвестор) башка өлкөнүн (тике инвестицияларга ээ ишкана) чарба бирдигин тескөөдө катышуу максатында жүзөгө ашырган инвестициялары чагылдырылат. Тике инвестициялар катары тике инвестордун ишкананын капиталында катышуу формасында капитал салуулар гана эмес, тике инвестор менен ишкана – тике инвестициялоо объекти ортосунда инвестициялардын бардык формалары классификацияланат. Тике инвестордун ишканага сунуштаган кредиттерин же тике инвестиция катары каралган, жерди узак мөөнөткө ижарага берүүнү мисал катары келтирүүгө болот. Тике инвестициялар чет өлкөгө же болбосо ички экономикага инвестициялар болуп бөлүнөт. Тике инвестициялар боюнча маалыматты Улуттук банк Улуттук статистика комитетинен, ошондой эле айрым ири биргелешкен ишканалардан алат. 2015-жыл үчүн төлөм тендеми (2011-жылдан тартып кайра кароого алынган) жарыялангандан тартып Улуттук статистика комитетинин өлкөгө, ошондой эле чет өлкөлөргө тике чет өлкө инвестициялары боюнча маалыматтарына Улуттук банк тарабынан кошумча баа берилген.

Портфелдик инвестицияларда баалуу кагаздар жана карыздык кагаздар менен операциялар, киреше алуу үчүн гана ишке ашырылуучу операциялар чагылдырылат. Тике инвестицияларды портфелдик инвестициялардан чектөөнүн шарттуу критерийи катары инвестордун ишкананын жөнөкөй акцияларынын 10 же андан жогору пайызына ээлик кылуусу саналат. Портфелдик инвестициялар, өз кезегинде, активдер жана милдеттенмелер менен операциялар, ошондой эле финансылык инструмент түрү (капиталда катышууну камсыз кылган баалуу кагаздар жана карыздык баалуу кагаздар) боюнча классификацияланат. Портфелдик инвестициялар боюнча маалыматтарды Улуттук банк ички булактардан, Улуттук статистика комитетинен, коммерциялык банктардан, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Финансы рыногун жөнгө салуу жана көзөмөлдөө боюнча мамлекеттик кызматынан жана ири биргелешкен ишканалардан алат.

Финансылык деривативдер – бул, финансылык инструменттер, алар айрым башка финансылык инструменттерге же мүнөздөмөлөргө (чет өлкө валютасы, мамлекеттик облигациялар, акцияларга баа индекстери, пайыздык чендер ж.б.), же болбосо кийин сатылып алынышы же сатылышы мүмкүн болгон кандайдыр бир биржа товарларына (алтын, кант, кофе ж.б.) "байланыштыруу" шартында жүзөгө ашырылат. Финансылык деривативдер ээлери келечекте белгиленген мөөнөттө белгилүү бир активдерди, мисалы, нак акча, баштапкы финансылык инструмент түрүндө ж.б. алууга укугун алдын ала сүйлөшүүнү камсыз кылат. Туунду финансылык инструменттерге опциондор (валюталык, пайыздык, товардык ж.б.), жүгүртүүдөгү финансылык фьючерстер, варранттар, ошондой эле валюталык же пайыздык своптор жөнүндө келишим сыяктуу инструменттер кирет. Туунду инструменттер менен бүтүмдөр өзүнчө операциялар тобу катары бөлүнөт (эң башкысы, финансылык); алар операцияларды каттоодон өзүнчө, туунду контракттардын негизин жана алардын мүнөздөмөлөрүнө "байланыштырылган" баалуу кагаздар же товарлар менен бирге эсепке алынат. Кыргыз Республикасынын төлөм тендеминде финансылык деривативдер алтынга бааны хеджирлөө түрүндө берилген жана алар боюнча маалыматтар ишканалар тарабынан сунушталат, ошондой эле коммерциялык банктардын туунду инструменттери түрүндө берилет.

Башка инвестициялар активдер, милдеттенмелер менен операцияларга классификацияланат жана өзүндө кредиттерди, кредиттик жана дебеттик карызды, депозиттерди, нак чет өлкө валютасын жана улуттук валютаны, ошондой эле жогоруда аталган категорияларга кирбеген башка активдерди жана милдеттенмелерди камтыйт. Коммерциялык банктардын чет өлкө активдери/милдеттенмелери боюнча маалыматты Улуттук банк коммерциялык банктардын отчетторунан алат. Ал эми Өкмөт тарабынан же болбосо Өкмөттүн гарантиясы алдында алынган чет өлкө кредиттери, ошондой эле аларды тейлөө боюнча маалымат Финансы министрлигинен, ишканалардан жана ички булактардан алынат. Улуттук банк тарабынан тейлөөгө алынган кредиттер боюнча маалымат ички булактардан алынат. Мамлекеттик эмес кредиттер боюнча маалымат Улуттук статистика комитети тарабынан кредит алган ишканалардын отчетторунун негизинде сунушталат. Ишкана-резиденттердин (соода кредиттери) кредиттик жана дебитордук карызы боюнча маалыматтар Улуттук банкка Улуттук статистика комитети тарабынан сунушталат, алар ишканалардан алынат. Чет өлкөдөгү ишканалардын эсептери боюнча маалымат Улуттук банкка ишканалардан келип түшөт. Эң биринчиден, Кыргызстандын эл аралык финансылык институттардын фондуларына салымы катары башка активдер боюнча маалымат Улуттук банкка Финансы министрлиги жана Улуттук банктын ички булактарынан алынат. Төлөм тендеми чегерүү ыкмасында түзүлгөндүктөн, кредит боюнча негизги суммада жана ордун жабуу пайыздарында белгилүү бир мезгил аралыгы үчүн эсептелинген, бирок мөөнөтү өтүп кетиши мүмкүн болгон, б.а. өз убагында төлөнбөгөн сумма чагылдырылат. Эсептелинген жана айкын төлөнгөн суммалар ортосундагы айырма мөөнөтү өткөрүлгөн сумманы өзгөртүү катары "башка инвестициялар" статьясында чагылдырылат. Мөөнөтү өткөрүлгөн суммаларды жаңы кредит катары кайра тариздөөдө төлөм тендемине мөөнөтү өткөрүлгөн суммалардын азайышы жана карызды жаңы кредит алуу формасында реструктуризациялоо катары чагылдырылат.

Камдык активдер Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын чет өлкө активдеринен турат, алар төлөм тендемнин тартыштыгын каржылоо үчүн пайдаланылышы мүмкүн. Төлөм тендемине монетардык алтын менен операциялар (Улуттук банк менен чет өлкөлүк акча-кредиттик жөнгө салуу органдары ортосунда операциялар гана), АКУ (атайын карыз алышуу укугу), эркин конвертациялануучу валютадагы активдер, ликвиддүү чет өлкө баалуу кагаздары жана башка ликвиддүү чет өлкө активдери менен операцияларга байланыштуу камдык активдердин өзгөрүүсү чагылдырылат. Төлөм тендемине чагылдырылуучу камдык активдер жана ЭВФтин кредиттери, ошондой эле Улуттук банктын башка активдери жана милдеттенмелери боюнча маалымат Улуттук банктын ички булактарынан алынган маалыматка негизденген. 2015-жыл үчүн жылдык төлөм тендемдин жарыялоодон тартып (2001-жылдан тартып кайра кароого алуу) ЭВФтин методологиясына ылайык Улуттук банктын эл аралык камдары боюнча маалымат кароого алынып, ага ылайык эл аралык камдык активдерге конвертациялануучу валютадагы гана активдер камтылат. Башка валютадагы активдер "башка инвестициялар" статьясы боюнча башка активдер катары чагылдырылат.

3. Төлөм тендемдин сунуштоо формасы

Кыргыз Республикасынын төлөм тендеми нейтралдуу жана аналитикалык формалар боюнча түзүлөт. **Нейтралдуу форма** (I-тиркеме, I.1-таблица) төлөм тендемнин бардык статьялары кредит жана дебет боюнча өз-өзүнчө эки тилке түрүндө чагылдырылат, мында кредит боюнча өткөрүү суммасы таза "каталарды жана калтырып кетүүлөрдү" эске алуу менен дебет боюнча өткөрүү

суммасына теңдештирилет же болбосо сальдо түрүндө катталат. Нейтралдуу формада төлөм теңдеминин жалпы сальдосу дайыма нөлгө барабар болот.

Ал эми **аналитикалык формада** (14-таблица) бардык статьялар сальдо түрүндө берилет. Төлөм теңдеминин жалпы сальдосу белгилүү бир статьялар суммасы катары түзүлөт, алар белгилүү бир өлкөнүн өзгөчөлүгүнө жараша аныкталат. Бул статьяларда көз карандысыз ишке ашырылган (б.а. өз максаттарына гана жооп берген) жана андан төлөм теңдеминин жыйынтыкталган сальдосунун өлчөмү көз каранды болгон операциялар чагылдырылат. Мындай статьялар "чектен тышкаркы" статья деп аталат. Калган "чектен чейинки" статьяларда эске алынган бардык операциялар төлөм теңдеминин сальдосун каржылоо максатында жүзөгө ашырылат. Бул операциялар "аргасыз" ишке ашырылган, "көз каранды" операция болуп саналат жана алар Улуттук банк менен Өкмөттүн жөнгө салуу иштерине байланыштуу болот. Ошентип, төлөм теңдеминин сальдосунда субъективдүү ой жүгүртүү элементтери камтылып турса да, ал төлөм теңдеминин чоңдугун өлчөөгө, аны каржылоо зарылчылыгын аныктоого мүмкүндүк берет.

II.2-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн Улуттук банк тарабынан пайдаланылуучу маалымат булактары

Төлөм теңдемнин статьялары	Маалымат булактары	Маалыматтардын мазмуну
Күндөлүк операциялар эсеби		
Товарлар		
Товарлардын экспорту (ФОБ)		
экспорт	УСК	
порттордон алынуучу товарлар	УСК	
монетардык эмес алтын	УСК	
Товарлардын импорту (ФОБ)		
импорт (СИФ)	УСК	
нарк боюнча ондоолор	УСК	ишканаларды иликтөөнүн негизинде СИФ наркы боюнча импорттогу транспорттук жана камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрдүн үлүшү боюнча УСКнын баа берүүсү
порттордон алынуучу товарлар	УСК	ишканалардын отчетторунун негизинде бункердик отундун импорту боюнча маалыматтар
Кызмат көрсөтүүлөр		
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	
Кыдыруулар	УСК, КБ	республикага (республикадан) келген (кеткен) жарандардын санынын негизинде түзүлгөн ыкмага ылайык баа берүү
Телекоммуникациялык кызмат көрсөтүүлөрү	УСК	
Курулуш кызмат көрсөтүүлөрү	КБ	
Камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрү	КБ	
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	КБ	
Компьютердик жана маалымат кызмат көрсөтүүлөрү	КБ	
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	ТИМ, КБ, Улуттук банк	Кыргыз Республикасынын чет өлкөлөрдөгү өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар боюнча маалыматтар; чет өлкөлөрдүн Кыргыз Республикасындагы өкүлчүлүктөрүнүн чыгашалары
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	КБ	
анын ичинен Техникалык жардам	ЭВФ, ФМ	баа берүү маалыматтары
Жана башка кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	
Кирешелер		
Эмгек акылар	УСК, КБ,	
Инвестициялардан кирешелер		
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	УСК, КБ	1-ИНВЕСТ отчеттуулук формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынган тике инвестициялардан кирешелер тууралуу маалыматтар
Портфельдик инвестициялар боюнча кирешелер	Улуттук банк, КБ	
Башка инвестициялар боюнча кирешелер		
Кредиттер боюнча пайыздар		
АКЖО	Улуттук банк	
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк, УСК	
Банктар	КБ	
Башка секторлор	УСК	
Башка инвестициялар боюнча ж.б. кирешелер	Улуттук банк, КБ	Улуттук банктын эл аралык камдарды тескөөгө байланыштуу кирешелери жана чыгашалары боюнча маалыматтар; коммерциялык банктардын жана ишканалардын чет өлкөлөрдөгү активдеринен кирешелер

II.2-таблица. (уландысы)

Төлөм теңдемелерин статьялары	Маалымат булактары	Маалыматтардын мазмуну
Күндөлүк трансферттер		
Гуманитардык жардам	УСК, ишканалар	
Техникалык жардам	ЭВФ	баа берүү маалыматтары
Башка гранттар	Улуттук банк	
Эл аралык уюмдарга төлөмдөр	Улуттук банк	
Иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары	КБ, УСК, Улуттук банктын эсептөөлөрү	
Капитал менен операциялар эсеби жана финансылык операциялар эсеби		
Капиталдык трансферттер		
Товарлар турундөгү гранттар	УСК	товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүндөгү капиталдык товарлардын үлүшүнө баа берүү
Миграцияга байланыштуу трансферттер	УСК	көчүп кетип-келип жаткандардын саны боюнча расмий маалыматтардын негизинде, көчүп кетип жаткандардын трансферттерине УСКнын баасы
Карызды кечүү	ишканалар, ФМ	
Тике инвестициялар		
Чет өлкөгө	УСК	
Кыргыз Республикасына	УСК, КБ	1-ИНВЕСТ отчеттуулук формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынган тике инвестициялар боюнча маалыматтар
Портфельдик инвестициялар		
Карыздык баалуу кагаздар	Улуттук банк, УСК, КБ, Мамфинкөзөмөл КБ	
Финансылык деривативдер		
Башка инвестициялар		
Активдер		
Нак акчалар жана депозиттер		
Банктар	КБ	
Башка секторлор	УСК	
Соода кредиттери	УСК	
Башка активдер		
АКЖО	Улуттук банк	
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ	
Милдеттенмелер		
Нак акчалар жана депозиттер		
Банктар	КБ	
Соода кредиттери	УСК	
Кредиттер		
АКЖО	Улуттук банк	ЭВФтин кредиттери жөнүндө маалыматтар
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк	мамлекеттик сектор тарабынан же анын гарантиясы астында алынган/төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Банктар	КБ	коммерциялык банктар тарабынан алынган кредиттер боюнча банк статистикасынан алынган маалыматтар
Башка секторлор	УСК	өкмөттүн кепилдигисиз алынган/төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Мөөнөтү өткөрүлүп жиберилген карыздар	ФМ, КБ, УСК	
Камдык активдер	Улуттук банк	

III тиркеме. Төлөм теңдеминин "Кыдыруулар" статьясына баа берүүнүн ыкмасы

"Кыдыруулар" статьясына баа берүү ыкмасы чет өлкөлөрдөгү резиденттердин жана республикадагы резидент эместердин чыгашаларын бир кыйла так жана толук чагылдыруу, мейманканалардан, эс алуу үйлөрүнөн жана туристтик компаниялардан маалыматтарды жыйноонун салттуу түрдө колдонулуп келген ыкмасынын ордуна колдонуу максатында иштелип чыккан. "Кыдыруулар" статьясы боюнча маалыматтарды жыйноонун колдонулуп келинген ыкмасы операциялардын бир бөлүгүн гана камтыган жана төлөм теңдемин түзүүнүн эл аралык тажрыйбаларына ылайык бул статьяны мүмкүн болушунча баа берүү жолу менен аныктоо дурус болмокчу.

"Кыдыруулар" статьясы боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту/импорту бир келүүчүгө/кетүүчүгө туура келүүчү чыгашаларын келип/кетүүчү жарандардын санына көбөйтүүнү билдирет.

Аталган статья боюнча эсептөөлөр кыдыруулардын категориясы боюнча алардын максатын төмөндөгүлөргө бөлүү менен жүргүзүлөт:

- кызматтык,
- туристтик,
- жеке,
- коммерциялык.

Чыгашалар кыдыруулардын максатынын ар бир категориясы боюнча өзүнчө, баа берүү менен эсептелинет.

Чет өлкөлөрдө иш боюнча кыска мөөнөттүү кыдырууларда жүргөн кыргыз жарандарынын чыгашаларына баа берүү күнүнө 3 жолу тамактануунун наркын жана ал жерлерде жашаган турак жайлар үчүн чыгашаларын камтыган бир күндүк (суткалык) төлөмдөрдүн минималдуу нормасынын негизинде аныкталат. Бул нормалар Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан белгиленет. Эс алуу же коммерциялык (шоп-турлар) максаттар менен кыдырууларга баа берүү үчүн туристтик фирмалардын жол киренин наркын (аба-темир жол билеттеринин наркы) кошпогондогу, эс алууларга жана шоп-турларга жолдомолордун наркы жөнүндөгү маалыматтары пайдаланылат. Туристтердин бул чыгашалары туристтердин жеке максаттардагы сарптоолору боюнча маалыматтарды камтыйт, анда аларды республиканын ичинде андан ары сатып өткөрүү үчүн товарларды алууга чыгашалары камтылбайт.

Кыргызстанга келген чет өлкө жарандарынын чыгашалары дагы баа берүү негизинде эсептелинет жана бир күндөгү тамак-аштарына орточо алынган чыгашаларды, республиканын мейманканаларында бир күн тургандыгы, ошондой эле республиканын аймагында болуу учурундагы кошумча чыгашаларын камтыйт.

"Кыдыруулар" статьясына баа берүүнүн аталган ыкмасы Улуттук статистика комитетинин жана бажы органынын расмий маалыматтарынын, ошондой эле туристтик фирмалардын жана мейманканалардын маалыматтарынын негизинде жүзөгө ашырылат.

IV тиркеме. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөө ыкмасы

Номиналдуу алмашуу курсунун салмактанып алынган орточо маанисин билдирген жана кароого алынып жаткан өлкөнүн бааларынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү бааларга карата өзгөрүү тенденциясын эске албаган алмашуу курсу **номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат (НЭАК-NEER nominal effective exchange rate).

Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу конкреттүү өлкөдөгү алмашуу курсу анын соода боюнча өнөктөш өлкөнүн курсуна салыштырмалуу базалык мезгилге карата канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоого мүмкүндүк берет. Бирок, номиналдуу эффективдүү алмашуу курсунун өзгөрүүсү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгүн же кандайдыр бир мезгил аралыгында ошол өлкөдө өндүрүлгөн жана экспорттук потенциалга ээ болгон товарлардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү канчалык деңгээлде өзгөрүүгө дуушар болгондугун көрсөтпөйт. Кандайдыр бир мезгил ичинде конкреттүү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгү канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоо үчүн реалдуу эффективдүү алмашуу курсу эсептелинет (РЭАК-REER real effective exchange rate).

Соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баалардын салыштырмалуу өзгөрүүсүнө дал келүүчү өлчөмгө карата корректировкаланган номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу **реалдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу өлкөлөрдүн валюталарынын салмактанып алынган реалдуу алмашуу курсунун анын алдыңкы соода өнөктөштөрүнүн валюталарына карата катышын эсептөөдөн улам аныкталат. Мисалы, эгерде, конкреттүү өлкөнүн валютасынын курсу коңшу өлкөнүн валютасына карата инфляциянын жогорку деңгээлде болуусунан улам жогорулап жана бир эле учурда башка өнөктөш өлкөлөрдүн валюталарына карата инфляциянын деңгээлинин басандоосуна жараша төмөндөсө, реалдуу эффективдүү алмашуу курсу ошол өзгөрүүлөрдүн орточо өлчөмү катары улуттук валютанын курсун билдирет.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөөнүн кеңири колдонулган формуласы болуп, белгилүү бир мезгил аралыгындагы тиешелүү эки тараптуу алмашуу курсунун базалык мезгилдегиге карата өзгөрүүлөрүнүн салмактанып алынган орточо өлчөмүн чыгарып салуу формуласы саналат.

Эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөө үчүн өлкөлөрдүн каралып жаткан өлкөнүн тышкы соодасындагы салыштырмалуу салмагы аныкталат. Мына ошол салмактар конкреттүү өлкө үчүн бул же тигил валютанын салыштырмалуу маанилүүлүгүн чагылдырат. Эффективдүү алмашуу курсу эки тараптуу сооданын үлүшүн салмак катары пайдалануу менен эсептелинип чыгат (ошондой эле, экспорт менен импорттун үлүшүн же алардын суммардык орточо көрсөткүчүн пайдаланууга болот). Сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептеп чыгарууда экспорт менен импорттун орточо көрсөткүчү пайдаланылат. Салмакты эсептөө формуласы төмөнкүдөй жүзөгө ашырылат:

$$W_i = \frac{M_i + X_i}{\sum_{i=1}^n X_i + \sum_{i=1}^n M_i} \quad (1)$$

мында,

W_i – өлкөнүн жалпы тышкы товар жүгүртүүсүндөгү i өлкөсүнүн салмагы, $\sum_{i=1}^n W_i = 1$.

M_i – i өлкөсүнөн Кыргыз Республикасына импорт,
 X_i – i өлкөсүнө Кыргыз Республикасынан экспорт,

$\sum_{i=1}^n X_i$ – соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөргө Кыргыз Республикасынын экспортунун жалпы көлөмү,

$\sum_{i=1}^n M_i$ – соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдөн Кыргыз Республикасына импорттун жалпы көлөмү.

n – кароого тандалып алынган өлкөлөрдүн саны.

Соода боюнча өнөктөш катары Кыргыз Республикасынын тышкы соодасынын жалпы көлөмүндө эң чом салыштырмалуу салмакты ээлешкен өлкөлөр каралууда, аларды тандап алуу тышкы соода жүгүртүүнүн 90 пайызын камтууга тийиш. Тандоодон булар менен соода салыштырмалуу артыкчылык принциби боюнча эмес жүзөгө ашырылып жаткан импорттук жана экспорттук товарлар алынып салынат (аларга алтын, жаратылыш газы, электроэнергия, товардык гранттар, б.а. мамлекет мында товарларды келишимдин негизинде катталган баа боюнча сатат). Өлкөлөрдүн куржунун Улуттук банк ар бир беш жылда карайт.

2016-жылы индекстерди эсептөө үчүн базалык мезгил катары 2010-жыл кабыл алынган. Улуттук банк базалык мезгил аралыгын ар бир беш жылда өзгөртүп турат.

Номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индекси төмөнкүчө эсептелинет (мисалга, АКШ доллары үчүн).

$$NBER_{US_t} = 100 \times \left(\frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \quad (2)$$

мында, ER_{US_t} сомдун t мезгил аралыгындагы (1 сом үчүн АКШ долларынын бирдиги) номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси. t эсептешүү мезгил аралыгындагы сомдун алмашуу курсунун орточо мааниси t мезгил аралыгындагы бардык календардык күндөрдүн ичинде аракеттенүүчү сомдун номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси катары аныкталат.

ER_{US_0} – 0 базалык мезгил ичиндеги номиналдуу алмашуу курсунун тиешелүү орточо геометриялык мааниси.

Реалдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индексин эсептөө формуласы төмөнкүчө (мисалы, АКШ доллары үчүн):

$$RBER_{US_t} = 100 \times \left(\frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \times \left(\frac{CPI_{KYZ_t}}{CPI_{US_t}} \right) \quad (3)$$

мында, ER_{US_t} сомдун t мезгил аралыгындагы номиналдуу алмашуу курсунун (1 сом үчүн АКШ доллары бирдигинде) орточо геометриялык мааниси.

ER_{US_0} – 0 базалык мезгил ичиндеги номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси.

CPI_{KYZ_t} , CPI_{US_t} – t мезгил аралыгынын 0 базалык мезгилине карата катышы учурундагы тиешелүүлүгүнө жараша Кыргыз Республикасында жана АКШда баалардын индексинин өзгөрүүсү.

Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу – бул, соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн каралып жаткан куржунуна кирүүчү номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индекстеринин орточо салмактанып алынган геометриялык мааниси. t мезгил аралыгы ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$NEER_t = (NBER_{1_t})^{W_1} \times (NBER_{2_t})^{W_2} \times \dots \times (NBER_{n_t})^{W_n} \quad (4)$$

мында, $NBER_{i_t}$ – t мезгилинде i өлкөсүнүн (2) формуласында эсептелинген номиналдуу эки тараптуу индекси.

W_i – тиешелүү салмак.

Өлкөлөрдүн каралып жаткан куржунуна камтылган негизги өнөктөш өлкөлөрдүн эки тараптуу реалдуу алмашуу курсунун индексинин орточо салмактанып алынган геометриялык мааниси сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси болуп саналат. t мезгил ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$REER_t = (RBER_{1,t})^{W_1} \times (RBER_{2,t})^{W_2} \times \dots \times (RBER_{n,t})^{W_n} \quad (5)$$

мында, $RBER_{i,t}$ – t мезгил аралыгындагы i өлкөсүнүн (3) формула боюнча эсептелинген реалдуу эки тараптуу индекси.

W_i – өлкөнүн (1) формула боюнча эсептелинген тиешелүү салмагы.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун динамикасы үч фактордон көзкаранды. Номиналдуу алмашуу курсу биринчи фактор болуп саналат. Сомду башка валюталарга карата бекемдөө (наркын төмөндөтүү) номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин жогорулоосуна (төмөндөөсүнө) алып келет. Экинчи фактор - кароого алынып жаткан өлкөдөгү жана соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баанын деңгээлинин өзгөрүүсү. Кыргыз Республикасындагы баанын өсүш арымынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баалардын өсүш арымдарына салыштырмалуу артып туруусу, реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун жогорулоосуна, же тескерисинче болушуна алып келет. Баанын индекси реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөөдө гана кондонулат. Үчүнчү таасир берүүчү фактор болуп, Кыргыз Республикасынын тышкы товар жүгүртүүсүнүн көлөмүндөгү соодалык негизги өнөктөш өлкөлөрдүн салыштырмалуу салмактары саналат. Кыргызстандын тышкы товар жүгүртүүсүндө өлкөлөрдүн үлүшү канчалык көп болсо, сомдун алмашуу курсунун ошол өлкөнүн валютасына карата жана ошол өлкөдөгү баанын өзгөрүүсү сомдун эффективдүү алмашуу курсунун индексине ошончолук таасир бере алат.

Ошентип, реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин төмөндөөсү, эрежеге ылайык, ушул өлкөлөрдүн рынокторундагы жергиликтүү товарлардын баа жагынан атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү жогорулай тургандыгы жана тескерисинче болушу мүмкүндүгү жөнүндө айгинелеп турат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун кыргыз товарларынын баа жагынан атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнө таасири IV.1-таблицада жалпыланган.

$$\varepsilon = \frac{E \times P}{P^*} \quad (6)$$

мында, ε – сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсу

E – сомдун номиналдуу алмашуу курсу (1 сом үчүн четөлкө валютасынын бирдиги)

P – Кыргызстандагы баанын деңгээли

P^* – чет өлкөдөгү баанын деңгээли

IV.1-таблица. РЭАКтын аракеттенүүсү боюнча негизги тыянактар

Көрсөткүч	Көрсөткүчтүн өзгөрүүсү	РЭАКтын аракеттенүүсү	Кыргызстандын товарларынын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнүн өзгөрүүсү	Эскертүү (бардык бирдей башка шарттарда)
Е, алмашуу курсу	↑ номиналдуу чыңдалуу	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот
Е, алмашуу курсу	номиналдуу нарксыздануу ↓	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
Р, Кыргыз Республикасындагы баалардын деңгээли (сом түрүндө туюндурулган)	↑	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот
Р, Кыргыз Республикасындагы баалардын деңгээли (сом түрүндө туюндурулган)	↓	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
*Р, чет өлкөлөрдөгү баалардын деңгээли (өзүнүн валютасында туюндурулган)	↑	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
*Р, чет өлкөлөрдөгү баалардын деңгээли (өзүнүн валютасында туюндурулган)	↓	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот

МАЗМУНУ

V тиркеме. Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан 1997-жылдын февраль айында коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы (ТБЭС) колдонууга киргизилген¹. 2004-жылы Улуттук банк тарабынан «Төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы боюнча нускоого» өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилген². Бул система, төлөм теңдеминин банк тутуму аркылуу жүргүзүлүүчү операцияларын чагылдыруу үчүн кызмат кылат жана тышкы экономикалык операциялардын кеңири жана өз убагындагы статистикасын алууну камсыз кылат. Система өзүнө коммерциялык банктардын алар тарабынан жүзөгө ашырылуучу чет өлкө банктарындагы корреспонденттик эсептеринде, чет өлкө банктарынын кыргыз банктарындагы эсептериндеги накталай чет өлкө валютасы менен операцияларды жана резидент эместердин чет өлкө валютасындагы жана улуттук валютадагы операцияларын камтыйт. Кыргызстанда ТБЭСтин айырмалануучу өзгөчөлүгү болуп, коммерциялык банктардын чет өлкөлүк өнөктөштөр менен корреспонденттик эсептер аркылуу жүзөгө ашырылган эл аралык операциялары толук камтылгандыгы саналат, бул андан төмөн болгон учурда операциялар эске алынбаган, минималдуу баштапкы (пороговая) сумманын жоктугунан улам шартталган. Алынган маалымат маанилүү булак болуп саналат жана төлөм теңдемин түзүү жана Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясын аныктоо үчүн пайдаланылат. Отчеттук маалыматтар төлөм теңдеминин стандарттык компоненттеринин негизинде аныкталган операциялардын тизмесине ылайык классификацияланат жана чагылдырылат. Системанын натыйжалуу иштөөсүн Улуттук банк тарабынан иштелип чыккан “Операциялар боюнча эсепке алуунун автоматташтырылган системасы” программалык камсыздоосу камсыз кылат. Ал коммерциялык банктарда колдонулат жана автоматтык түрдө жыйынтыкталган отчеттук маалыматтарды текшерүүгө жана ката кетирилген жазууларды аныктоого мүмкүндүк берет.

Коммерциялык банктар тарабынан Кыргыз Республикасынын Улуттук банкына берилүүчү ар айлык отчеттор электрондук жана кагаз жүзүндө, отчеттук айдан кийинки айдын 15-не чейин берилет. Отчеттогу ар бир эсеп боюнча маалыматтар бир мезгилдин башталышына жана акырына карата эсептеги калдыктардын суммасын көрсөтүү менен башталат жана аяктайт, демек, ал жерде эсептердеги каражаттардын отчеттук мезгил ичиндеги жылышы катталат. Отчеттук мезгилдин башталышына жана акырына карата сальдо эсептин мүнөзүнө жараша көрсөтүлөт: ностро-эсептери жана накталай чет өлкө валютасы үчүн бир мезгилдин башталышына жана акырына карата сальдо кредит боюнча, ал эми лоро-эсептери жана резидент эместердин чет өлкө валютасындагы жана улуттук валюта түрүндөгү эсептери үчүн тескерисинче, дебет боюнча көрсөтүлөт. Бардык отчеттор иштелип чыккандан кийин маалыматтардын жалпы базасына топтоштурулат да, төлөм теңдеминин стандарттык компоненттери боюнча классификацияланат.

Ушул система боюнча коммерциялык банктар толтурушкан электрондук формадагы ар бир операция банк-корреспондент, операциялардын валютасы, операциялардын датасы, операциялардын түрү, банктын кардарлары болгон өнөктөш өлкөлөр (контрагенттер), экономиканын белгилүү бир секторуна таандык экендиги, анын эсеби боюнча операциялар жүргүзүлгөн кардар өлкө боюнча классификацияланат. Операциялардын түрү, өлкөнүн аталышы, валютанын аталышы жана экономика сектору коддорго салынган формада көрсөтүлөт. ПБ-1 формасы боюнча отчеттун электрондук формасы 14-тилкеде берилген жана түшүндүрмөсү төмөндө келтирилген.

¹ International Translation Reporting System (ITRS)

² Улуттук банк Башкармасынын 2004-жылдын 25-ноябрындагы N30/5 токтому. Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин 2004-жылдын 22-декабрындагы 149-04 номеринде катталган.

Тилке номери	Тилкенин аталышы	Тилкенин мазмуну
1	Өнөктөштүн аталышы	Бул жерде чет өлкөдөгү банк-корреспонденттин аталышы көрсөтүлөт. Накталай валюта менен операцияларды эсепке алууда бул тилкеде: «накталай чет өлкө валютасы» деп көрсөтүү зарыл. Кыргыз Республикасындагы резидент эместердин операцияларын эсепке алууда «резидент эмес кардарлардын эсептери» көрсөтүлөт.
2	Өнөктөш жайгашкан өлкөнүн коду	Бул жерде банк-корреспондент жайгашкан өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Мында, Улуттук Статистика комитетинин өлкөлөрдүн кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат. Накталай чет өлкө валюталары менен болгон операцияларды же болбосо, Кыргыз Республикасында резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы операцияларын эсепке алууда, Кыргыз Республикасынын кодун көрсөтүү зарыл.
3	Эсеп	Бул жерде анын классификациясына ылайык эсептин коду көрсөтүлөт («1-ностро», «2-лоро», «3-накталай чет өлкө валютасы», «4-резидент эмес кардарлардын эсептери»).
4	Валютанын аталышы	Бул жерде операция жүргүзүлүп жаткан валютанын коду көрсөтүлөт. Ошону менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2000-жылдын 5-июлундагы N26/9 токтому менен бекитилген ЭК валюталардын эл аралык классификаторунда (ИСО 4217003-97) келтирилген валюталардын тамга түрүндөгү коддору колдонулат.
5	Операция өткөрүлгөн күн	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операциянын чагылдырылган күнү көрсөтүлөт.
6	Операциянын коду	Бул жерде тиркемеде келтирилген операциялардын коддорунун тизмесине ылайык, операциянын коду көрсөтүлөт.
7	Төлөөчү өлкө-алуучунун коду	Накталай эмес операцияларды эсепке алууда: чыгыш төлөмдөр боюнча бенефициар (алуучу) өлкөнүн коду, ал эми кириш төлөмдөр боюнча – жөнөтүүчү өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Аналогиялык түрдө, накталай чет өлкө валюталары менен жүргүзүлгөн операциялар эске алынат. Мисалы, ар кыл системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) боюнча акча которуу үчүн накталай акча салууда алуучу өлкөнүн коду, ал эми ар кыл системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) боюнча накталай акча алууда – жөнөтүүчү өлкөнүн коду. Улуттук статистика комитетинин өлкөлөр кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат.
8	Сектордун коду	Бул жерде анын эсеби боюнча банкта операция ишке ашырыла турган, Кыргыз Республикасындагы банктын кардары тиешелүү болгон, экономиканын секторунун коду көрсөтүлөт. Мында, Төлөм теңдеми боюнча колдонмого ылайык иштелип чыккан классификатордо көрсөтүлгөн экономиканын секторлорунун коддору колдонулат.

9	Кардар өлкөнүн коду	Бул жерде анын эсеби боюнча банкта операция ишке ашырыла турган, резиденти Кыргыз Республикасындагы банктын кардары болуп эсептелген өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Мында Улуттук Статистика комитетинин өлкөлөр кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат.
10 11	Кредит Дебет	Эсептердеги каражаттардын жылышы кредиттин жана дебет саптарында чагылдырылат. Маалыматтарды төмөнкү мүнөздө чагылдыруу зарыл: ностро-эсептери жана накталай чет өлкө валютасы менен жүргүзүлгөн операциялар үчүн – каражаттардын келип түшүүсү – кредит боюнча, дебет боюнча – лоро-эсептери жана кардар-резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы эсептери боюнча операциялар үчүн, аларды эсептен алып салуу, тескерисинче: кредит боюнча – эсептен алып салуу, дебет боюнча – каражаттардын эсепке келип түшүүсү. Сумма номиналда үтүрдөн кийин эки белги менен валюталардын бирдигинде көрсөтүлөт.
12	Сумма сом менен	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операцияларды чагылдыруу күнүндөгү абал боюнча Улуттук банктын курсу боюнча сомго эквиваленттүү сумма көрсөтүлөт.
13	АКШ долларындагы сумма	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операцияларды чагылдыруу күнүндөгү абал боюнча Улуттук банктын курсу боюнча АКШ долларына эквиваленттүү сумма көрсөтүлөт. Сумма үтүрдөн кийин, эки белги менен көрсөтүлөт.
14	Операция	Бул жерде ар бир акча каражатынын которулушун багыттоо жөнүндө толук маалымат көрсөтүлөт. Бул тилкедеги маалымат тиркемеде келтирилген төлөм теңдеминин стандарттык классификациясы боюнча операциялардын аталыштарын кайталабастан, конкреттүү операциялардын мазмунун чагылдырууга тийиш. Бул операциялардын кодировкасынын тууралыгына контролдукту ишке ашыруу үчүн зарыл. Ошентип, «финансылык кызмат көрсөтүүлөр», «башка иштиктүү кызмат көрсөтүүлөр», «товардын экспорту» ж.б. түшүндүрмөлөр отчеттуулуктун толуктугуна коюлган талаптарды канааттандырбайт. Мисалы, товарды берүү үчүн акы төлөө эсебине акча каражаттарын которууда кайсы товар үчүн акы төлөө жүргүзүлүп жатканын көрсөтүү зарыл.

ПБ-1 формасы боюнча отчетко кошумча, отчеттук айдын башындагы жана акырындагы каражаттардын калдыктары боюнча маалымат жазуу түрүндө берилет. Бул маалыматтар ПБ-1 отчетунун электрондук формасында чагылдырылган, ал мезгил аралыгынын башына жана акырына карата каражаттардын калдыктары боюнча маалыматтарга дал келүүгө тийиш. Кошумча отчеттуулук төмөнкү формалар боюнча берилет:

- ПБ-1К формасы боюнча – чет өлкө банктарынын корреспонденттик эсептериндеги жана кыргыз банктарындагы чет өлкө банктарынын эсептериндеги каражаттардын калдыктары боюнча маалымат;
- ПБ-1Н формасы боюнча – накталай чет өлкө валютасындагы каражаттардын калдыктары боюнча маалымат;
- ПБ-1СИ формасы боюнча – кардар – резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы эсептериндеги каражаттардын калдыктары боюнча маалымат.

VI тиркеме. Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөөчү коэффициенттерин эсептөөнүн ыкмасы

Тышкы карыз (EDT) – резидент эместердин алдында чет өлкө валютасы, товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөөгө тийиштүү болгон карыздык милдеттенмелеринин жыйындысы.

Алынган каражаттар (DISB) – кредитордун отчеттук мезгил ичиндеги кредиттик гарантиясынын көлөмүнөн суммаларды пайдалануу.

Амортизацияланган төлөмдөр (AMT) – отчеттук мезгил ичинде карыздардын негизги суммасын төлөө эсебине товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөмдөрдү кошо алуу менен чет өлкө валютасындагы төлөмдөр.

Пайыздык төлөмдөр (INT) – отчеттук мезгил ичинде товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөмдөрдү кошо алуу менен чет өлкө валютасындагы пайыздар боюнча төлөмдөрдүн иш жүзүндөгү суммасы.

Тышкы карызды тейлөө (TDS) – карызгерлер зарыл түрдө жүргүзүүчү амортизациялык жана пайыздык төлөмдөр.

Алып салуу (WRTOFF) – төлөнбөгөн карыздарды нөлгө чыгаруу.

Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызы мамлекеттик тышкы карыздын, жеке тышкы карыздын жана ЭВФтин кредити боюнча карыздардын жыйындысы катары аныкталат.

$$EDT = EDT_G + EDT_p \quad (1)$$

мында, EDT_G – Мамлекеттик тышкы карыз – Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн тышкы карыздык милдеттенмеси, ЭВФтин алдындагы карыз, плюс аларды төлөө Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Бул Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин маалыматынын жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ички булактарынын негизинде эсептелинет.

EDT_p – Жеке тышкы карыз – аны төлөө Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланбаган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Кредиттик каражаттарды Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн гарантиялоосуз тарткан менчик ишканалардын маалыматтарынын негизинде эсептелинет.

Тышкы карыздын көлөмү отчеттук мезгилдин акырына карата төмөндөгү формула боюнча аныкталат:

$$EDT_t = EDT_{(t-1)} + DISB_t - AMT_t - WRTOFF_t \quad (2)$$

мында, $EDT_{(t-1)}$ – тышкы карыздын өткөн мезгилдин акырына карата көлөмү;

$DISB_t$ – t отчеттук мезгил ичинде иш жүзүндө алынган каражаттар;

AMT_t – t отчеттук мезгил ичинде иш жүзүндө төлөнгөн амортизациялык төлөмдөр;

$WRTOFF_t$ – t отчеттук мезгил ичинде эсептен чыгарылган негизги суммалар.

Тышкы карыз боюнча маалыматтар өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн зарыл болгон көрсөткүчтөрдү эсептөө үчүн пайдаланылат.

$(EDT/GDP) \times 100\%$ – жалпы тышкы карыздын ички дүң продукциясына болгон катышы;

$(EDT/XGS) \times 100\%$ – жалпы тышкы карыздын товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна болгон катышы;

$TDS_{prg} = AMT_{prg} + INT_{prg}$ – жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине график боюнча төлөмдөр;

$TDS_{act} = AMT_{act} + INT_{act}$ – жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине жүргүзүлгөн иш жүзүндөгү төлөмдөр;

$K_{prg} = \frac{TDS_{prg}}{XGS}$ – график боюнча жалпы тышкы карызды тейлөөнүн коэффициенти, XGS – товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту;

$K_{act} = \frac{TDS_{act}}{XGS}$ – тышкы карызды иш жүзүндө тейлөөнүн коэффициенти.

Бул көрсөткүчтөр өлкөнүн тышкы карыздын айынан тартып жаткан түйшүгүнө жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгүнө баа берүүсүнө мүмкүндүк берет. Карыздын айынан тартып жаткан түйшүгү жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгү өлкөгө валюталык түшүүлөрдүн үлүшү менен жана өндүрүш көлөмүндө өлчөнөт.

VII тиркеме. Эл аралык инвестициялык позицияны түзүү ыкмасы

Эл аралык инвестициялардын теңдеми статистикалык отчетту чагылдырат жана анда өлкөнүн белгилүү бир датага карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин топтолгон запасы (мисалы, жылдын акырына), ошондой эле финансы операцияларынын натыйжасында келип чыккан алардын өзгөрүүлөрү, нарктык өзгөрүүлөр, кайрадан баалоолор жана башка корректировкалоочу жол-жоболор камтылат.

Эл аралык инвестициялардын теңдеми эки негизги классификациялык топтон: Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринен жана милдеттенмелеринен турат. Ушул топтордун компоненттери төлөм теңдеминин финансы эсебинин статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат. “Активдер” жана “Милдеттенмелер” бөлүгүндөгү маалыматтар Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (талаптарынын) жана милдеттенмелеринин өлчөмүн, алардын түзүмүн жана изилдөөгө алынып жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрүнүн себептерин мүнөздөйт.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы анын тышкы активдери менен милдеттенмелеринин ортосундагы айырмасын билдирет.

Эл аралык инвестициялык позиция таблица түрүндө, төмөнкүдөй формада берилет:

Көрсөткүчтөр	Бир мезгилдин башталышына карата калдык	Операциялардын натыйжасында өзгөрүүлөр	Баалардын өзгөрүүсү	Курстардын өзгөрүүсү	Башка өзгөрүүлөр	Бир мезгилдин акырына карата калдык
A	1	2	3	4	5	6
A. Активдер						
B. Милдеттенмелер						
C. Таза эл аралык инвестициялык позиция						

Таблицалардын саптары боюнча негизги классификациялык топтор көрсөтүлгөн: Кыргыз Республикасынын тышкы активдери жана милдеттенмелери. Ушул топтун компоненттери төлөм теңдеминин финансы эсебинин статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат.

Активдер тике инвестицияларга, портфельдик инвестицияларга, финансы деривативдерине, башка инвестицияларга жана камдык активдерге бөлүнөт. Мына ушундай эле бөлүү милдеттенмелер үчүн да пайдаланылат (камдык активдерден тышкары).

Каралып жаткан таблицанын тилкелери боюнча отчеттук мезгил ичиндеги эл аралык инвестициялардын теңдеминин компоненттеринин өзгөрүүсүнө алып келген факторлор чагылдырылат.

1 жана 6-тилкелерде Кыргыз Республикасынын бир мезгилдин баш жагына жана акырына карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин абалы чагылдырылат.

2-тилкеде эл аралык инвестициялык позициянын финансы компоненттери менен реалдуу операциялардын натыйжасында келип чыккан өзгөрүүлөр келтирилет.

3 жана 4-тилкелерде баанын деңгээлинин жана валюталык курстардын өзгөрүүсүнүн таасири астында тышкы активдердин жана милдеттенмелердин нарктык баасынын өзгөрүүсү эсепке алынат.

5-тилкеде төмөндөгүлөр менен шартталган жана башка өзгөрүүлөр чагылдырылат:

- классификацияны кайрадан кароо менен (мисалы, портфелдик инвестициядан инвестициялана турган объектинин капиталындагы инвестордун үлүшүнүн көбөйүүсүнүн натыйжасында тике инвестицияга өтүү);
- кредитор тарабынан карыздарды бир тараптуу жокко чыгаруу;
- жана башка өзгөрүүлөр менен.

Эл аралык инвестициялык позициянын маалыматтары өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн маанилүү, анткени, ал Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (милдеттенмелеринин) өлчөмүн, алардын түзүмүн жана изилденип жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрдүн себептерин мүнөздөп берет.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы ошол өлкөнүн дүйнөнүн башка өлкөлөрү менен тышкы экономикалык байланышынын өнүгүшү абалын жана тенденциясын аныктоо үчүн пайдаланылат.

Таза эл аралык инвестициялык позициянын өлкөнүн ресурстары менен анын башка мамлекеттердин алдындагы карызынын ортосундагы катышты мүнөздөгөн оң же терс белгиси өлкөнүн “таза кредитор” же “таза карызкор” катары статусун чагылдырат, ал эми мунун өзү, мамлекеттин экономикалык саясатын иштеп чыгууда маанилүү ролду ойнойт (экономикалык туруктуулук программасын иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу, анын каржылоо керектөөсүн аныктоо).

Таза эл аралык инвестициялык позицияны эсептөө маанилүү макроэкономикалык көрсөткүчкө – улуттук байлыкка баа берүүгө мүмкүндүк берет, ал эми анын өлчөмү өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясынын жана финансылык эмес активдеринин өлчөмүн кошуу жолу менен аныкталат.

VIII тиркеме. Экономиканын ачык-айкындуулугу жана тышкы сооданын концентрациясын эсептөө ыкмасы

Улуттук банктын ыкмасы боюнча экономиканын ачык-айкындуулугу республиканын тышкы товар жүгүртүүсүнүн орточо маанилүүлүгүнүн ички дүң продукциясына карата катышы катары эсептелинет. Улуттук банк тарабынан колдонулуучу экономиканын ачык-айкындуулугун эсептөөнүн формуласы төмөнкүдөй түзүлгөн:

$$Ops = \frac{(Ex + Im)}{GDP}$$

мында, Ex – FOB баасы боюнча товарлардын экспорту,
 Im – FOB баасы боюнча товарлардын импорту,
 GDP – ички дүң продукция

Концентрациялануу коэффициенти өлкөлөр боюнча (продукциялардын түрлөрүнүн) экспорттук-импорттук көлөмдөрдүн алардын чогуу алгандагы көлөмүнө карата катышынын квадраттык суммасынын квадраттык уңгусу катары эсептелинет. Тышкы сооданын географиялык же товардык концентрациясы төмөнкү формула боюнча эсептелинет:

$$K = \frac{\sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2}}{X}$$

мында, K – концентрациялануу коэффициенти,
 x_i – i товарынын экспортунун (импортунун) же i өлкөгө (өлкөдөн) экспортунун (импортунун) көлөмү,
 X – Кыргызстандын экспортунун же импортунун жалпы көлөмү.

Концентрациялануу коэффициентинин көбөйүүсү өлкөлөрдүн санынын (продукциялардын түрлөрүнүн) азаюусун же болбосо жалпы көлөмдө айрым өлкөлөрдүн (продукциялардын түрлөрүнүн) үлүшүнүн көбөйүүсүн билдирет.